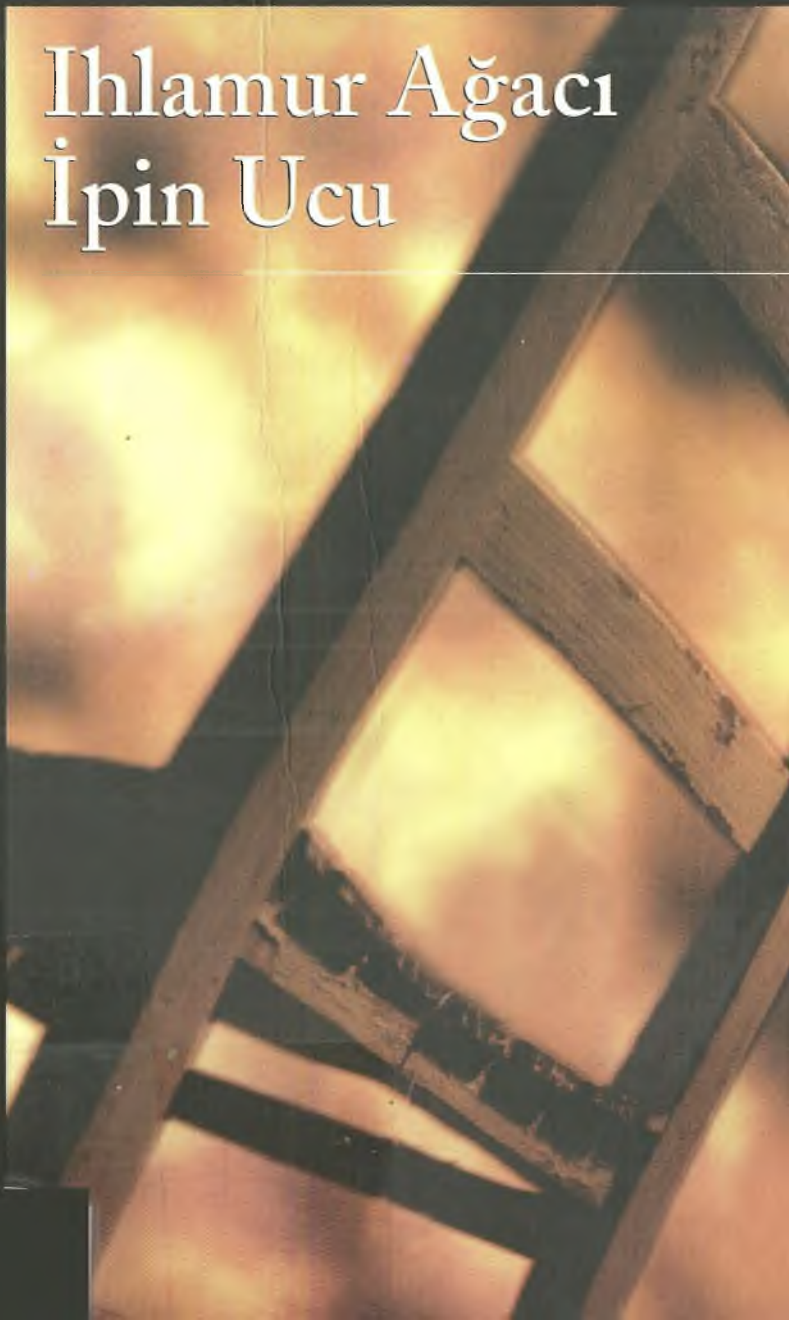

Vüs'at O. Bener

Ihlamur Ağacı İpin Ucu

ROYUN

İHLAMUR AĞACI İPİN UCU

Vüs'at O. Bener 1922'de Samsun'da doğdu. İlkokulu Erzincan'da, ortaokulu Sivas'ta okudu; Bursa Işıklar Askeri Lisesi ve Harp Okulu'ndan sonra 1953'e kadar orduda görev yaptı. 1957'de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kamu kuruluşlarında çalıştı; 1992'de emekli oldu. Ankara'da yaşıyor.

1950'de *New York Herald Tribune* gazetesi ile *Yeni İstanbul* gazetesinin ortaklaşa düzenledikleri öykü yarışmasına katıldı; "Dost" adlı öyküsüyle dikkat çekti. *Seçilmiş Hikâyeler*, *Vartık*, *Yeditepe* dergilerinde yayımladığı öykülerle tanındı. Öykülerinden "Dost" Fransızcaya, "Batak" Almancaya, "İlki" İngilizceye çevrildi. Hakkında, *Vüs'at O. Bener: "Bir Tuhaf Yalvaç"* (Norgunk, 2004) adlı bir kitap yayımlandı.

Yapıtları: Öykü: *Dost*, 1952; *Yaşamamız*, 1957; *Dost*, (29 öykü) 1977; (32 öykü) 1986; *Siyah-Beyaz*, 1993; *Mızıkalı Yürüyüş*, 1997; *Kara Tren*, 1998; *Kapan*, 2001.

Roman: *Buzul Çağının Virüsü*, 1984; *Bay Muannit Sahtegî'nin Notları*, 1991.

Oyun: *Ihlamur Ağacı*, 1962; *İpin Ucu*, 1989.

Şiir: *Manzumeler*, 1993.

Ödülleri: *Ihlamur Ağacı* ile 1963 TDK Tiyatro Armağanı; *İpin Ucu* ile 1980 Abdi İpekçi Tiyatro Armağanı; *Siyah-Beyaz* ile 1993 Yunus Nadi Yayınlanmamış Öykü Ödülü ve 1993 Sedat Simavi Vakfı Ödülü; Edebiyatçılar Derneği Altın Madalya Onur Ödülü.

Vüs'at O. Bener'in
YKY'deki öteki kitapları:

Dost – Yaşamasız (2003)
Bay Muannit Sahtegi'nin Notları (2003)
Siyah-Beyaz (2003)
Mızıkalı Yürüyüş – Kara Tren (2004)
Buzul Çağının Virüsü (2004)

VÜS'AT O. BENER

**Ihlamur Ağacı
İpin Ucu**

OYUN

YKY
İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 2078
Edebiyat - 626

Ihlamur Ağacı - İpin Ucu / Vüs'at O. Bener

Kitap Editörü: Murat Yalçın

Kapak Tasarımı:-Nahide Dikel

Baskı: Şefik Matbaası
Marmara Sanayi Sitesi M Blok No: 291 İkitelli/İstanbul

Ihlamur Ağacı

1. Baskı: Dost Yayınları, Ankara, 1962

2. Baskı: İletişim Yayınları, İstanbul, 1993
İpin Ucu

1. Baskı: 1000 Tane Yayınları, İstanbul, 1989

2. Baskı: İletişim Yayınları, İstanbul, 1999
Ihlamur Ağacı - İpin Ucu

YKY'de 1. Baskı: İstanbul, Ağustos 2004
ISBN 975-08-0834-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2002

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Yapı Kredi Kültür Merkezi

İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 34433 İstanbul

Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23

<http://www.yapikrediyayinlari.com>

e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr

İnternet satış adresi: <http://yky.ystore.com.tr>

www.teleweb.com.tr

IHLAMUR AĞACI

Babam Dr. Raşit Bener'in anısına

Kişiler

Baba

Ana

Oğul

Gelin

şarkı

Franz Schubert: "Der Lindenbaum"

(Türkçesi: "Ihlamur Ağacı")

1. PERDE

TABLO 1

(Baba girer. Elinde bir keser vardır. Merdivenin basamaklarını rahatça çıkar, gözden kaybolduktan sonra)

- OĞUL Her allahın günü yüreğim, yüreğim diye sızlanan adama bak. Ne diyordum ben? Bir şey değil bir gün düşüp bir yanını kıracak. Söktüreceğim şu merdiveni.
- ANA : Aynaya baktın mı sen hiç?
- OĞUL : İnemesin. Orada bağıra bağıra gebersin.. (Elini yüzünde gezdirerek) Ne var? Bir şey mi var?
- ANA : Traş olmayacak mısın?
- OĞUL : Traş mı? Bilmem?
- ANA : Gözlerin kıpkırmızı. Ne o? Miden mi gene? Bakayım diline. (Oğul dilini gösterir) İyi. Sinirden. Bir setliç yapayım mı?
- OĞUL : İstemem. (Midesini bastırarak) Peynirin işi bu, allah belasını versin.
- ANA Hiç bile değil. Daha dün tattım da aldım, mis gibiydi.
- OĞUL : Bitinceye kadar önümüze süreceksin anlaşılın.
- ANA : Atacak mıydım ya!
- OĞUL : Ne zaman gideceksin mezarlığa?
- ANA : Öğleden sonra
- OĞUL : Şimdi düşse bu adam ne olur biliyor musun? Ölse? Bacağı kırılır. Kaynamaz kemikler, beş ay, on ay yatalak... Eh artık.

- ANA : Daha Şimdi yedin ya, ne vakit dokundu bu?
OĞUL : Niye gidiyorsun mezarlığa?
ANA : Sen niye gitmiyorsun?
OĞUL : Bir zamanlar babam olması yetmiyor da! Nereye?
ANA : Çok mu ağrıyor başın?
OĞUL : Ne de ozenmiŐ gOrUnuyordu. S|zde ilk gunden kolları sıvayacaktı. BaŐlayamadı bile. BaŐlayamaz.
ANA : Aklımdayken, biraz para bırakır mısın bana?
OĞUL : Nah kafa!
ANA : OĞlum, Şurada ne oldu daha evleneli? Bırak bunları, bunlar nasıl olsa...
OĞUL : Yazık değil mi sana? Kaç saat? Uyuyor, kahvaltıya bile gelmiyor. Ne demek bu?
ANA : Bilmiyorum. Geç kalacağım ben. (*Çıkar, girer*) Uzatma. Otur oraya, gazeteni oku. İstersen... (*Çıkar*)
OĞUL : Karayel fırtınası. (*Ana girdiğinde*) Karayel fırtınası diyor takvim, g|rdUn m|?
ANA : Ne olmuş, her takvim fırtınaları yazar.
OĞUL : Hepsi yazmaz. Bu yazıyor. (*Ana çıkarken kolundan yakalar.*) Anne, otur, iyi değilim. (*Ana oturur*) Kullunçlarımı kır.
ANA : Yeter mi?
OĞUL : Anne, niye evlendin bu herifle sen?
ANA : Keyfimden!
OĞUL : Yeter! Acıttın.
ANA : Zorun benimle galiba. Gene ne yaptık? S|yle bakalım.
OĞUL : (*Bağırarak*) Ben aptalım! Aptalım! Aptalım!
ANA : (*Kalkarken*) Boynun ne kadar inceymiŐ senin. Hiç dikkat etmemiŐim.
OĞUL : (*Boynunu yoklar*) İnce değil. Yakam bol ondan. B|y|k alıyorsun, sonra da...
ANA : O, benimle evlendi biliyorsun.
OĞUL : O, benimle evlendi. İnsan kendi başına da evleniyor demek.
ANA : ÇekiŐtirip durma Şunu. Ver, değiştireyim. Bol mu,

dar mı, farkındaydın sanki. (Oğul sinirli sinirli gömleğini çıkarır verir. Ana, başka bir gömlek getirir.)

OĞUL : (Giydikten sonra) Nasıl? İnce mi gene boynum?

ANA : Değil.

OĞUL : İyi. Üşüdüm birden. Soğuk mu burası? Değişeceğim diyordu. Gördük! Ezilmemiş, pişmemiş anne. Bizim gibi, "yarın ne olacağız" kaygısına düşmemiş ki!

(Baba, yukarıda birşey çakmaktadır. Oğul bağırarak)

Kes şu patırtıyı!

BABA : (Görünür) Bana mı seslendiniz?

OĞUL : Bağırdım, seslenmedim.

BABA : Bir şey mi var?

OĞUL : Bir şey var.

BABA : Ne var?

OĞUL : Elinin körü!

ANA : Gelinin uyuyor da. Ne çakıyorsan sonra çak olmaz mı?

OĞUL : Yarabbi sen bilirsin!

BABA : Ha! ya! Peki peki, olur, acelesi yok. Sonra çıkarım. (Çekilir)

OĞUL : Bu adam niçin yaşar?

ANA : Laf mı bu şimdi?

OĞUL : Ocakta su var değil mi?

ANA : Var. Yaşadığı için yaşar, niye yaşayacak.

OĞUL : Kıs altını. (Ana çıkar, girer) Otur. (Ana oturmaz)

ANA : Ne gülüyorsun?

OĞUL : Hiç. Git. Gel, gel! Anlatmadım değil mi sana? Neyse vazgeçtim, sonra. (Sesli sesli gülmeye devam eder, birden susar)

(Susuş)

ANA : (Çıkacağı sırada) Bu gün ne pişireyim sana?

OĞUL : Ne mi pişiresin? Kereviz çıktı mı?

ANA : Kereviz mi pişireyim?

OĞUL : Pişir ya!

ANA : Allah allah!

OĞUL : Niye şaştın o kadar?

- ANA : Bilmem. Senin kerevizle başın hoş değildir de pek.
OĞUL : Gene öyle. Ama kereviz sevmemek diye bir meselem olamaz benim.
- ANA : Baban diyor ki...
OĞUL : Ne zaman ölecek bu adam? Diyor ki! Bari derdi ki, de de, inandırıcı olsun. (*Kısa susuş*) Ben duygularımın oyuncağı olamam anlaşıldı mı?
- ANA : Anlaşıldı.
OĞUL : Körükörüne saygılara aklım ermez benim.
ANA : Peki olur.
OĞUL : Ne demek? "peki, olur".
ANA : Bir şey demek değil.
OĞUL : Bir şey demek değilse, niçin söylüyorsun anne? Hepiniz beni çileden çıkarmak için ağız birliği mi ettiniz? Ben nerede yaşıyorum acaba? Bu ev nenin nesi? Hangi şaşkın bizi toplamış bir araya böyle?
- ANA : Bilmem? sana sormalı.
OĞUL : (*Kendi kendine*) Ürktüm canım. Bozguna uğradım. Ne yaptığımı, ne dediğimi bilmiyorum. (*Sesini yükseltir*) Öyle ya! Sana göre hava hoş. (*Suşuş*) Peki, nasıl çıkacağız işin içinden?
- ANA : A oğlum sayıklıyor musun ne yapıyorsun sen?
OĞUL : Şu kocan olacak ihtiyar yok mu, şu kocan olacak ihtiyar.
- ANA : O, benim kocam değil.
OĞUL : Nen ya? Bostan korkuluğu. Ne bakıyorsun yüzüme?
ANA : Bakmıyorum. Bobi aklıma geldi de.
OĞUL : Evet, zeki bir köpekti.
ANA : Çok ağlamıştın.
OĞUL : Evet, ama babam öldüğü gün ağlamamıştım.
ANA : Çocuktun, dünya umurunda değildi.
OĞUL : Yani hayret! Bir türlü kin tutamıyorum sana.
ANA : (*Dalgın*) Salıncağının ipini ayağına bağlar, usul usul sallardı seni. "Şu gözlere bak!" derdi, "nasıl parlıyor sarı sarı. Bu çocuk benden nefret edecek. Hem etmeli."
(*Suşuş. Ana birtakım eşyanın tozunu almaya başlar*)

- OĞUL : Ne gereği var şimdi bunun?
- ANA : "Senin anlamaya zaten ihtiyacın yok ki!" İşte bir bu lafına tutulurdum. Öğleden sonra yağmur mu yağacak? Niye derdim, niçin nefret etmeli?
- OĞUL : *(Bağırarak)* Hiç de şu asalak, başımızın belası ihtiyarla evlenmen gerekli değildi.
- ANA : Dizlerim sancımaya başladı. Biraz çekilir misin oradan?
(Oğul Ana'nın elindeki bezi çeker alır, bir yere sokuşturur)
- OĞUL : Ama ben böyle ellerim boş duramam ki!
- OĞUL : Demek ki, sen de korkağın birisin. Babamın büsbütün iler tutar yanı yok. Birtakım kaypak lakırdılarla gözünü boyamaya çalışacağına geleceğimizi düşünseydi ya azıcık.
- Okutamam ben bu çocuğu, dedin; ne olsa bir erkeğin koltuğuna sığınmamız gerek, dedin. Bunağın üç kuruşluk geliri olmasaydı ölecek miydik sanki? Tutmuş kendini harcamışsın, anladık ama niye? Neden? Hiç. Önüne gelene cömert davranmak da bir çeşit zavallılık bence. Korkaklık sayılmasa bile zavallılık.
- ANA : Bitti mi?
- OĞUL : Şimdilik bu kadar.
- ANA : Sersem! *(Çıkar, girer. Yukarıya seslenir)* Ne yapıyorsun orada?
- OĞUL : Bırak fukara, şaheserini tamamlasın.
- ANA : Yeter, sus! *(Gene seslenir)* Sana söylüyorum, ne yapıyorsun orada?
- OĞUL : *(Birden Ana'nın ellerini tutar)* Seni övdüm anacığım, seni övdüm, anlamadın mı?
- ANA : Hadi oradan övmüş! Bana korkak dedin, bunu hiç unutmayacağım.
- OĞUL : Sesinden belli, kızmamışsın. Sen zaten kızamazsın ki!
- ANA : Neden? Ben insan değil miyim?
- OĞUL : Hâşa! O ne söz? Sen insan değil...

- ANA İyi vallahi. Ben bir şeyden anlamam, ben kızamam..
Şuna kestirme, "sen hayvanın birisin" desenize.
- OĞUL : Haydaa! Nereden nereye.
(*Baba merdiven başında oturur, onları seyreder*)
Anacığım, kusura bakma, sen insan değil, fazla in-
sansın. Ondan, anlıyor musun?
- ANA Yani?
- OĞUL Yanisi bu.
- ANA Yani başımıza ne geldiyse, benim bu fazla insanlı-
ğımдан geldi demek istiyorsun değil mi?
- OĞUL : Hayır efendim, ne münasebet. Off, amma da uzat-
tın ha!
- ANA Sen kendine baksan daha iyi edersin. Fazla insanlı-
ğın suç olduğunu da yeni işitiyorum. (*Birden Ba-
ba'ya takılır gözü*) Şuna bak, oturmuş bizi seyredi-
yor. O küf kokulu tavan arasında ne var bilmem ki!
(*Çıkmaya davranırken*) Uyuyacaksan, öyle açıkta
yatma, sarı battaniyeyi üstüne çekiver. Sana söylü-
yorum. Duymuyor musun? (*Baba aldırılmaz*) Hadi
canım sen de! Ben de kalkmış... (*Çıkar*)
(*Baba merdivenden iner*)
- OĞUL Nasıl yüreğiniz? Günde beş altı kere merdiven çık-
mak, her halde birebir geliyor.
- BABA Sizininki bilmem ama benimki kan ağlıyor. Yıllardır.
- OĞUL İyi uyuyorsunuz. İştahınız da maşallah yerinde.
Olmasın mı o kadar?
- BABA (*Uzaklaşır. Kapıdan Ana'ya*) Çay var mı daha? (*Ana
cevap vermeyince sesini yükseltir*) Çay var mı daha?
(*Ana susar. Baba bir iskemleye çöker. Başını arkaya de-
virir, gözlerini yumar. Oğul gelir, karşısında durur, ya-
kından yüzünü incelerken, Baba yavaşça gözlerini açar*)
Anladım ki, sizin elinizde her şey solar, kurur, dö-
külür. Çiçeklerime ben su vereceğim bundan böyle.
- OĞUL : Doğrusu büyük gelişme. Pek sevindim! Çiçek sula-
mak bile bir iştir. Çiçeklerinizi sulamak bile.
- BABA : (*Safça*) Öyle midir?
- OĞUL : Ne demek istiyorsun?

- BABA Hiç canım. (*Susar. Elini cebine atar. Bir eşarp çıkarır*)
Bak bakalım şuna. Sen anlarsın. Annene aldım.
- OĞUL : İyi. Güzel. Kaça aldın?
- BABA : Parası önemli değil. Sen beğendin mi onu söyle.
- OĞUL : İyi dedik a.
- BABA : Bak ama bak, şu güzelliğe bak. Şu renklere bak. En çok da nesi hoşuma gitti biliyor musun? Alımlı. Çarpıyor insanı ilk bakışta. Allah seni inandırсын on dükkân dolaştım, bir bunu beğendim. (*Işığa tutarak*) Görüyor musun nasıl par par parlıyor. Kim bilir nasıl sevinecek kadıncağız. Yıllar var ki...
- OĞUL : O öyle kolay kolay sevinmez.
- BABA : Niye?
- OĞUL : O öyle dallı güllü şeylerden hoşlanmaz. Aklın varsa götürür, geri verirsin onu.
- BABA (*Eşarbi cebine koyar*) İyi, güzel dedindi ya demin? Olur. Götürür, geri veririm. Adam alırsa tabii. Almazsa da almasın, ne yapalım, saklarım. (*İçini çekecek*) Şimdi kızcağızım sağ olacaktı ki! Ona ben bir külah kabak çekirdeği alsam havalara uçardı.
- OĞUL : Başlama gene, başlama.
- BABA : (*Eşarbi tekrar çıkararak*) İyi ama, ben ne yapayım şimdi bunu.
- OĞUL : Ne yaparsan yap. Bana ne.
(*Susuş*)
- BABA (*Eşarbi yeniden cebine yerleştirirken, alçak sesle*)
Ben de gelinime veririm.
- OĞUL Kime?
- BABA Gelinime. Belki o beni kırmaz, beğenirse de beğendiğine inandırır beni.
- OĞUL : Gelinim, gelinim deyip durma, sinirim bozuluyor.
- BABA : Ne diyeyim peki.
- OĞUL : Sus otur! Başım çatlıyor zaten.
(*Susuş*)
- BABA Bari gidip uzanayım biraz ben ha? İhtiyarlık kusura bakma. (*Kollarını yoklar*) Of! Nasıl sızlıyor bilemezsin.

(Çıkacakken cayar. Kollarını açarak)

İkinizi birden taşırdım ben! Yıllar nasıl da geçiyor. (Susuş) Bir gün de "bana tüfek al!" diye tutturmuş-tun. Ne yapacaksın oğlum tüfeği? demiştim de, "seni vuracağım!" demiştin, hatırlıyor musun? (Oğul'un omzuna elini koyar) Afacan! Yaramaz!

OĞUL : Çek elini!

BABA : (Biraz sonra) Niye içerliyorsun? Aklıma geldi de söyleyiverdim, ne var bunda?

OĞUL : Niçin aklına geldi?

BABA : Bilir miyim canım. Senin de öfken burnunda yani. (Yapma bir kızgınlıkla) Küçükken de böyleydin sen. Etmediğini komazdın. Bir tanem öyle miydi ya? Ağabeyciğim, ağabeyciğim! Bebeğinin gözünü oy-muşsun, bacağına koparmışsın, o hâlâ ağabeyciğim, ağabeyciğim...

OĞUL : Yok canım!

BABA : Yok canımmış! Yalan mı? Bir gün çikolatasını se-ninle bölüşmese rahat eder miydi? Hastalandın tam iki ay ilacını kim verdi ağzına? Sen varsa yoksa arıların yuvasını çomakla, komşu çocukla-rının kafalarını yar, öğretmenin cebine kurbağa koy!

OĞUL : Neredeyse hıçkırıklarımı tutamayacağım. Yaman adamsın vesselâm! İçlilik efendim! Bu da bir mes-lek işte. Hokkabazlık, bakkallık gibi falan. Gürültü-ye getirdiğimi sanma sakın. Ben de senin o kuş be-yinli kızına matematik öğretmek için az mı kafa patlatırdım? Demek ki ödeşmişiz. Şimdi tutup bir saymaya mı kalkalım? Ayıp! (Baba uzaklaşırken) İşine gelmedi değil mi?

BABA : Yoo! Tavuklara yem vereceğim de.

OĞUL : Geç kaldın, annem verdi.

BABA : İyi, biraz kestireyim öyleyse.

OĞUL : Bahçe yaprak içinde. Süpürüversen elin mi kırılır?

BABA : Belim ağrıyor, sonra.

OĞUL : Tırnaklarına bak bakalım bir kere de..

- BABA : (Bakar) Baktım, ne olmuş?
- OĞUL : (Karşısına dikilir. Baba'nın ellerini tutup, gözlerine so-
kar) Kör müsün, uzamış.
- BABA : Haklısın, uzamış. (Ana'ya seslenir) Tırnaklarım uza-
mış benim!
- ANA : (İçeriden) Anlamadım.
- BABA : Tırnaklarım uzamış benim.
- ANA : Bulaşık yıkıyorum şimdi. Acelesi ne, sonra.
- BABA : Ama çok uzamış, aralarına da kir dolmuş.
- ANA : Makas konsolun alt gözünde, al da kes.
- BABA : Neyin, hangi gözünde?
- ANA : (Girer) Sonra dedim anlamıyor musun? Bak, elle-
rim ıslak. (Çıkar)
- GELİN : (Girer, geçerken Baba'ya) Günaydın.
- BABA : Günaydın! nasılsınız?
- GELİN : Sağ olun, iyiyim.
- BABA : Geç kaldınız. Biz kahvaltı ettik bile.
- GELİN : Ya. Kusura bakmayın, dalmışım. (Çıkar)
- BABA : Hasta mı? nesi var?
- OĞUL : Ne bileyim? kendisine sor.
- BABA : Follukta yumurta var mıydı?
- OĞUL : Yoktu.
- BABA : Binnaz gibi bir tavuk gelmedi bir daha bu eve.
Neydi cinsi?
- OĞUL : Yüzü çok solgundu değil mi?
- BABA : Hay allah! dilimin ucunda, bir türlü söyleyemiyο-
rum. Sahi neydi cinsi?
- OĞUL : Legorn, legorn.
- BABA : Tamam! legorn. Elimi boş çevirmezdi Binnazcık. Sı-
cak sıcak... Sen biraz mırın kırın ederdin ama, ona
hadi kızım hoop! dedim mi, akıyla falan... (Kısa su-
suş) Ah, ne bilirdim? Yumurta bulaşığı ufacık ağzı
daha gözümün önünde. Ne kadar neşeliydi, cıvıl
cıvıldı. Demek bütün bunlar kararını benden gizle-
mek içinmiş. Demek...
- OĞUL : Sözü döndürüp dolaştırıp buralara getireceğin bel-
liydi. Ölüler günü müdür, hortlaklar günü müdür

nedir bu gün? Öteki de babasıyla bozmuş. Sabahlara kadar dinledik. Hepsi de melek mubareklerin. Yeter be! Beni bile şey ettiniz. Ne derler ona? Anlıyorum, artık kimse dinlemiyor seni. Yeni bir kurbanlık geldi eve, ille de anlatacaksın. Anlatmak için kıvrandığını, ona bunun için yaltaklandığını görmüyor muyum sanki.

BABA : Sözünü geri al! (*Dili dolaşarak*) Yaltaklanmak sözünü geri al!

OĞUL : Bir bunu mu?

BABA : Bir bunu.

OĞUL : Aldım. Şimdi ne yapacaksın bakalım? Bu konu bir daha açılmayacak anlaşıldı mı?

BABA : Anlaşıldı.

OĞUL : Söz vermiştin, sözünü tut.

BABA : Olur.

OĞUL : Ondan bir şey sakladığımı sanıyorsan aldanıyorsun. Budala değilim o kadar.

BABA : Biliyorum, biliyorum ya, anlatmak da istiyorum, bak onu söyleyeyim.

OĞUL : Olabilir, o başka. (*Yumuşak*) Zamanı gelince ben sana söylerim, anlatırsın. Ama şimdilik yasak.

BABA : Peki ama niye?

OĞUL : Bir eve bir marazlı bile çoktur da ondan.

BABA : O da marazlı?

OĞUL : Sabrımı taşıрма, sonu kötüye varacak. Değil marazlı, ama olabilir.

BABA : Anladım.

OĞUL : Anlamadın. Bak! Otur şuraya. Şimdi biliyorsun, bunun babası da... (*Gelin girer, Baba hemen kalkar*)

BABA : Kahvaltı etmeyecek misiniz?

GELİN : (*Kapıya yaklaşırken, sert*) Rahatsızım, sonra.

BABA : Ama olmaz ki!

(*Gelin kapıyı çarparak çıkar*)

OĞUL : (*Alçak sesle*) Terbiyesiz!

BABA : Nesi var? (*Gelin'in gittiği yana doğru yürür*) Bir dakika şimdi gelirim.

- OĞUL : Otur! Otur dedim! (*Baba döner, oturur*) Ne oluyor?
BABA : Ne ne oluyor?
OĞUL : (*Alaycı*) Telaş, heyecan..
BABA : Hangi... hasta canım kızcağız, görmüyor musun?
OĞUL : Ne yapalım? Biz de hastayız.
BABA : Yoksa kıskanıyor musun?
OĞUL : Kim? Hadi canım sen de! Zırvalama.
BABA : İyi ya! Mesele yok şu halde, üzülme.
OĞUL : Bana bak! benim üzüldüğüm falan yok. Yaşlı başlı adamsın. Nedir o garip tavırlar, birtakım tuhaf, şey gibi haller takınmalar? Sen kendine gelsen iyi olacak biraz.
BABA : (*Susar, biraz sonra*) Çok mu gülünç oluyorum.
OĞUL : Efendim?
BABA : Hiç.
OĞUL : Nasıl hiç? söyle söyle.
(*Susuş*)
Soruyorsun bir de. Evet, gülünç oluyorsun. Var mı bir diyeceğin?
(*Susuş*)
Biliyorsun, anlatmıştım, onun da babası...
BABA : Ya! Aman sus sus!
OĞUL : Gördün mü bir. Onun için...
BABA : Bence de adamcağız atıverdi kendini trenin altına.
OĞUL : Kim bilir, olabilir, belki de.
BABA : Peki, benim tertemiz kızcağızımın intihar ettiğine neden inanmak istemiyorsun?
OĞUL : Sebep yok da ondan. Hem...
BABA : (*Ayağa fırlayarak*) Nasıl yok! Sebep sensin! İkinizsiniz! Melek yavrumu nelerle suçladınız! Delirttiniz sonunda. Zamanı gelince söyleyebilirmişim de, bilmem neymiş. Senin izninle mi oturup kalkacağım bu yaştan sonra. Şimdi gidip anlatacağım. Görürsün! Gül bakalım sen daha. (*Hızla çıkar, çabuk geri döner*)
OĞUL : Korkacağımı sandın değil mi?
BABA : Onu üzme kıyamıyorum, yoksa...

- OĞUL : Büyütme her şeyi, büyütme. Alt tarafı ikimiz de çocuktuk. Hadi anam, adı üstünde üvey ana. Öz anası, az mı döverdi onu sanki. Onu bırak sen bile...
- BABA : Bir fiske bile vurmadım, ufacık bir fiske bile.
- OĞUL : Neyse. Vursan da, ona kötülük olsun diye yapmazdın ya bunu. Üstelik az buz da değildi suç.
- BABA : Kuyruklu yalan!
- OĞUL : Öyle olsun.
- BABA : Öyle olsun değil öyle.
- OĞUL : Peki dedik a! Şimdi düşün; ne olacak söyleyeceksin de? Hadi ben uyduruyorum. O kadar insan da mı benden yana?
- BABA : Sımsıkı tutsaydın, bırakmasaydın...
- OĞUL : Sallana sallana, güle oynaya geliyoruz. Ne bilirim ben, elimden fırlayıp karşıya...
- BABA : Demek ki, varmış bir maksadı. Boş bulunduğun bir zamanı kollarmış. Öyle ya, değil mi? Durup dururken de insan... deli mi bu? Kalkıp da insan kendini... ne diye ama, değil mi? Durup dururken de bu çocuk... *(Gözlerini siler)*
- OĞUL *(Saatine bakar)* Tamam. Ben hazırlanmalıyım artık. Anlaştık. Anlaştık mı?
- BABA : *(Dalgın)* Anlaştık, evet.
- OĞUL : Güzel. *(Uzaklaşırken durur)* Ondan da alacağın cevap; "Olabilir, kim bilir, belki"den başka bir şey olmayacak. İyisi mi nene gerek. Gönlünü ferah tutmağa, duanı etmeye bak sen. Biz de, şöyle başımız dinç, işimizde gücümüzde, yaşayıp gidelim. Nasıl? İyi mi?
- BABA : *(Dalgın)* İyi.
- OĞUL : Sağol.
- BABA : Bir şey değil.
(Oğul çıkar. Baba, kapıdan Ana'ya) Yahu! limon var mıydı?
(Kendi kendine) İyi geliyor, içimi ferahlatıyor da...

TABLO 2

(Gelin, kerevete, başı duvara dönük olarak, yüzüüstü uzanmıştır. Baba girer. Elinde bir kutu vardır; kapağını açarak içindekine dokunaklı bir yüzle bakar. Parmaklarının ucuna basa basa Gelin'e yaklaşır. Gelin, ölü kuşla burun buruna gelir)

GELİN : (Sıçrayarak kalkar) Ay! Nedir o?

BABA : Kuş! Korktunuz mu? (Uzatır) Bakın kuş, küçücük yavru bir serçe.

GELİN : Götürün, anladım. (Sırtını döner)

BABA : Havuzun kirli sularında buldum. (Kutuyu, kapağını kapatarak cebine koyar) Su mu içeyim dedi, ne yaptı zavallıcık, ayağı kaydı her halde. Düşüvermiş, boğulmuş. Yetişemedim. İçiniz bir kuşun ölümünü bile kaldırmıyor değil mi? Benim de. Bilseniz neler canlandı gözümün önünde. Yetim kuş dedim, kendi kendime, anasız kuş, işte sonun bu; bir damla su bile içmeden böyle... Onlardan saklayacağım. Söylesem alay ederler benimle. Benim mesleğim içlilikmiş, esnafılıkmuş. Anladığıma göre acı alır, acı satarmışım. Öyle dedi kocanız. Evleneceği kızın da, ona yakın bir canavar olacağını düşünürdüm de, elim ayağım buz kesilirdi.

(Gelin kıınıldamaz, ağlamaz. Baba ağladığını sanarak)

Hiç, bir canavarın ağladığı görülmüş müdür? Önce onun öldüğüne inanamadım. Küçük gagasını aralayıp, su damlattım, kırmızılığı daha solmamış dili-

ne. Göz derilerini aralamaya çabaladım. Tüylerini kuruttum, göğsüme soktum, ısınsin diye. Ben onu ısıtabilir miyim hiç. Benim soğumuş yüreğim, beni bile zor taşıyor. Şimdi onun temiz ruhu, mavi göklere yük...

GELİN : (Sert) Ağladığım falan yok, susun!

BABA : (Şaşkın) Anlamadım?

GELİN : (Yüzünü çevirir) Sağır mısınız?

BABA : Hayır.

GELİN : Şu halde?

BABA : Ya! ya! peki, özür dilerim, rahatsız ettim. (Uzaklaşırken durur) Çok mu korkuttum sizi?

GELİN : Bilmiyorum. (Yere fırlatılmış gazeteyi alır, göz gezdirmeye başlar)

BABA : Ne var, ne yok gazetelerde?

(Susuş)

Reçelli ekmeğinizi yememişsiniz. Getireyim mi? Çay da daha sıcak... Ekmeğiniz duruyor, yememişsiniz, getireyim mi?

GELİN : Getirin!

BABA : Teşekkür ederim. Şimdi. (Koşarak çıkar, elinde bir tepsiyle döner) Buyrun.

GELİN : (Boş çay bardağını karıştırır) Ayakta kalmayın, oturun.

BABA : Oturayım değil mi?

(Gelin, elinde ekmeğin varmışçasına, iştahla ısıra ısıra yer, bir yandan da boş bardaktan çayını yudumlar. Baba, lokmaların sözde yutuluşunu yutkuna yutkuna izlemekte, onu belli bir tutkunlukla süzmektedir. Sonunda dayanamaz)

Ne güzel tutuyorsunuz bardağınızı, ne güzel yutuyorsunuz!

GELİN : Birini mi andırıyorum?

BABA : Evet.

GELİN : Hoşlanmam başkalarına benzetilmekten.

BABA : Tanısaydınız, beğenirdiniz ama.

GELİN : Piyano mu çalardı?

- BABA : Evet. İyi çalardı hem. Ut da çalardı ama, piyanoyu daha duygulu çalardı. İşte taburesi. Bir o kaldı geriye. *(İçini çekerek)* Bahar geceleri onunla balkona çıkardık. Birden kendini duyuran, çiçek kokulu, bir ipek dokunuşlu meltem saçlarımızda gezinir, saçlarımızı birbirine karıştırırdı. Belki bir saat, kımıldamadan yıldızları seyre dalar, ürperen sazların tatlı musikisini dinlerdik. Arada, yorgun, geç kalmış bir kamyon parlak ışığıyla tozlu yaprakları ışıtır, sonra korku salan kayalıkların ardında gözden silinirdi. Bakardım bakardım da, Tanrım! derdim, ne kadar güzel, Tanrım ne güzel, sen bizi gözet, koru.
- GELİN : Sonra?
- BABA : Sonra... *(Ezberini unutmuş gibidir)*
- GELİN : *(Fısıldar)* Müzik... biraz...
- BABA : Daha önce anlatmış mıydım yoksa? Kusura bakmayın insan yaşlanınca dün ne yediğini bile...
- GELİN : Rica ederim.
- BABA : Bırakın dünü...
- GELİN : İnanın sizden ilk defa dinliyorum bunları.
- BABA : Öyle mi, peki öyleyse. Nasıldı? *(Gözlerini yumar, son tümceleri anlaşılmayacak şekilde mırıldanır)* Ha, evet! sonra... *(Karısıyla karşılıklı konuşuyormuşçasına)* "Canım!" "Efendim hayatım!" "Biraz müzik dinlemek istemez miydiniz acemi parmaklarımdan?" "O nasıl söz ruhum, nasıl istemem, bahtiyar olurum, ama yorulmaz mısınız?"
- GELİN : *(Tok, kaba)* Yorulmazlar yorulmazlar, bilirim. Annem de çaldığını sanır da. *(Bardağındaki son yudumu alıp bırakır)* Var olun. Bayağı açmışım, kendime geldim.
- BABA : *(Durgun)* Bir şey değil. *(Tepsiyi almaya davranır)*
- GELİN : Dursun rica ederim. Ben kaldırıyorum. Şimdi sesi de bozuldu. Daha doğrusu kartlaştı. Belki de, tek onun gürültüsünden kurtulayım da, ne olursa olsun diye evlenmişimdir. Şimdi bir sigara içerim. *(Baba masada duran paketi uzatır. Masadaki kibritle Gelin'in sigarasını yakar, kibriti cebine koyar)*

- Siz yakmıyor musunuz?
- BABA : Dokunuyor, sık içmeyeyim.
- GELİN : Ne o darıldınız mı?
- BABA : Yoo! hayır. Niçin darılayım, sordunuz ben de anlatmaya çalıştım.
- GELİN : Anlattıklarınızın bir kelimesi bile beni kandırmadı, haberiniz var mı?
- BABA : Ben yalan mı söylüyorum?
- GELİN : Ne münasebet canım. Beni kandırmadı diyorum, dikkat etsenize. Hem, sizi kandırmadığınızı da sanıyorum.
- BABA : İnanmadınız değil mi? (*Kırgın*) Öyle ya, elbette... anlıyorum.
- GELİN : Anlamıyorsunuz işte. Darıldınız da bana, olmaz ki!
- BABA : İnanın kırıldığımdan falan değil. Niçin güceneyim? Haklısınız. (*Duvara asılı resim çerçevesine yaklaşır*) Otuz yıl bu, şaka değil. Durun bakayım... yanlış yirmi beş. Yoksa otuz muydu? Yok, yirmi beş, yirmi beş. Her neyse. Demek ki, siz daha doğmamıştınız. Doğmak ne söz, düşüncelerden bile geçmiyordunuz belki. Öyle ha? Bense olgunluk çağıma yaklaşıyordum. Şakaklarına kır düşmeye başlamış bir adam. Anlarsınız ya! (*Resmi inceler. Güler*) Yapan bir arkadaşımıdır da. Sağ mı ölü mü kim bilir? Demişti ki, bu resmi getirdiği zaman: "Bak dostum, şunun neresi bana benziyor falan diye sakın burun kıvrırmaya kalkışma. Çok yaşarsın inşallah. Bir gün kimin neye benzediğini sen de anlayacaksın. İyisi mi as şunu duvarına da, şimdiden alışmaya bak." Çok yaşadım da ne oldu? Alışabildim mi? Ne gezer? Nasıl anlatsam bilmem ki! Bakın bana, iyice bakın: Altmış iki yaşında bir adam hali var mı hiç bende? Var tabii, var ama, siz gelin de onu bana sorun. Altmış iki yıl yaşamışım ben öyle mi? Tuhaf! vallahi tuhaf!
- GELİN : Epeyce kurnaz bir ressammış ya, usta değil. Pek iyi söyleyememiş.
(*Susar*)

Peki ya balkon, yıldızlar, ürperen sazların tatlı musiki ne oluyor?

BABA : Efendim? ha, yo, hayır, yanlış anlamayın. Tabii, tabii, onlar başka tabii, ama... *(Bıkkın)* Ne bileyim karıştırıyorum galiba hepsini birbirine. *(Bağırarak)* Ne diye alay ediyorsunuz benimle! Yakışır mı size, bu yaşta bir adamı gülünç durumlara düşürmek? Artık kimse bana inanmayacak, acımayacak mı. Hiç kimseye duyuramayacak mıyım sesimi? Bir umudum sizdeydi. Pek güzel! siz de katılın onlara. Zaten hangi dala tutunmak istedim de kırılmadı? İşte çiçeklerim bile soluyor. *(Hiçkirmaya başlar)*

GELİN : *(Baba'nın başına dikilir, uzun uzun, tiksindiğini belirten hareketlerle, onu süzer. Sonra Baba'nın başını kapatığı elini indirmek ister)*

Bakayım... *(Baba karşı kor)* Sahiden ağlıyor musunuz, bakayım. *(Kolu birden aşağı çeker, sınıksız tutar)* Bu ne biçim ağlamak böyle? Gözlerinizde bir damla bile yaş yok!

BABA : *(Utanan bir sesle)* Bilmiyorum, kepezelik bu.

GELİN : Olur şey değil. Peki? peki ne olacak şimdi? Bari gülün ha? Oldu olacak bari gülün de bitsin! Doğrusu da bu.

(Bağırarak) Ne oturuyorsunuz orada? *(Hızlı adımlarla ona yaklaşır. Yerde o an gözüne ilişen bir bakır düğmeyi almak üzere birden çömelince, kendisine vurulacağını sanan Baba korkuyla geri çekilir. Bunu gören Gelin gülümsemekten kendini alamazsa da, görmezden gelerek, eski sert halini alır)* Sizin mi bu düğme?

BABA *(Kalkar, üstünü başını yoklar)* Bilmem. Değil galiba. Eski kadife ceketimin düğmesine benziyor ama, onu da eskiciye vereli çok oldu. Değil değil. *(Gelin düğmeyi koyacak bir yer aranır, sonunda masanın üstündeki vazonun içine bırakır. Vazodan –hoparlörle verilecek olan– tatlı bir ses çıkar)* Ne güzel çıktı sesi!

GELİN : *(Şaşmış)* Öyle mi?

BABA : Evet, öyle.

- GELİN : *(İnanılmaz hareketlerle vazodan düğmeyi çıkarır, gene bırakır. Aynı tınlama) Şimdi?*
- BABA : Güzel!
- GELİN : *(Üç kez daha aynı hareketi yapar, "Şimdi?" sorusunu sorar, Baba, hep "Güzel!" cevabını verir)*
Bir özellik yok ki bunda. Ses işte. Sonra da aynı ses, artık hep aynı ses.
- BABA : Olsun.
- GELİN : Olsun ha? *(Düşünür)* Bu duyduğunuz sesin benzerini ya da ona benzemeyeni daha önce hiç duymamış mıydınız? Acele etmeyin ama, düşünün ondan sonra.
- BABA *(Uzun uzun düşünmüş görünür)* Hayır. Hiç, hiç duymamışım.
- GELİN : Bu da yalan. Eğer dediğiniz gibi hiç, ama hiç duymadığınız bir ses olsaydı, güzel bulmazdınız. Güzel bulduğunuza göre de, ben deminki hareketi biraz daha uzatsaydım bıkartdınız. Bıkartdınız değil mi?
- BABA Bilmiyorum, ama güveniyorum bıkmayacağıma. Bir şartla, düğmeyi vazoya hep siz bırakacaksınız!
- GELİN : Hele hele! Demek işin püf noktası benim elimde.
- BABA : Evet, sizin elinizde.
- GELİN : Orası belli değil a. Bir dakika. Gözlüğünüzü verir misiniz bana. *(Baba uzatır, Gelin takar, gözlük burnuna düşer, kaldırır, eliyle tutar)* Uuu, çok dumanlı gösteriyor. Alın istemem. Ne yapalım, gözlüksüz oynarım ben de. *(Elini arkasına bağlar, sesine bilgiç bir ton vererek)* "Vazoya düşen bakır düğme şarkısı"...
- BABA : Ne oyunu bu?
- GELİN : Oyun mu dedim?
- BABA : Öyle dediniz ya.
- GELİN : Yanlış. Bu oyun değil. Oturun da dinleyin. *(Baba sırtı seyirciye dönük olarak oturur)*
"Vazoya düşen bakır düğme şarkısı", ne var bunda gülünecek?
- BABA *(Arkasına bakar)* Ben mi?

GELİN : Yok ben! Ne diyordum? Ha, "Vazoya düşen bakır düğme şarkısı" tutun ki ilk besteydi. Besteleyen de Epsilon adında biri, bilinmiyor yani. "Bıkma" herkesten önce onun içinde filiz verdi, "kendisinin farkına varan" ilk o oldu, burası belli. Hemen beğendik mi şarkısını dersiniz? Beğenmedik tabii. Bilmem kaç yüz bin yıllık bülbülümüz varken değil mi ya! Ona alışmışken, yakındığımız yokken onun sesinden. Ama, o direndi. Çünkü bu beklenmez olaydan sonra, artık aramızda tutunamayacağını kestirebilecek kadar akıllıydı. Bakın bakın dedi, bülbülün sabah ötüşlerini andırmıyor mu şu tınlama? Yelin ezgisinden, dalgaların hışırtısından başka nedir ki bu? Biraz da bunu dinleyin ne olur sanki? Kulak verdik, kulak verdik, kulak verdik, tamam dedik, bak bu olur, bak şimdi böyle olur. *(Baba uyuklamaktadır)* Ve bu, bir zaman sürdü. Sonra başkaları türedi, çünkü bıkmannın tadını hepimiz almıştık, aranıyorduk artık çevremizde böylelerini. Daha sonraları, daha başkaları çıktı ortaya ve kulaklarımıza taşıdıkları seslerin hiçbir sese benzemediğine, yepyeni, bilinmedik, duyulmadık olduğuna da bizi inandırmanın yolunu buldular. Buna da karşı koymadık, çünkü sıkıntımız o kadar da büyük, o kadar da dayanılmaz değildi. Hem onlar bize gene de "bir şey" gösteriyorlardı. Söz gelimi diyorlardı ki, "bu deniz sesi mi?" Hayır. "Bu?" Değil. Ya şu? Ya şu? Çağlar değişti. Şimdi? *(Susuş)* Dönüş yolu kapalı, sınıra da geldik bana kalırsa. *(Bağırarak)* Ne yapacağız? Söylesenize ne yapacağız?

BABA *(Sıçrayarak)* Neymiş? ne olmuş? *(Arkasına bakarak)* Bana mı soruyorsunuz?

GELİN : *(Yumuşak)* Biz dediğime bakmayın. Sevmem onun bunun adına birtakım açıklamalara girişmeyi. Kendimle savaşım.

BABA : Ha, o başka.

- GELİN : Siz hiç üçüncü gözden yoksun olduğu için hayıflan-
nan birini duydunuz mu?
- BABA : Hayır, duymadım.
- GELİN : Duyun öyleyse, ben.
(*Susuş. Baba elini Gelin'in omzuna koymak üzere kaldırırsa da çekingenlik duygusuyla geri çeker. Gelin bu hareketi bakışıyla bile önlemiş değildir.*)
- BABA : (*Duygulu*) Ağlasaydınız biraz.
- GELİN : İnsan kendi zavallılığını nasıl da unutupor değil mi? Çok mu umutsuz görüyorsunuz durumumu?
(*Baba susar. Sonra dalgın bir yürüyüşle uzaklaşır. Kapıya vardığında*) Gidiyor musunuz?
- BABA : Biraz hava almak istiyorum da, bahçeye çıkacağım.
- GELİN : Ne çabuk usandırdım sizi.
(*Baba sinirlenerek kapıyı açar*)
Durun canım. Sözüm bitmedi ki daha. Anlaşıldı, benim gelmemi istiyorsunuz, naz! (*Baba'nın yanına gelir*) Elinizden tutmamı da ister misiniz?
- BABA : Evet!
- GELİN : İyi, uzatın öyleyse. (*El ele ölçülü adımlarla yürür, dururlar*) Kapatalım artık o konuları artık değil mi? Doğrusunu isterseniz ben de sıkılmışım. (*İçini çekerek*) Eee? ne yapalım şimdi?
- BABA : Bilmem?
- GELİN : (*Düşünür*) Hadi şarkı söyleyelim.
- BABA : Ben hiçbir şarkıyı başından sonuna kadar bilmem ki!
- GELİN : Daha iyi ya, uydurursunuz.
- BABA : Olur mu öyle şey.
- GELİN : Canım maksat vakit geçirmek. Bizi kim dinleyecek?
- BABA : Peki ne söyleyeceğiz?
- GELİN : "İhlamur Ağacı" nı biliyor musunuz? (*Melodiyi mırıldanarak*)
"Gölge verir yıllardır
Bir ihlamur şurda
Ne hülyalar kurardım..."

Hatırladınız mı? (*Baba düşünür*) Hatırlamadınız. Neyse. Zararı yok. Hadi! başlıyor muyuz?

BABA : Başlayalım bakalım.

GELİN : (*Koro şefliği yapar gibi kollarını kaldırır. Başla işaretini vereceken indirir. Güftenin ilk kısmını kuru bir sesle acele acele yineler*)

“Gölge verir yıllardır
Bir ıhlamur şurda
Ne hülyalar kurardım
Serin gölgesinde.”
Tamam mı?

BABA : Tamam.

GELİN : Önce bu kısmını bir çıkaralım da, sonrasını düşünürüz. Hadi bakalım. Dikkat! Bir iki! (*Melodiyi vererek*) “Gölge verir yıllardır...” Canım ne susuyorsunuz? Söylesenize! Uzun ettiniz ama...

BABA (*Sıkılgan*) Vallahi ciğerlerimi iyice şişirdim, ağzımı açtım ama, sesim çıkmadı.

GELİN : Ya! (*Biraz sonra*) Doğrudur. İnsan yalnızken şarkı söyler. Hem güzel söyler. Eh, ne yapalım sağlık olsun. (*Biraz sonra*) Bari sayı sayalım ha?

BABA Bakın onu beceririm. Tüh! Nasıl oldu? Özür dilerim. Başıma ilk defa geliyor böyle birşey. Tüh! nasıl oldu?

GELİN : (*Sayı saymaya başlar. Kolunda saati yoktur*) Bir, iki, üç, dört. (*Devam eder*)

BABA (*Önce duraklar, sonra Gelin'in ulaştığı rakamdan başlayarak sayı saymaya katılır*)

GELİN : Yirmi yedi. (*Susar, Baba da susar*) On beş saniye oldu. Devam edelim mi?

BABA : Siz bilirsiniz.

GELİN : Ben bir keresinde on bin bire kadar dayandım. Sonra karışmam ha! Tam iki saat.

BABA : İki saat mi? Çok.

GELİN : Demek çok.

BABA : E, öyle çekilmez.

GELİN : Anlaşıldı, bozuşacağız sizinle! (*Uzaklaşır. Baba yaklaşmak ister*) Çekilin küstüm.

- BABA : Ama ne yaptım? Bilmiyorum ki!
- GELİN : Sizi bunun için mi beğeniyorum ben?
- BABA : *(Kekeleyerek)* Beni mi? Beni mi beğeniyorsunuz?
- GELİN : Eee, şımarmayın bakalım. Beğeniyorum dedim, o kadar. Ne var bunda o kadar şaşıracak?
- BABA : Şey, tabii tabii bir şey yok.
- GELİN : O halde? *(Anlaşılamayan birkaç sözcük mırıldanır)*
- BABA : *(Duymamıştır)* Efendim?
- GELİN : *(Duymamıştır)* Efendim?
(Susuş)
Şarlo'yu sever misiniz siz?
- BABA : *(Canlanır)* Ben mi? Ha, şu! Tabii, tabii, çok gülerim. O adamın hareketlerine çok gülerim. Hani bir filmde yatacak yer bulamaz da, serserilerin barındığı kulübeye sığınır, gördünüz mü siz o filmi?
- GELİN : *(Gülümser)* Görmedim.
- BABA : Gördünüzse anlatmayayım.
- GELİN : Gördüm.
- BABA : Haaa, *(Oynar)* efendim şimdi Şarlo, kapıdan daratar kendini içeri. Nedense hep birileri ardına düşer onun. Kapı da ne kapı. Allahlık! Kibritini çıkar, bakar ki bütün ranzalar dolu, herkes üst üste horul horul uyuyor; ne yapsın. İşin tuhafı hepsinin kocaman, pis tırnaklı ayakları da meydanda. *(Bir an kendini tırnaklarını yoklar)* Haa, şimdi Şarlo yatacak, ne yapsın? Bir kibrit daha çıkar ve adamlardan birinin iki ayak parmağı arasına kısıtır verir. *(Tek başına gülmeye başlar)* Ama ne fırlayış!
- GELİN : Ben başka türlü hatırlıyorum.
- BABA : Nasıl?
- GELİN : Bir sigara verir misiniz bana? *(Baba verir)* Çıkarın bir ayağınızın çorabını. *(Baba çıkarır)* Uzatın şimdi bana. *(Baba çorabı tutan elini uzatır)* Onu değil, onu değil, ayağınızı. *(Baba gerekmediği halde tek ayağı üstünde durarak ayağını uzatır. Gelin sigarayı Baba'nın ayak baş parmağıyla yanındaki parmağının arasına kısıtır)* Kibrit nerede, kibrit? *(Baba davranırken ayağını*

indirir. Sigara düşer, yahut iğrilir) Kımıldamayın canın siz!

BABA : Yoruldum da. Peki (*Gene ayağını kaldırır. Gelin sigarayı yerine yerleştirir, çabucak masaya göz atar, kibriti göremeyince doğal bir hareketle Baba'nın dışarıdan iki cebini de yoklar. Kibritin ses verdiği cebe elini atar. Birden durular. Kibriti çıkarmaz, sinirli bir hareketle uzaklaşır*)

Ne oldu? (*Ayağını indirir, elini cebine atar, kibriti çıkarır*) İşte ya, kibrit! (*Kibriti evirir çevirir, bir anlam veremez*)

GELİN : (*Gülümser*) Geçti geçti, bir şey değil. Birden içim daraldı da. Anladınız ya ne yapacağımı, yeter.

BABA : (*Düş kırıklığına uğramış*) Anladım ama, bırakmadınız ki güleyim.

GELİN : Siz gülmeyecektiniz ki, bu sefer ben gülecektim. (*Sinirli*)

Çorabınızı giyin ne olur, sinirime dokunuyor.

BABA (*Acele acele giyinir, biraz sonra dalgın*)

Bana iyi uyuyorsunuz, iştahınız da maşallah yerinde dedi. Aldı cevabını tabii. Sonra...

GELİN : Bakın! bir köpek alalım size olur mu? Ben de bulaşık yıkamaya başlayayım artık.

BABA : Bobi'yi zehirlediler istemem.

GELİN : Tasmalı köpekleri öldürmezler. Bir tasma takarız...

BABA : Çocuk mu kandırıyorsunuz, istemem.

GELİN : Kızmayın. Sevdiğimden değil a, söz olsun. Sevmem ben köpekleri. Sadıktır derler, zekidir derler de onun için. Yo, yo, sakın korkmayın. Zeki değildir o. Size de tembih etti değil mi?

BABA : Kim? neyi?

GELİN : Canım anlamazdan gelmeyin şimdi.

BABA : Dinlediniz mi yoksa bizi?

GELİN : Dinlemeyeceğimi bilecek kadar tanır beni. Yalnız, çok polis romanı okuduğu için olacak, katili ne zaman canı isterse o zaman ortaya çıkarabileceğini sanır.

- BABA : Katili değil mi?
- GELİN : Oysa siz, bir umutsunuz! Salgın dışında kalmış, kendisinin farkına varmanın eşiğinde olan biri. Benim için avuntudan başka bir şey değilmiş. Olsun. Gene de savaşmak istiyorum sizin adınıza. Ne dersiniz?
- BABA (*Biraz sonra çekingen*) Siz de babanızın intihar ettiği ne inanıyorsunuz değil mi?
- GELİN : (*Birden sinirlenerek*) Ne bileyim ben! (*Alay ederek*) İntihar mı kaza mı? İntiharı kazadan daha önemli saymış da, oyalanmıştım bir zamanlar. Sırası mı bunun şimdi? Ben neler geçiriyorum aklımdan... Hadi canım siz de...
- BABA : (*Bağırarak*) "Olabilir, kim bilir, belki" değil mi?
- GELİN : Evet, bir diyeceğiniz mi var?
- BABA : Demek doğru söylemiş.
- GELİN : Doğruları söylemek epeyce kolaydır.
- BABA : Kolaysa daha önce söyleseydiniz ya, bu kadar konuşup duracağınıza. Başım ağrıdı.
- GELİN : Benim de. Ben de çıkmazlar, çırpınışlar içindeyim. (*Pişman*) Size tutunmak şimdi de! (*Sabırsız*) Öf! Yeter! Gidin allah aşkına!
- BABA : Gidiyorum zaten.
- GELİN : Güle güle.
(*Baba hızlı hızlı uzaklaşırken*)
Bir dakika. (*Baba durur, Gelin yaklaşır, ölü kuşun bulunduğu cebi göstererek kuru bir sesle*) Verin şunu da öyle.
- BABA (*Kutuyu çıkarıp gösterir*) Bunu mu? (*Gelin "evet" anlamına bir ses çıkarır*) Vermem, o benim.
- GELİN : Bir dakika canım, bakıp vereceğim gene.
- BABA : Olmaz. (*Çıkar*)

TABLO 3

(Saat 17.00. Gelin kerevete kıvrılmıştır. Sahne alacakaranlıktır. Ana girer.)

ANA : İçresi bayağı karanlık. Işığı yakayım mı? (Işığı yakar) Bardağın kırılmasına bu kadar mı üzüldünüz? (Elindeki bardağı kâğıdından çıkarır, gösterir) Bakın, aynını buldum.

GELİN : Aynı mı? Bakayım. (Alır, uzun uzun inceler) Evet ayru, şaştım.

ANA : Her güne kullandıklarımızdan olsa sözü bile edilmez. Hem sizin suçunuz ne? Suç onun. Kaç kere de söyledim, dokunma o bardağa diye. İçim razı olmuyordu. Yoksa kaldırır kilitlerdim. İşte bir o kalmıştı geriye. Neyse sağlık olsun. Aaa, sargıyı çıkardınız mı siz? Olmaz ki! (Gelin parmağını yoklar, gitmeye davranır)

GELİN : Yorulmayın rica ederim. Uykumda bile çıkarırım. Onun için... zaten neydi ki! Bir ufacık çizik. İki üç damla kan. Off, başım kazana dönmüş. Amma uyumuşum. Kaç saat?

ANA : Beş olmuştur.

GELİN : Amma uyumuşum.

ANA : Ne yaptınız ben gittikten sonra?

GELİN : Söylüyorum ya deminden beri. (Gerinir) Çok iyiyim, çok iyiyim. Öyle güzel düşler gördüm ki! Anlatayım mı?

- ANA : Anlatın.
- GELİN : Bakın şimdi. Şey, bir alay kedi. Hepsi de süzgün gözlü, hepsi de birbirinden güzel. Hele bir tanesi var bayılırsınız. Sahi bir kedi alsak ya biz. Niye almıyoruz? Sevmiyorsunuz galiba.
- ANA : Sevmem.
- GELİN : Öyleyse anlatmayayım, sıkılırsınız.
- ANA : Zararı yok, zararı yok.
- GELİN : Sizin bir boyun eğer görünüşünüz var ki, boyun eğmekten beter. Dün gece çok kızdım size, biliyor musunuz?
- ANA : Bana mı? neden?
- GELİN : Oğlunuzun evlendiğini onu her bakımdan gözetcek bir karısı olduğunu unuttuyorsunuz. Sözümü kesmeyin. "O benim oğlum, canım oğlum, yirmi dört yıl birlikte yaşadık, çok mu gördünüz bu kadarlık ilgiyi." Bu değil mi vereceğiniz cevap. Durun bitmedi. Ne işiniz vardı yatak odamızın kapısı dibinde? Kedi ayaklarıyla nasıl yaklaştığınızı görür gibiyim gene. *(Alaycı bir sesle)* "Oğlum ateşin mi var?" *(Kadına kıskanan bir sesle)* "Oğlum ateşin mi var?" *(Meraklanan bir ana sesiyle)* "Oğlum ateşin mi var?" Meraktan yüreği titreyen ana sesine de yer verdim ama, bire karşı ikiyle, geride alaycı, kadınca kıskanan iki ana daha var. Söyler misiniz hangisi? *(Susar, hemen yumuşak)* Ayrıca önemli değil.
- ANA *(Sakin)* Bir çocuk doğurun kızım, hem hiç gecikmeden.
- GELİN : Kızım demeyin bir daha! Size beklemediğiniz en ağır karşılığı vermektan kendimi alıkoymam.
- ANA : Kolay görünüyorsa deneyin bir.
- GELİN : *(Bağırarak)* Elinizdeki bardak onun bardağı değil artık. Benzeri! anladınız mı! Ötekini ben kırdım, bilerek kırdım.
- ANA : Peki niye bağırıyorsunuz?
- GELİN : İsteyerek kırmadım da ondan.
- ANA : Acayip!

- GELİN : Acayip ya!
- ANA : Demek isteyerek kıramadım diye üzülüyorsunuz.
- GELİN : Kıramadım diye mi? (*Düşünür*) Evet, öyle galiba.
- ANA : Ne diyeyim? Allah yardımcınız olsun.
- GELİN : Amin. Sizin de. Kızmayın, sözgelişi.
- ANA : (*Biraz sonra*) Baş ağrısı deyip geçeriz. Aslan gibi delikanlı kırk sekiz saatte gidiverdi.
- GELİN : Haklısınız.
- ANA : Gördünüz mü? İsteddiğiniz zaman nasıl akıllı uslu olabiliyorsunuz.
- GELİN : Doğru, olabiliyorum.
- ANA : (*Oğlunu kastederek*) Ne oldu? Bana pek mi öfkelen-di?
- GELİN : Bilmem, renk vermedi.
- ANA : Öfkelen sin ne çıkar? Tek duyayayım da sesini. (*Ölen delikanlının anasını kastederek*) Düşünün o ana ne hale geldi?
- GELİN : Oynatmıştır.
- ANA : (*Alayla*) Ne olacak değil mi? İşte aramızdaki fark. Genç kızlığım da ben de sizin gibi deli doluydum biraz. Erkekliğe özenirdim filan. Ama evlendikten sonra? Hele şimdi?
- GELİN : Oturun! Başım dönüyor, siz öyle dolaştıkça. Evet? (*Kendi kendine*) Hep de aynı çizginin üstünde bir ileri, bir geri...
- ANA : (*Oturur*) Ben hiç sıkıldığımı bilmem. Bakın neler yaparım, size sayayım. Sabahleyin kalkınca ilk işim...
- GELİN : Aman saymayın! (*Parmaklarını tek tek bir avucuna kapatarak*) Madde bir, madde iki, madde üç. İstemem! rica ederim! (*Midesini bastırır*) Şimdi kımıldamıyor. (*Kolunun damarlarını yoklar*) Kanım dolaş-ıyor! Sizi gördüm! (*Çevresine göz atar*) Şimdi resmi! ışığı! boş kafesi! (*Sakinleşmişçesine*) Nasıl oluyor da, siz bağırsaklarınızın oynadığından habersizsiniz? Onu söyleyin bana.
- ANA : İşim var. Çarşaf lar de ğ iştirilecek, sökü kler dikilecek, salata hazırlayacağım... Sonra (*Uzaklaşırken*)

- GELİN : Doğurmayacağım!
- ANA : Siz bilirsiniz.
- GELİN : Doğurmayacağım.
- ANA : İyi efendim. Bana ne? Allah allah!
- GELİN : Sebebini sormayacak mısınız?
- ANA : Ne sorayım? Sebep meydanda. Züppelik.
- GELİN : Değil işte. Yanıldınız. İstiyorum da ondan.
- ANA : Aynı kapıya çıkar.
- GELİN : Pek değil. İlk defa korkuyorum ne dersiniz?
- ANA : (*Yumuşak*) Şaşılacak bir şey değil. Bütün kadınlar korkar. Sonra... (*Birden sevinçle*) Yoksa? şey mi? şey misiniz? Sahi mi? Niye bana söylemediniz a kızım?
- GELİN : (*Sert*) Acele etmediniz mi sevinmekte?
- ANA : Anlamadım.
- GELİN : Şey mey değilim. Boşuna umutlanmayın. Amma da iş ha! Bir eğitilmemiş yanım bu kalmış, onu da gül hatırlınız için harcayacaktım. Yağma vardı!
- ANA (*Sinirli*) Suç bende ki, sizi karşıma alıp da konuşuyorum. Siz insandan başka her şeye benziyorsunuz anladınız mı?
- GELİN : Doğrudur. Şu sıralarda hayvanlarla uğraşıyorum da...
- ANA : Ne işiniz var hayvanlarla?
- GELİN : Onlar doğuruyorlar, yavruları kendi kendine yeteceği zaman bırakıyorlar; tanımıyorlar artık birbirlerini. Oysa ben doğurursam, bırakmamaya alışacağım. Bırakmayı denesem bile, birbirimizi tanımaktan kurtulamayacağız bir türlü.
- ANA : Dert değil mi şimdi bu?
- GELİN : Hangisi?
- ANA : Daha neler duyacağız bakalım. Sonra?
- GELİN : Sonrası bu. Oğlunuz...
- ANA : Yani hayvanlar gibi yaşayalım, doğurup atalım, öyle mi? Maşallah! Ne olmuş oğluma?
- GELİN : İyi dediniz. Nesi varmış hayvanların? O kadar da hor görmeyin.
- ANA (*Oğlunu kastederek*) Ne dedi? Bir şey mi dedi?

- GELİN : Bir kere gerçekmiş, sevgiymiş... Durun canım aaa! Gördünüz mü unuttum işte.
- ANA : Peki peki.
- GELİN : Üstüme varıyorsunuz, tasarladığım cümleler alt üst oluyor. Olmaz ki! Mesele ortada. Kıvranmaya başladınız bile. Güvendiğiniz dağlara ne çabuk karlar yağdı? Onlar için böyle şeyler yok işte. Sessiz sedasız duyarlar duyduklarını da düşünmezler. İlle de apaçık söylenecek değil a. Sizi sevmiyor. Bu!
- ANA : Oğlum? Beni sevmiyor ha? Güleyim bari!
- GELİN : Dahası var. Üstelik öyle bir kin bağlamış ki size anlatamam! İğreniyor çünkü kendinden. Hani bir gün ölmeniz geniş bir soluk alacak çocuk. Cinayetinin tek tanığı ortadan kalkmış gibi.
- ANA : Defol!
- GELİN : *(Gülmeye başlar)* Şunun şurasında tatlı tatlı konuşuyorduk! Ne var efendim bu kadar köpürecek?
- ANA : Sorarım size ben bunun hesabını. Cinayet ha?
- GELİN : Hoppala! Siz umduğumdan da safmışsınız meğer. Hadi hadi, bırakın sinirlenmeyi. Vallahi yakışmıyor; sizin gibi olgun, soğukkanlı bir hanım-kadına.
- ANA : Tutmuş acıyordum ben de size. Görürsünüz siz.
- GELİN : *(Alaycı)* Ne yaparsınız? ona mı söylersiniz? Umu rumdaydı. Buyrun gidin şimdi, söküklerinizi di-kin!
- ANA : Unutmayın bu sözünüzü.
- GELİN : Olur.
- ANA : *(Söylenerek çıkar)* Oğlum benimle övünür. Ölümü mü bekliyormuş da, kendinden iğreniyormuş da, yok daha neler. Deli mi ne?
(Gelin sahneyi bir boydan bir boya ayak ayak ölçmeye başlar. Sonra ip cambazları gibi kollarını açarak denge kurmaya savaşıyor. Pek bir mutlu hali vardır. Sokak kapısının zili çalınır. Ana görünür. Zil gene çalınır. Ana sofanın ortasına geldiği sırada aldırış etmez görünen Gelin, birden fırlayarak, Ana'dan önce kapıya atılır, kapıyı açar)

- GELİN : *(Oğul'un boynuna atılırken)* Merhaba canım, hoş geldin!
- OĞUL : *(Soğuk)* Hoş bulduk. Dur dur, ne oluyorsun, boğacaksın canım. Dur peki peki, allah allah. *(Ana yaklaşır)* Merhaba anne. Hayrola? İkiniz birden öyle?
- GELİN : Asayım padesünü. *(Pardesüyü koklar)* Oh! ne güzel, yağmur kokuyor.
- OĞUL : Of, yoruldu. Nasılsınız? Anne, terliklerimi lütfen.
- GELİN : *(Fırlar)* Ben getireyim. *(Çıkar)*
- OĞUL : Nereden esti bu ilgi?
- ANA : Konuşuruz, sonra.
- OĞUL : Senin yüzün sapsarı? Ne oldu, bir şey mi var?
- ANA : Sonra, dedim ya.
- OĞUL : Bir densizlik mi yaptı gene bu? *(Gelin terlikleri getirir, bırakır. Oğul soğuk)*
Mersi.
- GELİN : Bir şey değil. *(Oğul ayakkabılarının bağını çözmek için eğilirken)* Dur ben çözeyim.
- OĞUL : İstemez, ben çözerim. Sen anneme yardım et. Ne yaptın bu gün anne? Nerede seninki?
- ANA : Bilmem? Yemek zamanı çıkar ortaya.
- OĞUL : Tabii. Sorma ben iyice yorgunum. Aç da kaldım... Bizim edebiyatçı gene. Antika. Görersen çıldırırın yani. Kalkmış... Neyse anlatırım sonra. Dolaştık biraz. Ne o, çocuklardan biri keçi boynuzu yiyormuş dersinde. *(Gelin'e)* Ne dikiliyorsun canım öyle? Yok mu yapılacak bir iş?
- GELİN : Vaaar!
- OĞUL : Eee?
- GELİN : *(Oğul'un ayakkabılarını yerine bırakır, döner)* Beni dinle, bir dakika.
- OĞUL : *(Eline aldığı terliğini yoklayarak)* Açılacak bunun yanları. Diktirmeli. *(Gelin'e)* Başım çatlıyor, sonra.
- GELİN : Bir dakika dedim.
- OĞUL : Şikâyet değil mi? Hiç düşünce yok mu sende? Söyle.

- GELİN : Üzgünüm.
- OĞUL : Ne yapalım?
- GELİN : Dur ama sebebini öğren de sonra.
- OĞUL : Nesini öğreneceğim? Sebep ortada.
- GELİN : (*Başı önünde*) Biraz önce anneni istemeyerek kırdım. Söyle de beni bağışlasın.
(*Susuş*) Niye öyle bakıştınız?
- OĞUL (*Uzaklaşan Ana'ya*) Buyrun. Anne! Anne dur. Sen de başlama allah aşkına. Özür diliyor işte. Bırak da kapansın bu mesele burada.
- ANA : Hayır. Seninle konuşacağım. Açığa vurulmalı artık her şey. Şimdiden şunu söyleyeyim: Yarından tezi yok, karını al, çık git! (*Çıkar*)
- OĞUL : Ne demek oluyor bu şimdi?
- GELİN : (*Omuzlarını kaldırarak*) Bilmem?
- OĞUL : Kim bilecek peki? (*Bağırarak*) Kim durduracak bu saçma gidişi?
- GELİN : Bağırma canım. Bir şey değil. Bir parça öç aldım o kadar.
- OĞUL : Ne demek bir parça öç aldım?
- GELİN : Bayağı.
- OĞUL : Bir evin, bir kocan oldu; aynı şımarıklık, aynı tuhafılık merakı, pes doğrusu.
- GELİN : (*Birden Oğul'un boynuna atılarak, ağlamaklı bir sesle*) Bütün gün yolunu gözledim, ha şimdi çalınacak kapının zili, ha şimdi. Sen beni sevmiyorsun. Üstelik bir de bardak kırdım...
- OĞUL : (*Gelin'in kollarını sıyırmaya çalışarak*) Hadi oradan kimi kandırıyorsun?
- GELİN : Dikkat et beni incitiyorsun. İnan ki samimiyim. Sana sığınmış, yüreği deli gibi çırpınan bir hayvana benziyorum şu anda.
- OĞUL : (*Bağırarak*) Ne oyunu bu?
- GELİN : (*Gözlerini siler, ciddi*) Unuttuğunu gizlemek için böyle yapıyorsun değil mi? Bak bakalım takvime. Kaçı bu gün ayın? Bak bak. Sıkılma.
- OĞUL : Biliyorum.

- GELİN : Kendini toplamaya çalışma hiç. Bilsen, hatırlasan böyle elin kolun boş mu gelirdin? Hani çiçek? Hani pastam benim?
- OĞUL : (*Ciddi*) Biliyorum karıcığım. Her zaman gittiğimiz küçük gazonada yer ayırttım. Masamızda akli başında birkaç dostumuz da olacak.
- GELİN : (*Oğul uzaklaşırken yolunu keser, üzülen utanan bir sesle*) Şey, ne söyleyeceğimi bilmiyorum vallahi! (*Gene boynuna atılarak*) Kocacığım, kocacığım sağ ol, çok utandırdın beni.
- OĞUL (*Gelin'in yanağından öperek*) Yok canım yok canım, asıl ben özür dilemeliyim. Seni yanlış anladım. Neyse, zararı yok olabilir böyle şeyler. (*Çıkarken*) Annemi yatıştırırım. Şimdi. Sen merak etme.
- GELİN : Bir dakika.
- OĞUL : Ne var?
- GELİN : Hiç.
- OĞUL : Nasıl hiç?
- GELİN : Ben vazgeçtim.
- OĞUL : Neden?
- GELİN : Bir yere çıkmayalım, evimizde oturalım.
- OĞUL : Olur mu canım öyle şey!
- GELİN : Arkadaşlarına da hemen haber ver, boşuna yorulmasınlar. (*Sırtını döner*)
- OĞUL : (*Sinirli*) Sen... canım ne oldu böyle birdenbire? Bir sözüme mi alındın yoksa?
- GELİN : (*Yumuşak*) Hayır. Yemin ederim. Beni düşünmüş olman yetsin istedim. Annenle aramızda geçen küçük tartışmayı da unut, hiç olmamış say. Bu konuda onunla konuşmaya kalkarsan, seni bağışlamam bilesin.
- OĞUL : (*Gevşer*) Buydu demek derdin. (*Omuzlarından tutar*) Üzülme. Peki söz, dediğinden çıkmam, ama sen de inat etme artık... yer ayrıldı, sözleştik (*Olmaz anlamına*) olur mu? (*Bir an susar*) Ama ya o şey ederse, konuşmak isterse?
- GELİN : Dinleme, kaç.

- OĞUL : Demek bu kadar önemli. (Öfkeli) Söyle ne yaptın? Ne dedin kadıncağıza?
- GELİN : Dur, hemen parlama. Zihnini bulandırdım bir parça o kadar.
- OĞUL : Açık söyle, anlamıyorum.
- GELİN : O değil, ben acınacak durumdayım. Sizi birbirinize düşürmek için başvurduğum yol doğrusu hiç de parlak değildi. Oysa ben...
(Ağlamaklı) Üsteleme ne olursun.
- OĞUL : Ondan korkuyorsun değil mi?
- GELİN : Evet, ne saklayayım. Çünkü iyi, çok iyi.
- OĞUL : (Kesin) Peki. Bu, burada biter öyleyse. (İçini çekerek) Ah, anacağım. Sen de onu iyi buluyorsun demek. Tuhaf! Bakma, bu gün biliyorsun sınırları bozuk da, yoksa... (Güler) Şimdi varsan baksan oturmuş zırl zırl ağlıyordur. Neyse, güzel. Şu halde gidiyoruz ha? Ben bir traş olsam mı acaba? Ne dersin? Daha sabahleyin oldum ama... Sen de... (Seslenir) Anne! (Saatine bakar) Biz uğrayıp onları alacağımızıza göre, ancak, yavaş yavaş hazırlan. (Seslenir) an-ne!
(Cevap bekler, Ana'nın girdiği kapıyı zorlar, açılmaz)
Anne! Aç allah aşkına, bir dakika.
- GELİN : (Alçak sesle) Eteklik giydirilmiş bir Iago benden dü-rüst davrandı.
- OĞUL : Efendim! (Gelin'e yaklaşır) Anlamadım, bir şey mi dedin?
- GELİN : (Gülümser) Evet, beklediğini. Sevindin mi? Duymadın mı?
- OĞUL : Hayır?
- GELİN : Kendimi hiç bağışlamayacağım canım, darılma, çok yorgunum, gidemeyeceğim ben.

Perde

2. PERDE

(Saat 21.00. Ana bir yün çorap örmekte, Baba resmine bakmakta, Gelin kaşlarını almakta, Oğul öğrencilerinin sınav kâğıtlarını incelemektedir. Tavandan koşuşan farelerin tıkırtı sesleri gelir. Gelin, terliğinin tekini tavana fırlatır. Tıkırtılar birden kesilir.)

GELİN : (Oğul'un karşısına gelerek) Biraz incelttim, bak bakalım nasıl?

OĞUL : (Bakmadan) İyi, güzel.

GELİN : Gözlerime kuyruk çekeyim mi, ister misin? Mavi far bana gitmiyor. Yoksa böyle mi daha iyi? Söylesene bir şey canım.

OĞUL : Böyle daha iyi.

GELİN : Nasıl gidiyor? Çok mu zor sorular sordun çocuklara? O kızgınlıkla desene. Bakayım, göremiyorum çek elini. Beş iks kare artı bir bölü üç ye kare, bölüüü on yedi iks ye artı on üç iks üzeri üç. Kare kökünü bulunuz. Ooo, epeyce bir şey. Ne ter dökmüşlerdir kim bilir? Yorulduysa birazını da bana ver istersen.

OĞUL : Bu gece zaten bitmez, merisi.

GELİN : Sen bilirsin.

OĞUL : Yarın öğlene kadar evdeyim nasıl olsa.

GELİN : (Yerine gider. Sıkıntılı bir ses çıkarır) Ben ne yapayım şimdi? (Oğul'a) Bana güvenemiyor musun yoksa? Merak etme kimseye hakkından çok numara vermem.

OĞUL : Hoşuna gider miydi öğretmenlik?

GELİN : Mersi deme bir daha! Neden sordun?

OĞUL : Hiç, öyle. (Biraz sonra) Sıkılmazsan birkaçına. (Birkaç kâğıt ayırır, getirir)

- GELİN : Peki bırak oraya.
OĞUL : *(Duraksar)* Nerede çalışacaksın?
ANA : *(Üstünde vazoyu bulunan küçük masayı göstererek)* Çeki-
verin şunu.
GELİN : *(Oğul, masayı yanaştırıp, vazoyu kaldırırken)* O kalsın.
OĞUL : Masan da hazır, hadi bakalım.
GELİN : Oyun kâğıtlarından ev yapmaya benzer denklem
kurmak. Çözümü de üflemeğe. Yün örmek daha iyi.
OĞUL : Daha iyisi çalışmamak.
GELİN : Yoo! O da iyi değil. Bir kırmızı kalem verir misin
bana?
OĞUL : Bende de bir tane var. *(Kalkar, cebinden dolma kalemi-
ni çıkarır verir)*
GELİN : Olur mu dolma kalemle?
OĞUL : Olmasa vermezdim.
GELİN : Öyleyse sen bunu al, bana kırmızı kalem ver.
OĞUL : İyi ya, peki. *(Kalemleri değiştirirler)*
GELİN : Ne o kızdın mı?
OĞUL : Ne diye?
GELİN : Kızdın kızdın. Kırmızı kalemini elinden almaklı-
ğım gücüne gitti. *(Kırmızı kalemi Oğul'un burnuna
dayar)* Al!
OĞUL : Çalışacağım rahat bırak.
GELİN : Al al, sen kırmızı kalemsiz yaşayamazsın!
OĞUL : *(Kalemi çekip alarak)* Doğrudur belki, ne olacak?
GELİN : *(Elini uzatır)* Ver şimdi benimkini. *(Oğul verir)* Ta-
mam ödeştik. *(Uzaklaşırken kendi kendine)* Bayılıırım
orta oyununa.
(Kâğıtları düzeltirken dirseği vazoya dokunur)
ANA : Vazoya dikkat edin düşecek.
*(Gelin cevap vereceğken cayar, sadece vazoyu ortaya çek-
mekle yetinir. Baba, duvardaki resmini yerinden indirir,
koltuğuna kıstırır, merdivenin ilk basamağına ayağını
atarken)*
Niye indirildi o?
BABA : Hiç, götürüyorum.
ANA : Anladım. Niye indirdin? *(Baba'nın yanına gelir)*

- BABA : Pisti, toz içindeydi.
- ANA : Daha bu gün tozu alındı. (*Sert*) As onu yerine!
(*Baba aldırılmaz, gene çıkmaya davranırken, Ana kolundan tutar*)
Sahi, sana tozlu gibi mi geldi?
- BABA : Evet.
- ANA : Peki gözünün önünde silersem, yerine asar mısın?
- BABA : Bilmem.
- ANA : Ne demek bilmem?
- BABA : Bilmem, hele sil bakalım da.
(*Ana resmi Baba'nın elinden alır, merdivene dayar, bir bez alır getirir*)
- GELİN : (*Elindeki kâğıdı Oğul'a göstererek*) Bak, bu çocuğun bütün işlemleri doğru, ama son işlem yanlış. Sonuç da... Dinliyor musun?
- OĞUL : Dinliyorum, evet?
- GELİN : Sonuç da tam doğru sayılmaz tabii. Ne yapayım?
- OĞUL : Sıfır.
- ANA : (*Resmi Baba'ya uzatır*) Bak bakalım olmuş mu?
- GELİN : Demek acımayacağız?
- BABA : Evet olmuş, inandım. (*Gene merdivenden çıkmaya davranır*)
- OĞUL : (*Baba'ya*) Hey! Dur orada! (*Baba durur. Oğul resmi Baba'nın koltuğundan çeker alır, götürür yerine asar Gelin'e*) Acımayacağız.
- BABA : Ama her yanı pisti, toz içindeydi.
- ANA : Anladık! sus artık.
- BABA : (*Güleç bir yüzle ortaya gelir. Üçünü ayrı ayrı süzer*)
Hepinize ayrı ayrı mutluluklar dilerim... (*Boğazını temizler*) Biraz rahatsızım da...
Gitmeyi düşünüyorum. (*Ana'ya döner*)
Birçok şeyler hatırladım? Parkı, ilk günümüzde konuştuklarımızı. O ne antika fotoğrafçıydı değil mi? (*Susuş*) Şimdi yerinde bir otel yapılıyor. Bitmek üzere, gördün mü? Taraçası çok güzel, şehir ayaklar altında. On beş yılı geçmiş biz evleneli, tuhaf değil mi? Bilmem, benim tuhafıma gitti birdenbire.

(Gelin'e) Kocanız...

OĞUL : Devam edecek misin?

BABA : Hayır, üç beş dakika. Ne olur biraz da beni dinle-
yin. Ne diyordum? Haa, kocanız daha şu kadardı o
zamanlar. Ölen kızım da...

ANA : Susacak mısın sen?

BABA : Ölen kızım da sekiz yaşında... (Ana gitmeye davranır)

OĞUL : Git yat hadi git yat, dinlen. Bunları tazelemekte bir
fayda yok biliyorsun.

GELİN : Bırakın konuşsun canım ne çıkar?

OĞUL : (Sert) Merak ediyorsun değil mi?

GELİN : Yooo!

OĞUL : O halde?

BABA : Korkmayın canım ben...

OĞUL : Hadi oradan sen de! Ne korkusu? Duyan da bir şey
sanır. (Gelin'e) Bir gün sen de usanırsın. (Ana'ya)
Biz çekilelim anne.

GELİN : (Oğul sinirli sinirli kâğıtlarını toplarken) Neden o ka-
dar sinirlendin anlamadım. Ben sizin yerinizde ol-
sam oturup dinlemekten kaçınmazdım. Demek ki...
(Baba'ya) Buyrun sizi dinliyorum.

BABA : (Hemen başlar) Ölen...

OĞUL : Demedim mi! İşte! Ortaya büyük gerçeklerin dökü-
leceğini sanıyor. (Duraksar, birden Ana'ya) Çekece-
ğiz yolu yok otur. Hadi bakalım, devam.

BABA : Teşekkür ederim. Ölen kızım da sekiz yaşında. De-
mek yaşasaydı, şimdi yirmi üç yaşında olacaktı.
(Gelin'e) Aşağı yukarı sizinle yaşıt. Belki torunumu
uyutmaya çalışıyor olacaktım şu anda. Çünkü o
gezip tozmaya bayılırdı ya, evlenmeyi daha çok se-
verdi. On sekizine basmadan evlendirmek gereke-
cekti her halde. Tanrım ne kadar da benzerdi ona.
(Dalgın) Ut da çalardı, ama piyanoyu daha duygu-
lu çalardı. Bahar geceleri, bahar geceleri onunla
balkona çıkardık. Birden kendini duyuran çiçek ko-
kulu bir rüzgâr saçlarımızda... (susar) birden kendi-
ni duyuran çiçek kokulu... (susar) Ne oluyor bana?

Ne kadar unutkan oldum bu günlerde? Ne diydum? (*Birden sevinçli*) Haaa, tamam! Torunum! Belki de torunumu uyutmaya çalışıyor olacaktım şu anda. Kalkıp gitmeyi aklımdan bile geçirmeyecektim. Biliyor muydunuz bunları? Sanmıyorum. Biliyordusanız bile benim bildiğim gibi bilmiyordunuz. (*Elini Oğul'un omzuna koymak ister, Oğul sakınır*) Şimdi canını sıkıyorum. Birlikte kaçamak sinemalara giderdik unuttun mu? Kızımı sağıma seni soluma oturturdum, fıkırdar dururdunuz. (*Susar*) Mektubunu konsolun üstünde bulduğum zaman, dünya başıma yıkıldı sanmıştım. Ama son cümlelerini hiç unutmam: "Bağrıma taş basarak onu sana bırakıyorum. Avun. Belki bir gün, ama hayır, -bunu ummanı istemek insafsızlık olur, hayır, dönmeceğim. Yalnız unutma, seni çok sevdim, sakın bunu unutma."

(*Gider, bir iskemleye çöker*) Yoruldum. Birazdan giderim. Siz işinize bakın.

OĞUL : Bitti mi?

BABA : Bitti.

OĞUL : İyi. Anne! Bir elma getirir misin bana?

ANA : (*Gelin'e*) Size de getireyim mi? (*Gelin susar, Ana Baba'ya*) Sen? İster misin? (*Baba anlamsızca bakmakla yetinir. Ana çıkar, elmayı getirir, Oğul'a verir*)

OĞUL : (*Ana'ya*) Sen de mi yemiyorsun?

ANA : Şimdi canım istemiyor, sonra.

OĞUL : Canınız isterse. (*Elmasını soymaya çalışır. Birden bağırır*) Bu ne biçim elma böyle?

ANA : Nesi var?

OĞUL : Yemyeşil, hamhalat bir şey. Bıçak bile işlemiyor.

ANA : Değiştireyim.

OĞUL : İstemez kalsın. (*Ana almaya davranırken*) Kalsın dedim!

ANA (*Sinirlice bakmakla yetinir, döner çevresine göz atar, çıkar, elinde kalınca bir defterle girer*) Kaç zamandır el sürdüğün yok. Canın sıkılıyor besbelli. (*Defteri Ba-*

ba'ya uzatır) Al şunu da oyalan azıcık. Al hadi al, darılacağım ama bak. *(Baba kıpırdamaz)* İstersen bezik oynayalım ha? Olur mu? Oynayalım mı? *(Baba birden elinin tersiyle deftere vurur. Yere düşen defterin arasındaki pullar yerlere saçılır)*

OĞUL : *(Fırlar, Baba'nın başına dikilir. Gelin de koşar)* Sen artık çok oluyorsun ama! Anladın mı? Çok oluyorsun!

GELİN : *(Oğul'a)* Lütfen sen odana çekilir misin? *(Ana'ya)* Siz de lütfen.

OĞUL : Bunadınsa haber ver! Benim delillerle uğraşmaya niyetim yok!

GELİN : Rica ederim kendine gel, ne oluyorsun.

OĞUL : Akıl hastaneleri ne güne duruyor. Bununla mı uğraşacağım ben her gün. Allah kahretsin, allah belânı versin böyle yaşamanın be! *(Çıkar)*

GELİN : *(Yerdeki pulları toplamaya başlayan Ana'ya)* Bırakın bırakın siz, ben toplarım.

ANA : Zararı yok, zararı yok. *(Birlikte toplarlar. Baba bir aralık pullardan birini yerden alır. Ana çıkar)*

BABA : *(Gelin'e elindeki pulu göstererek)* Bu pul Olimpiyat serisinden. Ona ismim günü için almıştım. *(Gelin'e pulu uzatır)*

GELİN : *(Alırken)* Kime?

BABA : Karıma, eski karıma.

GELİN : Pul ha! *(İnceler geri verir. Baba pulu yırtar atar)* Niye yırttınız canım aa! *(Alayla)* Yazık!

BABA : Kime? Bana yazık bana!

GELİN : *(Gülümser)* Size bir kahve pişireyim mi?

BABA : *(Yanbaşımı göstererek)* İstemem, buraya gel! *(Gelin kısa bir duraklamadan sonra yanına yere oturur)* Karar verdim, gideceğim.

GELİN : Kesin karar verebildiyseniz gidersiniz, ama bunu gürültüsüz, patırtısız yapmalı.

BABA : Olsun. Ne hale gireceklerini merak ediyorum.

GELİN : Merak ha! Peki şey mi yani? Kendilerini savunmaları mı gerek?

- BABA : *(Ağlamaklı)* Ne bileyim ben? Ben bittim, benim sonum geldi. Ben bunu biliyorum. Altmış iki yaşında bir adam kalkmış gidiyor. Gidiyor! düşün! Kendini bir uçurumun kenarından korkunç kayalıklara fırlatarak parça parça olmayacağı nereden belli? Belki de herkesin korkuyla kamaralarına kapandığı, karanlık, fırtınalı bir gecede yavaşça süzülecek, sonra da Karadeniz'in kapkara sularına bırakıverecek kendini. Aldırmıyorlar bile.
- GELİN : Amma da acıyorsunuz kendinize.
- BABA : Kim acıdı ki bana? İşte sen bile alay ediyorsun. Bırakın da ölümüne ben bari ağlayayım.
- GELİN : *(Dalgın)* Ağlayın ağlayabilirsiniz ya, daha iyisi...
- BABA : Ya! Bir ağlayabilsem.
- OĞUL : *(Girer, yürüyüp geçerken, Gelin'e)* Kahve içer miydin?
- GELİN : Efendim?
- OĞUL : Kahve kahve!
- GELİN : Ha, istemem, sağ ol.
(Oğul çıkar)
Minareye çıktınız mı siz hiç?
- BABA : Yüksekten bakamam, başım döner.
- GELİN : O çıkar mıydı?
- BABA : O mu? Şey mi yani?
- GELİN : Tabii canım o.
- BABA : Hem de nasıl! en yükseklerine. *(Güler)* Beni de tatar ardına. Bacaklarım titrer, korkarım... bir âlem canım! Ha, sonra deniz. İlle de dalgalı olacak. Açılır da açılır. Ben yahu, gel boğulacaksın diye avazım çıktığı kadar bağırırım, tepinirim... *(Susar)* Martıların bisküvi yediğini bilir miydin?
- GELİN : *(İlgisiz)* Hayır, merak ettim, nasıl?
- BABA : Bisküvileri böyle, denize savuruyorsun. Ortada hiçbir şey yok. Bir de bakıyorsun on beş yirmi tanesi birden denizin yüzünde. Nereden çıktılar, nasıl geldiler?...
- GELİN : *(Dalgın)* Sonra?

- BABA (Acıklı) Sonra bir gün çekip gitti. Anlamadım, anlaşılır gibi mi? Yıllarca yaşa da birlikte.
- GELİN : Yüzünü hatırlayabiliyor musunuz?
- BABA : Nasıl hatırlamam? Güzeldi, çok güzeldi.
- GELİN : Peki bundan size ne artık? Kuru bir gerçek var elinizde. Anlatamadım. Bilmem ki, ben de anlatmak istediğimi iyice biliyor muyum? Gelişi güzel belki şimdi söylediğim sözler. Devam edin sonra? (Birden) Bir dakika. Bana "sen" demeyi daha önceden tasarlamış değildiniz. Doğru mu? (Baba susar) Düşünmeyin peki.
- BABA Sahi, hatırlayamıyorum yüzünü. Neden acaba? (Şahadet parmağıyla gözlerinin önünde uçuşan bir lekeyi izler gibi) Bakın bakın gidiyor, hoop kayboldu? Bakın bakın gene...
- GELİN : Vitaminsizlikten. Havuç yiyin iyi gelir.
- BABA : Sakın kör mör olmayayım?
- GELİN : Siz de amma kuruntuluymuşsunuz.
- BABA : Öyle demeyin. Geçenlerde bir arkadaşımın... bir arkadaşımında da böyle başladı. (Tahtaya vurur) (Oğul girer. Elindeki tepside iki fincan vardır. Üçü bakışır-lar. Ana'nın girdiği kapıdan çıkar. Kapı sertçe örtülür) Baş başa verirler şimdi...
- GELİN : Üzülmeysin anlaşamazlar.
- BABA : Allahım ne yapmışım. (Susuş) Canavar bunlar.
- GELİN : Ne demek canavar?
- BABA : Taş yürekli, duygusuz yani.
- GELİN : Peki ben nasılım?
- BABA : Sen, siz başka.
- GELİN : Şaşılacak şey. Benim kadar acımdan, yufka yüreklilikten nefret eden olmasın.
- BABA : Senin, sizin dilinizde.
- GELİN : Karar verin ya sen, ya siz! Amma da iş ha! (Susuş) Ne biçim adamdı kocası?
- BABA : Kim, ben mi?
- GELİN : Kocasını diyorum, kulağınızı açsanıza. Yani şimdiki karınızın ilk kocası.

- BABA : Ha, o mu? Bir kaşları vardı, böyle! Öldüğü gün en çok ben sevinmiştim.
- GELİN : Bravo! Niye?
- BABA : *(Sesi titreyerek)* Hakları varmış çocuk. Gelmemeliy-din, gelmemeliydin sen.
- GELİN : Oldu bir kere ne yapalım, özür dilerim.
- BABA : Özür dilemekten ne çıkar?
- GELİN : Ne de çabuk ürkmeye başladınız, öfkenizin yatışa-çağından. *(Susuş)* İlgi duyar mıydı karınız ona?
- BABA : Dilinden düşürmediğine göre.
- GELİN : Anlatamadım. Sizin ilk karınız; şimdiki karınızın ilk kocasına ilgi duyar mıydı demek istiyorum.
- BABA : Asla! Nefret ederdi.
- GELİN : Bağırmanız gereksiz. İnandım. *(Susuş)* Ben bile me-rak ettim şu adamı. Öldü demek.
- BABA : *(Dalgın)* Öldü.
- GELİN : Ölmeleri bir şey değil de, bunlar yalnız da ölmez-ler. *(Baba esner)* Uykunuz mu geldi?
- BABA : *(Tasayla)* Yo, hayır.
- GELİN : Geldiyse, çekinmeyin söyleyin.
- BABA : *(Gelin'in ellerine sarılır)* Hayır, sakın beni bırakma.
- GELİN : *(Gülerek)* Niye? diyecektim ya, hadi neyse, peki. Bir dakika. Üşüdüm de. Sırtıma bir şey alayım, şimdi gelirim. *(Yürür, birden anımsamışçasına)* Size de geti-reyim mi su?
- BABA : Hayır, istemem.
- GELİN : Susadığınız halde öyle mi? Peki, siz bilirsiniz, unutmayın susuzsunuz. *(Çıkar)*
(Baba hemen Ana'yla Oğul'un buldukları odanın ka-pısına sokularak içeriye kulak verir. Biraz sonra dışarı-dan keskin bir bekçi düdüğü duyulur. Baba iskemleye kendini dar atar. Ayru anda Gelin kapıda belirmiş, Ba-ba'nın hareketini görmüştür. Belli etmez, biraz sonra gi-rer, gene çıkar, sırtında bir hırka ile girer)
Oh açıldım. Soğuk su iyi geldi. Siz de bir deneyin isterseniz. Şöyle çarpa çarpa. Isınırsanız, çarpıntı-nız da hafifler. İnsanın önce içi ürperiyor ama...

Siz orada mı oturacaksınız? Bırakın şu küskün, yakalanmış halleri canım. Küçük meraklar, oyunlar, gösterişler peşindeyiz hep. Bu besbelli işte. Savunmaları mı gerek, dediğimde, iş savunmaya dökülünce kimsenin haksız çıkamayacağını düşünmüştüm. Haksız çıkamamak. Az acı mı bu? (Susar)

Ne diye inerler korkunç deniz diplerine? Dokuz bin metrelik dağların tepelerine çıkarlar? Dünyaya sığmazlar da, yıldızlara ulaşmaya kalkışırılar? Ne demeye öldürür insanlar birbirini? Düşündünüz mü hiç?

BABA : Bilmem, kim bilir?

GELİN : Sıkılmayı yenmeye çabaladıklarından. Ne yapsalar, kendilerine benzemekten kurtulamıyor, kendi kendileri olamıyorlar da ondan. Bilmem ama, herhalde hiçbir bülbül, "ne güzel ötüyorum" demez, öter sadece. Ötmek için öter. Ötmek için bile ötmez, öter. O kadar.

BABA : (Alaylı bir gülme ile) Bülbül canım o, ne bilsin?

GELİN : Öyle ya! ne bilsin! Haklısınız bana da saçma geliyor. Bir sigara verir misiniz bana. (Baba uzatır, yakar) Siz de yaksanıza bir tane.

BABA : Dokunuyor sık içmeyeyim.

GELİN : Hadi hadi korkmayın, "bittim ben, benim sonum geldi" diye bağırıp duruyorsunuz ya, rahatça doksanını bulursunuz siz.

BABA : Allah aşkına!

GELİN : Vallahi!

BABA : Yok efendim, daha neler.

GELİN : Sevindiniz mi? Bu kadar mı çok seviyorsunuz yaşamayı?

BABA : (Düşünür) Yaşamayı bilmem ama, ölmekten korkuyorum, ölüm kötü.

GELİN : Anlayışa bağlı. Haa, gitmek pek mi önemli sizce? Nereye gideceksiniz?

BABA : Bilmem, bir yer düşünmedim.

GELİN : Sadece gitmeyi düşündünüz. Ömrünüzde ilk defa belki, yiğitçe bir davranışın tadını çıkarıyorsunuz. (Susuş) Yer olarak, uçsuz bucaksız denizlere bakan, sarp bir kayalığa tünemiş, çevresini dev eğreltilerin kuşattığı bilinmedik zamanlardan kalma bir şato yıkığını salık verebilirim size. (Susuş) Ak tüllere bürünmüş bir boy odalıklarınız, gecenin bir vaktinde, kurşun sandukalarının kapaklarını usulca kaldırıp doğrulurlar. Gözleri millenmiştir ve ellerinin on uzamış tırnağı on ölü kelebeğe kapalıdır. Onlar kanat çırpıntılarının emilip yok edildiği sıvı dehlizlerinde binlerce yıldır denizanaları gibi yumuşak yumuşak salınırlar. Derler ki, bir sanduka daha vardır ve...

(Oğul birden girer. İkisine dik dik bakar. Konuşacakken vazgeçer)

Durumun kısaca gözden geçirilmesi, yerinde karar, tam zamanında vuruş! Hodri meydan! Bekliyoruz!

OĞUL : Bu adam hasta, uyduruyor asalak! İşi gücü bizi birbirbirimize düşürmek, kendine acındırmak. Şana kaçınıcı söyleyişim bu, dilimde tüy bitti. Senin ne bileyim ben, bir sağduyun vardı, her şeye rağmen uyanık bir kafan vardı. Ne oluyor anlayamıyorum.

BABA : Ben de.

OĞUL : Sen sus.

ANA : (Birden girerek) Susun ikiniz de. (Baba'ya) İnsanın bir yapacağı, bir diyeceği varsa onu bunu bahane etmez. Hele ölüleri hiç. Anladın mı? Sen kalktın zavallı kızını öne sürüp...

OĞUL : Anne!

ANA : Ne var?

GELİN : (Yumuşak) Aldırmayın siz ona. İyi başladınız. Öne sürüp, evet?

ANA : Boş yere kışkırtmaya çalışmayın. Öyle istediğiniz gibi konuşacak değilim.

- GELİN : Çıkarın ağzınızdaki baklayı canım, ne çıkar? Kızını basamak yapıyormuş da bilmem neymiş. Sanki siz başka türlü mü hareket ediyorsunuz? Peki ben söyleyeyim: Siz bir şeyden kuşkulaniyorsunuz!
- ANA : Bizim bir şeyden kuşkulandığımız falan yok.
- GELİN : Belli!
- OĞUL : Sana sus diyorum, yoksa...
- GELİN : Aman aman peki, sustum. Anlaşıldı zorbalığa dökülecek iş.
- ANA : (*Baba'ya*) Hiç değilse...
- OĞUL : Sözünü geri al! Zorbalık sözünü geri al!
- GELİN : Bir bunu mu?
- OĞUL : Evet, bir bunu.
- GELİN : Aldım.
- ANA : (*Baba'ya*) Hiç değilse acına saygım vardı.
- OĞUL : Zorbalıkmış. Sıkılır insan biraz? Ben? ben zorba-yım ha?
- ANA : (*Baba'ya*) Cevap ver. Ne olacaksa olsun. Bitsin bu iş.
- BABA : (*Gelin'e*) Ne diyor?
- GELİN : (*Yüksek sesle*) Hiçbir şeyden kuşkulandıkları yokmuş, ama sizi açıklanmayan bir sebepten ötürü kınıyorlar. Kınıyorlar!
- BABA : Bağırmayın, sağır değilim.
- GELİN : (*Baba'ya*) Özür dilerim, ama sabahleyin size söylediğim söz için. Hatırladınız mı? (*Ana'ya*) Yanlışsa vakit varken düzeltin yanlışımı.
- BABA : Teşekkür ederim.
- GELİN : Bir şey değil.
- OĞUL : Aklınca alay mı ediyorsun sen şimdi?
- BABA : Benim kimseyi öne sürdüğüm yok. (*Ana'ya*) Hele bunu senin söylemeye hiç ama hiç hakkın yok. Ben... peki... daha önce...
- GELİN : (*Oğul'a*) İnsaf et. Bu durumda başka ne yapılabilir ki?
- ANA : (*Gelin'e*) O derdi ki...
- BABA : (*Ana'ya*) O derdi ki! O olmasa ne yapacaktın bilmem.

- ANA : Dur, araya girme şimdi.
- BABA : Ben hiçbir zaman alçalmadım anladın mı? Ben yaşadım mı ki alçalayım? Altmış iki yaşına geldim, bir güne bir gün de kimseye bir kötülüğüm dokunmuş değildir. Şimdi de gidiyorum işte. Ne isterseniz onu söyleyin. Umurumda bile değil.
- OĞUL : Güle güle!
- BABA : İhtiyacım yok, eksik olsun.
- GELİN : *(Yumuşak)* Niye gidiyorsunuz?
- BABA : Görmüyor musunuz? donuyorum!
- GELİN : *(Alaycı)* Öyle mi?
- OĞUL : *(Baba'ya)* Senin gibilerin bir defa, bir defa soluk alıp vermesi bile insanlık için zararlıdır, anladın mı!
(Gelin alkışlamaya başlar. Oğul, Gelin'in üzerine yürür)
- ANA : *(Aralarına girer. Oğul'a)* Çekil, saçmalama.
- GELİN : *(Yalancı bir kızgınlıkla)* Alkışlamak da mı yasak?
- OĞUL : Yarabbi sen bilirsin!
- BABA : *(Oğul'a)* Ben de onun için gitmek istiyorum ya! *(Gelin'e)* Evet, öyle.
- OĞUL : Onun için gitmek istiyormuş. Lâf ola beri gele. *(Alçak sesle)* Ahmak!
- ANA : Donuyorum hikâyesi. Unuttun galiba ayaklarıma kapandığın gün söylediklerini.
- BABA : Unutmadım. Üstelik beni kurtar, diye yalvarmıştım da. *(Susuş)* Sahi ben niye ısınmadım hâlâ?
- ANA : O kendi soğukluğun. O derdi ki...
- GELİN : *(Sesini kalınlaştırarak, şiir okur gibi)*
Tıka kulaklarım çılgın!
Pis türküleri: Yaşama
Cılız ölüme yakılmış
Kurtuluş ağıdı.
(Doğal sesiyle Ana'ya) Bu bana taş mı, öğüt mü şimdi?
- ANA : İyi. Öğüt sayıyorum. İhtiyacım var çünkü. *(Susuş)*
Demek o böyle derdi. Böyle derdi de, rahatsız olmaz mıydınız siz hiç?

- OĞUL : Bu soru sana sorulmalıydı asıl.
- GELİN : Tabii. Aldın mı cevabını. (*Baba'ya*) Bu sabah elinizi omzuma koymak istemiş miydiniz? (*Oğul'a*) Merak ediyorsun madem dinle!
- BABA : Hayır!
(*Uzunca susuş*)
- GELİN : (*Oğul'a*) Saat kaç?
- OĞUL : (*Saatine bakar, kulağına götürür*) Durmuş.
- BABA : (*Saatine bakar, söyler*)
- GELİN : Başım! göz bebeklerim! Yoksa dişim mi?
(*Ana uzaklaşırken*) Yorulmayın ben alırım. Zahmet etmeyin canım aaa!
(*Ana iştmezden gelerek çıkar. Gelin Baba'ya sokulur*)
Neden "hayır" dediniz?
- OĞUL : Korkaklığından. Ya sen? pek mi dürüstsün sanki?
Sıkıl biraz, sıkıl.
- GELİN : Canım, sen de kıskanmak oyunu mu oynuyorsun şimdi. Ben onun omzuna elimi koymak istememiş-
tim ki! Hem korksun varsın, bundan ne çıkar?
(*Ana elinde bardakla yaklaşıır*)
- OĞUL : (*Gelin'e*) Çılgın! (*Baba'ya*) İçli boşalmış ağaç! (*Çıkar-
ken*) Biraz daha dikkatli olamaz mıydın anne!
(*Ana, bardakla elindeki hapı Gelin'e uzatır*)
- GELİN : (*Alır, bir kenara bırakır*) Geçti. Sağ olun. Çok iyisiniz.
- ANA : Bir şey değil.
- GELİN : (*Pencereye gider*) Ne kadar karanlık, göz gözü gör-
müyor, bir tek yıldız bile yok gökyüzünde. (*Susuş*)
(*Ana'ya*) Bakın biricik oğlunuz bile dikkatli olma-
nız gerektiğini söylüyor. Ama yadırgamayın, hoş
görün. Kim bilir belki o da babası gibi sizin anlaya-
mayacağınız bir dikkatten söz ediyordur.
(*Baba'ya Ana'yı göstererek*) O size bile analık etmedi
mi? Nedir bu analara düşkünlüğünüz, bir yandan
da nefretiniz?
(*Ana'ya dönerek*)
O derdi ki, daha doğrusu sizi çok incittiğini anladığı
bir gün demiş olmalı ki? "Ancak benim kendimi

eğitmem, alıştırırmam gerek. Sen zaten sorumlu doğmuşsun. Canlılık, yaşama denince sen akla gellersin? Sen sadece yaşadığın için yaşatmayı da bilirsin. Beni anla. Senin bizi korumayı düşünmeden koruduğun doğru. Eğer ben eğitilmesi gereken bir yaratık olduğumu unutursam büyük suç. Çünkü bana dokunan bütün ilgiler, büyük yoksulluğum, yüce açlığım adına kurban edilecek. Senden uzak durabilmeyi başarabilmem, saygıyı, sevgiyi öğrenmeme bağlı.”

(*Kendi alaycı sesiyle*) Umarım öğrenmiştir!

ANA

Onun kimseden bir şey öğrenmeye ihtiyacı yoktu. Bana karşı her zaman saygılıydı, beni sevmesini bilirdi.

GELİN :

(*Sinirli*) Bu akıllı adamlar da hep böyle midir? Budalalar! Nasıl da kandırmış sizi. Büyük yoksulluk, yüce açlık! Ne büyüklüğü, ne yüceliği. Yoksulluk, açlık o kadar. (*Baba'yı göstererek*) Şu adamı yeğ tutarım. (*Baba'ya*) Özür dilerim, ağızımdan kaçtı. (*Ana'ya*) Duydu mu?

ANA :

Bilmem.

GELİN :

Neyse. Zararı yok. Yeğ tutarım, çünkü kanının kurduğunu, yüreğinin büzüldüğünü hissediyor. Biraz su, biraz kan dirilecek, pırıl pırıl yaşayacak! Ben kendimle uğraşıyorum. Razi olabilsem, daha doğrusu razı olmanın ne demek olduğunu bilmesem mesele kalmayacak (*Ana'ya*) Ama siz, ne onun iri lakırdılarının ardında yatan boşluğu görebilmişsiniz, ne bunun alçak gönüllü duyarlılığını. Kötü kötü hayran olmuşsunuz. O da bir şey değil, üstelik sorumluluk düşüncesiyle ilgisi olmayan tuhaf bir sorumluluğa inanmanın gururu içinde düpedüz yaşamaya bile kıyamamışsınız! Ne yaptınız da herkesi korudunuz bakalım?

OĞUL :

(*Girerken bağırarak*) O olmasaydı ben yoktum!

GELİN :

Pek de bir şey eksilmezdi ya!

OĞUL :

Pişman olacaksın.

- GELİN : Olmadığın kadar toysun bu gün. Şimdi yan yana dövüşüyoruz dikkat etsene!
- OĞUL : Kime karşı? Niçin?
- GELİN : Bunu sen mi soruyorsun? (*Gülmeye başlar*)
- OĞUL : Ne gülüyorsun?
- GELİN : Hiç canım! Sana değil. Düpedüz yaşamak dedim de... Sinirlerim bozuk.
- OĞUL : (*Gelin'e evlenmeden önce söylediklerini hatırlatırcasına, sert*) "Ancak seninle yola çıkabilirim. Denemem gerek. Çıkmazlar, bunaltılar içindeyim. Ancak sana yaslanabilirsem ayakta durabileceğimi anlıyorum. Beni kurtar!"
- GELİN : Tamam. İnkâr faydasız. Ne bir eksik, ne bir fazla. Böyle dedim. Ne yapalım? Herkes budalalık edebilir.
- OĞUL : (*Birden öfkeli*) Of! Of! ne iğrenç, ne çirkin, ne dayanılmaz bir hava esiyor bu evde! Allah kahretsin! Şimdi, şimdi bir...
(*Vurucu bir trompet solo. Birkaç saniye sürer*)
- ANA : (*Yavaşça*) Duydum.
- GELİN : (*Baba'ya*) Siz?
(*Baba susar, susarlar*)
- BABA : (*Dokunaklı bir sesle*) Nasıl oldu bu? (*Oğul'u kastederek*) O beni severdi. Onunla kaçamak sinemalara girdik biz. O benim bulut saçlı, çam kokulu, ışık gözlü kızımı da severdi. Sürmelim, ürkek ceylanım, süt kuzum ya! Sana kimseler değil, ben kıydım, tatlı gülüşünü acı yellere ben kaptırdım. (*Ağıt halinde*) Kekliğim, kınalım, bir tanem. Artık dayanamayacağım, beni de al yanına. Ölüm bana gel, beni götür. Çok geciktin, çok. (*Yere çömelerek, bir küçük mezarı okşar gibi*) Burada mısın yavrum? Sıcaklığın soğudu mu? Pembe ağzın yok mu? gözlerini oyduklar mı? çürüdü mü saçların? döküldün, eridin, tükendin öyle mi? (*Hıçkırarak*) Vah gülüm, vah öksüzüm, vah çilelim benim... (*Dizüstü gelir, yüzünü döşemeye kapar*)

- (Ötekiler başında toplanırlar. Susuş)
- OĞUL : (Eğilip Baba'nın omzuna vurarak) Yeter artık, yeter kalk! kalk hadi, kalk yat! (Baba kımuldamaz) Lânet olsun be!
- GELİN : (Baba'nın yanında diz çökerek) Benim. Kaldırın başınızı. Duyuyor musunuz? Sizin acınız anlaşılabilir acıların en büyüğü belki. Neden olmasın? Değil mi ki, yalnızlığım bana göre. Hadi doğrulun, çevirin yüzünüzü. Ananız! Çocuğunuz! Yavuklunuz! Tanrınız! Ölümlü sevinç! İşte! Karşınızda! Hadi kalkın, koşun ona!
- BABA : (Safça) Bavulumu hazırlayayım mı?
- OĞUL : (Sinirli sinirli gülererek) İnanmayacaksın emin ol sevindim. Artık gitsen de önemi yok. Sonunda kabul edeceğimi, razı olacağımı biliyordum.
- GELİN : Ben de. Kolay mı yenilgiyi güler yüzle karşılamak?
- OĞUL : (Gelin'i ellerinden tutar, yumuşak) Seni anlıyorum. Peki, artık susacağım. Yalnız, izin verirsen çok küçük gerçekleri gene de hatırlatmak istiyorum sana. Çünkü...
- GELİN : Kesip atamıyorsun. İlle de görevini yapacaksın. Olur, peki. Uzatma yalnız.
- BABA (Gelin'in omzuna dokunarak) Bavulum... (Tavan arastırını gösterir) Yukarıda da... biraz da eski, tozlu.
- ANA : (Uzaktan) Sen indir, ben tozunu alırım.
- BABA : (Gelin'e) İndireyim mi?
- GELİN : (Baba'ya gülererek) Duydunuz ya, indirin! (Oğul'a evlenmeden önce söylediği sözleri hatırlatır casına, yumuşak) "Bir ev, elma yanaklı çocuklar. Birbirimizi yormadan ağırlığımızı taşımak. Herkes görevini bilsin, payına düşenle yetinsin."
(Kendi doğal sesiyle) İtiraf ederim ki belleğim seninki kadar güçlü değil. Ama aklımda kaldığına göre, özeti bu. Aşağı yukarı buydu bana hatırlatmak istediğin çok küçük gerçekler sanırım.
- ANA (Baba sevinerek merdivenleri çıkarken) İki takım çamaşır yeter mi?

- BABA : Yeter yeter. İpek gömleğimi de unutma.
- ANA : Olur. (*Çıkar, Baba tavan arasında kaybolur*)
- GELİN : Duyguya özenmeden önce daha sağlamdın galiba. En az benim kadar çürüktün ya, yarım da sayılmazdın. Büsbütün küçüldün gözümde. Yumuşaksa niyetin, karar ve kurtul!
- OĞUL : Sana bağıladığım umutları boşa çıkarmaya hakkın yok. Benim de bir yüreğim var.
- GELİN : Biliyorum, dizginlenmiş bir yürek!
- OĞUL : Yazık değil mi? Sebepsiz, delice değil mi bütün bunlar?
- GELİN : Evet. Sebepsiz, delice. Hiç değilse yaşamak için yaşayacağım, tamam mı? Tanrım, ne kadar sıkılıyorum artık ne kadar sıkılıyorum.
- OĞUL : (*Sesi titreyerek*) Sözde sebeplere, tutamaklarla bile razısın değil mi? Bana şu durumda bile yardım etmek istiyorsun, rahatlamak istiyorsun bir bakıma da...
- ANA (*Elinde Baba'nın pantolonuyla girer. Tavana doğru seslenir.*) Ne yapıyorsun orada?
- OĞUL : Evet razıyım. Ne olursa olsun bir şey söyle!
- BABA : Bir dakika, geliyorum. Öteberimi topluyorum da.
- GELİN : Aşınmış, gündelik, sudan?
- OĞUL : Evet, yalvarırım, ne olur!
- GELİN : Ne olsa sana da saygım var. Olur. Şimdi. Aklımı başıma toplayayım hele. Gene de seni doyuracak şeyler söyleyemezsem darılma. (*Susuş*) Bir soru? Apaçık olmasa da cevap vermeni istiyorum, belirteyim önce. Saklanulmasına pek önem verilen bir gizli rahatsızlığınız var sizin, nedir o?
- OĞUL : Yalan! İftira! Yemin ederim ki bilerek ölmedi. Onu ben de, annem de gerçek bir sevgiyle severdik.
- GELİN : Gerçek bir sevgiyle? Belki de bilerek ölmüştür, ne biliyoruz? Niçin bilerek ölmediğine bu kadar tutunmak istiyorsun acaba? Çeşitli olasılıkların hepsi de geçerli olabilir.
- OĞUL : Hayır. Bir tek gerçek var. O da senin beyinsiz, zavallı bir ihtiyara inanman.

- GELİN : İkimizden de sağlam ya, neyse. İnanmaya inanmıyorum desem, gene beni söz oyunlarına başvurmakla suçlayacaksın. Böyle de olsa gizlemek için gizlediğiniz gerçek değil mi?
- OĞUL : İnsanı deli edersin sen. Gözlerimle gördüm diyorum artık sana, yetmiyor mu? Hem sebep denebilecek bir sebep de yoktu ki ortada. Alt tarafı bacak kadar çocuk. Sonra şeydi, neşeliydi, cıvıl cıvıldı. Şu halde, neyi, niçin gizlemiş oluyoruz?
- GELİN : Başkalarını saplantılarından kurtarmak için deme sakın, büsbütün batarsın. Hadi hadi dert edinme kendine, değmez. Dileseydin, şöyle bir silkinişte haklı duruma geçebilirdin. Haklı duruma geçerdin de ne olurdu? O da bir başka konu. Sonuç değişmeyeceğine göre. (*Susuş*) Korkularına eğilmeni istemiştin biraz, o kadar. Seni kısıvrak bağladığını sandığın o küçük, gülünç korkularına!
(*Baba, merdivenden bir elinde bavulu, bir elinde büyük bir bebekle iner*)
Anlar gibi oldun mu bari?
- OĞUL : (*Bitkin*) Haklısın. Doğru, biraz daha dikkatli davranmalıydık. Bir acımanı istemek kalıyor geriye, onu da ben isteyemem.
- GELİN : Değil mi ya!
- BABA : (*Gelin'e elindeki bebeği göstererek*) Bunu alayım mı?
- GELİN : Ne olmuş bunun koluna? Bacağı da tek?
- BABA : (*Biraz durakladıktan sonra*) Fareler yemiştir!
- GELİN : (*Neşeli*) Olsun!
- BABA : Alayım mı?
- OĞUL : (*Acı bir gülüşle*) Başarılar.
- GELİN : Mersi! Sana da. (*Baba'ya*) Tabii tabii. Üzülmeyin, ben ona bir bacakla bir kol takarım. Bir de fırfırlı entari giydiririm... (*Oğul çıkar*)
- BABA : Sulu boya takımımı da alıyorum.
- GELİN : Aman ne iyi! Siz resimden de mi anlıyorsunuz?
- ANA : (*İçeriden*) Yün kuşağını da alacak mısınız?
- BABA : Eh, biraz. Portre yapamıyorum ama, denerim bun-

dan sonra. Manzara resimlerimi pek duygulu bulurlardı eskiden. Bilmem ki şimdi...

GELİN : Hayvan resmi yok mu, hayvan resmi?

BABA : Yok.

GELİN : Sakın portre denemeye kalkmayın e mi? Hele benim suratımı sakın düşünmeyin. Bundan sonra bol bol kuş resmi yapacaksınız! Ha, nerede manzara resimleriniz, göstersenize bana.

BABA (*Bavuldan tahta çerçeveli üç resim çıkarır*)

Bir dakika! (*Ağzına bir pipo yerleştirir*) Şu, (*Düşünür*) "Kanlıca sırtları". Nasıl?

GELİN : Çok tatlı. Gerçek kadar güzel! (*Baba bir tane daha gösterir*) Bu da "Dalgalı deniz" herhalde!

BABA : Tamam! Nereden bildiniz?

GELİN : (*Resmin arkasını göstererek*) Arkasında yazıyor.

BABA : Öyle ya! (*Üçüncü resmi uzatır*) Bu şey, (*Resmin arkasından okur*) "Boğazda mehtap".

GELİN : Bayağı ressamısınız siz canım! A vallahi bayıldım. Maviler, maviler. Başka?

BABA : Var daha bir sürü ama, taşıyamayız diye...

GELİN : Anlamıyorsunuz.

BABA : Evet. Ha, bir de resim defterim var. Görmek ister miydiniz? (*Çabucak Gelin'in eline tutuşturur*)

GELİN : (*Şöyle birkaç yaprağını çevirdikten sonra*) Karadeniz yok hiç. Neden? (*Baba susar*) Sevmiyorsunuz!

BABA : Evet, sevmem.

GELİN : Umarım mavileriniz koyulaşmaz, karalara dönüşmez.

(*Baba, defteri, resimleri, pipoyu acele acele bavula tıkkıştırır*) Korkmayın! mavilerinizi karartmamak için elimden geleni yapacağım! Tutun ellerimi. (*Gök gürültüleri*) Aldırmayın, gök gürlüyor, başka bir şey değil. (*Işık azalır*) Sönecek! gecikmeyin. (*Baba, Gelin'in ellerini tutar, gözlerini kapatır*) Nasılsınız? İçiniz ısındı mı? Yüreğinizin çarpışları büyüdü mü?

BABA (*Fısıltı ile*) Evet evet!

- GELİN : Şimdi okşayın saçlarımı. (*Baba usul usul okşar*) Yüzünüzü yüzüme yaslayın. (*Baba denileni yapar*) Ölecek gibi mi oluyorsunuz?
- BABA : (*Fısıltı ile*) Evet evet!
- GELİN : Korkma! korkma! al soluğumu! Duyuyor musun? Soluğumu al diyorum sana... ciğerlerine çek. Hadi hadi biraz daha. Damarların arındı mı? birdenbire? arındı mı? Peki, konuşma peki.
- BABA : Ama sen üşüyorsun? titriyorsun?
- GELİN : Bırak beni! konuşma. Benim tükenmem gerek, tükenmem, yok olmam; kendi tükenişimle, ölümümle. Sus sus, duy yalnız! Duy! duy! duydum deme! duy! anlıyor musun?
(*Baba'yı kollarıyla sarar. Işık iyice körelir. Baba'nın kesik kesik sevinç hıçkırışları duyulur. Işık büyür. Baba'nın gözleri yaş içindedir. Gelin'in yüzü ölüm solgunluğundadır*)
- BABA : Nen var, nen var allah aşkına! Konuş! bakın! baksanıza buraya!
- GELİN : Hadi canım çocuklaşmayın. Yok bir şey. İyiyim. Otur.
- BABA : Korkuttun beni.
- GELİN : Daha alışacağım, merak etme, daha alışmadım da. Doğru kendimi eğitmeliyim. Herhalde. Kim bilir, belki de zamanla avuntumu bulurum. Onun gibi! (*Birden umutsuz bir haykırışla*) Ama, değil, bilmiyorsunuz! (*Susar*) Bavulunuza bakalım hadi. Şaşıracağım yoksa. (*Kendini toplayarak bavulun kapağını açar, ellerini çırpar*) Aman neler varmış bunun içinde böyle! (*Bir küre çıkarır*) Bu ne bu?
- BABA : Bu mu! bu, niyet küresi. Bir arkadaşım hediye getirmişti. (*Elinde döndürerek*) Tutun bir niyet. Ama öyle uzun uzun cevaplar vermez; bir iki kelime içinde hepsi.
- GELİN : (*Gözlerini yumar*) Tuttum. (*Gözünü açar. Baba, küreyi ters yüz eder, bakar*) Ne diyor?
- BABA : Şimdilik bir şey diyemezmiş.

- GELİN : Bana da nedense "bir şey" diyemezler. Neyse. Gene de ileri görüşlü bir küre bu. Şu ne?
- BABA : Bu mu? hiç görmedin mi?
- GELİN : Bilmem? bir şeye benzetemedim.
- BABA : Haaa, bu misina, balık tutmaya yarar. Bu zoka, bu da oltası; balık bunu yuttu mu, kurtulamaz.
- GELİN : Kötü!
- BABA : Seninle balığa gideriz. Ben kürek çekmesini bilmem. Öğrenmeyi çok isterdim ama, bir türlü kısmet olup da...
- GELİN : Birlikte öğreniriz.
- BABA : İyi olur. *(Tahtaları kırık bir mandolin çıkararak)* Bu da mandolin.
- GELİN : Biliyorum canım o kadarını.
- BABA : *(Tıngırdatır)* Akordu bozuk. Mi teli de eksik...
- GELİN : Olsun! taktırınız. Başka? başka? Ha, ut! Ut yok mu ut?
- BABA : *(Dalgin)* Var ama kaburgaları çıkmış artık, tamir ettirmeye değmez. *(Gücenik)* Hem...
- GELİN : Şaka canım. Amma da alıngansınız. *(Bavulu karıştararak)* Şemsiye! Acırım bunu kullananlara. Alma. *(Ayırır)* Ama, al al, neme gerek! Balon! *(Üflelemeye çalışır)* Niye şişmiyor bu? a! delik. Olsun. Firketeler, sedef toka, başa tarak, bir tutam saç. *(Koklar)* Kokusu bile uçmamış! Ah! şapka şapka. Bak buna sevindim. Bayılırım şapkalara. Hem de kurdeleli. Bir deneyeyim hele. *(Çevresine bakınırken, Baba bavuldan bir kırık ayna bulur, uzatır)* Sağ ol. Nasıl? beğendin mi?
- BABA : Beğendim!
- GELİN : Allah aşkına!
- BABA : Vallahi!
- GELİN : Mersi! çok kibarsın. Peki, şu ne şu? *(Baba ölü kuşun bulunduğu kutuyu çıkarır)* Kuş! Anladım. Ama artık üzülüyorsun değil mi? Mutluydu ölürken, rahattı.
- BABA : Evet, üzülüyorum artık. *(Oğul öksürerek kendini belli eder. Ana da arkasında belirir)*

- GELİN : *(Döner, bakar)* Cesaret! Vakit geldi. Kalkalım. *(Oğul kaybolur)*
- ANA *(Kolundaki Baba'nın eprimiş paltosunu, öteki eşyayı bırakırken Gelin'e)* Siz bavulunuzu hazırlamayacak mısınız? *(Gelin sesini çıkarmaz, çıkar. Ana bir bezle bavulu siler, kilitleri yoklar)* İyi kapanmıyor, anahtarları da yok bunun. Ötekini götür istersen.
- BABA : Yo, yo, iyi bu, istemem. Biri kapanıyor ya yeter.
- ANA : *(Getirdiklerini birer birer yerleştirir, kutuları gösterir)* Traş takımın. Mendil kutun. Çorapların. Bir iki çift daha vardı yamanacak ama... Gözlük reçeteni de koydum, ne olur ne olmaz? Sıcak su torbası. Meyve tozu. Aspirin, kinin. *(Öteki eşyayı yerleştirir)* Bopyun bağların, ipek gömlüğün. Havlu, terlik. Başka? bir şey unuttum mu acaba? başka?
- BABA : Tamam. Sağ ol, çok yoruldu.
- ANA *(Bavulu duraksayarak kapatır)* Bir şey değil. İnşallah bir şey unutmamışsındır.
- BABA *(Birden)* Hah! benim resim! resmim! Ama götürmeyeceğim, size kalsın. Sonra, belki sözünü etmeye değmez ama, bundan sonra ihtiyacım olmayacak; çiçeklerimle birkaç kuruşluk gelirim de sana bırakıyorum. Bize bakmayın, bize nasıl olsa bakarlar. Sonra, *(Susar)* onu... arada sırada yoklarsın değil mi?
- ANA : Yoklarım.
- BABA : Benim için de şey eder misin? bir demet menekşe, yahut...
- ANA : Olur olur, gönlünü ferah tut, üzülme.
- BABA : *(Birden Anan'nun ellerine sarılır)* Bağışla, başka çıkar yol yoktu, bağışla, sen... eşi bulunmaz bir kadınsın.
- ANA : Peki peki, sus, üzülme. O, seni benden daha iyi koryacak, buna inanıyorum.
- GELİN : *(Girer)* Ben hazırım.
(Oğul girer, tabaktaki elmayı alır, havaya atıp tutmaya başlar. Baba bavulunu kavrar, yürür, askılıktan yağmur luğunu almaya davranırken)
- ANA : Tutayım.

- BABA : Ben giyerim, sağ ol.
- ANA : Canım bırak. (*Giydirir*)
- BABA : Zahmet oldu.
- ANA : Estağfurullah. Ha, palton! Az kalsın unuttuyordum. (*Bir koşu gider getirir*) Hava da bayağı serin, paltonu mu giyseydin yoksa?
- BABA : Yo, iyiyim, tamam, tamamız değil mi? (*Elini tokmağa atarken*) Eh, hadi allahaismarladık. Kusura bakmayın, kendinize iyi bakın, ben yani biz yazarız tabii ama, siz de... (*Duraksar*)
- ANA : Dış fırçan değil mi? Koydum.
- BABA : O değil. Şimdi imkânı yok aklıma gelmez. Neyse, hadi hoşça kalın, dediğim gibi kendinize iyi bakın, sonra hah! hatırladım, bir dakika.
- ANA : Eldivenlerinse...
- BABA : Bir dakika bir dakika, değil. (*Masadaki vazoyu alır*) İşte bu, buydu! (*Vazoyu ters çevirir, içinden çıkan düğmeyi yeleğinin cebine koyar. Vazoyla birlikte kapıya doğru yürürken döner, vazoyu yerine bırakır. Düşünceli bir hali vardır. Karar vermişçesine Oğul'a yaklaşır. Elini Oğul'un omzuna koyacakken cayar. Vazoyu gene alır; duraksamaktadır, sonunda birden Ana'ya uzatır. Ana alır. Birbirleriyle kısa bir an bakışırlar. Baba elini cebine atar, çıkardığı eşarbi çabucak Ana'nın boynuna bağlar. Gelin'i ciddi bir yüzle birkaç saniye süzer; yaklaşmış omuzlarından tutar. Gülümseyerek*) Kalıyorsun değil mi? (*Göğüs geçirir*) Ne fena! (*Susuş*) Görüyorsun ya, artık anlıyorum! Belki de başından beri anlıyordum! (*Boyun eğmiş*) Eh, peki, ne yapalım. (*Bavulunu kavrar, çıkacakken döner, Gelin'e*) Beklerim ŞATOMA! (*Hepsine*) Sizi de. (*Çıkar*) (*Gelin, Oğul, Ana arkasından kımldamadan bakarlar. İhlamur Ağacı'nı söyleyen Baba'nın sesi yavaş yavaş sönerken*)

Perde

IPiN UCU

Yargıç Refik Gürel'in anısına

(Sosyo-güldürü)
2 Perde (11 tablo)

Kişiler

AA (50 yaşlarında, dinç görünümlü, erkek-bariton)

A (50 yaşlarında, dinç görünümlü, erkek-tenor)

(A, AA'nın kendisini ikileştirme [=bölme] yöntemiyle yarattığı kişidir. Bu nedenle oyuncuların olabildiğince birbirlerine benzemeleri, yalnızca ses tonlarının zıt özellik taşıması gerekir.

Kılık, iş dalı değişimleri tablo başlarında açıklanmış, sahnede gereksinilecek eşya türlerine zorunlu sayıldığı ölçüde değinilmiştir.)

1. PERDE

TABLO 1

(Sahne aydınlanır.)

(A, bir iskemleye sırtı seyirciye dönük olarak ters oturmuştur. Başı, iskemlenin arkalığine çapraz edilmiş kollarına dayalı. Uyuyor gibi. Sırtına yarı yarıya sokulmuş bir büyük bıçak. Kılığı: Eprık, bol gömlek, buruşuk pantolon, patlak ayakkabı.

AA, aynı kılıкта, piposunu çekiştirerek A'yı gözlemekte.)

AA (Sıkışmışçasına kıvrılır.) Tam sırası. Kendimi öldürmüşüm, çişim geliyor. Hay Allah! (Koşarak çıkar. A ayak değiştirir, gerinir, bir eliyle sırtındaki bıçağı yoklar. Eski durumunu alır. AA, dışarıdan çocuk sesiyle:) An-neciğim, anneciğim edemiyorum işte... Uğraşma. Çiş çiş deme. Çiş oğlum çiş deme. Yok vallahi yok. (Ağlar, sızlanır) Yapmam... bir daha kaçırmam altıma... vurma ne olursun... yemem karpuz, yemem bir daha (Sifon sesi. İçeri girer. Pantolonunun önüne göz atar. Çevresinde gören var mı diye bakınır. Fermuarını çeker. Pipo su sönmüştür. Ateşler. Derin derin soluklanır. A'nın başına dikilir. Öfkeyle bağırarak:) Çıldıracam! Kendimi de öldürdüm. Kiminle kavga edeceğim şimdi ben? Hayvan herif, hani kendini öldürmekle iş biter diyordun, üfledin mi son soluğunu kandil söner, ne kendinle barışık, ne kendine düşman falan filan... Hani ruh muh da yoktu? Peki ben neyim şimdi söylesene. Hâlâ acıkıyorum, sakalım uzuyor, ağzım kuruyor, bira içtim üç bardak.

Neremle içtim peki, pipomu nereme sokuyorum da tütüyor böyle. *(Sinirli sinirli söndürür, fırlatır atar pipoyu. Omuzları hafifçe sarsılmaya başlayan A, abartmasız huçkırır.)* Ağlıyorsun bir de utanmadan. Bari bu konuda, böylesine önemli bir konuda yalan söylemeseydin, aldatmasaydın beni. Bu eylemin yinelenmesi olanaksız inan, bir dene de gör benziyor mu ötekilerine! Başımın etini yedin ben beni bildim bileli. Buyur denedik işte. Öldürmeyen Allah. Somut bir saçmalık. Bir kere ben kendimi sırtımdan nasıl bıçaklayabilmişim. Olur mu böyle şey? *(Gider A'nın sırtındaki bıçağı çeker, çıkarır, yere fırlatır. Yanaşır A'ya, usul usul başını okşar, yanağından öper, başını dayar omzuna, dokunaklı.)* Beni benimle öpüştürüyorsun. İsinamıyorum. Öfkemi de alma elimden ne olur. Bir daha yapmam söz. Ölümü öp konuş, susma. Susmasana be! Küstünse küstün, alındımsa alındın tamam. Ne yapabiliirdim? Aferin beklemiyordum senden. Hiç değilse yapılamayacakların en yapılamazını yaptım ya! Bu da bir şey sayılmaz mı? *(A'nın kollarından yapışır, ayağa kaldırmaya çalışır, A duramaz, yıkıldıkça dik durdurmayı dener, sonunda bırakır, A boş bir çuval gibi yığılır. AA güler.)* İnsan kendi ölüsünü de kaldıramazsa vay başkalarının haline. Amma ağırılmışım. *(Kuş taklidi yaparak A'nın çevresinde dolanır.)* Ben sağlığında kuşlar gibi uçardım. Kuş dedimse serçe değil, kartal. Kırk kartal kırk kalker biri konar. Sarp kayalara Oradan bakar. Bakar dediğime bakma, kuşça bakar... *(Duraklar.)* Kartallığa yakışmıyorum, durum akbaba rolüne girmemi buyuruyor. Hadi gagala şunu. *(Burnunu tutar.)* Öf ne pis kokuyorum! En iyisi şu cadı tırnaklarımla açayım çukurumu ve gömeyim leşimi kendim, derin en derinlere, köpekler çıkaramasın değil mi efendim!

SES

“Yaşamak güzel şey be kardeşim.”

AA

Siz karışmayın üstad, lütfen. Ben burada sevdiğim,

sevdiğim de laf mı, taptığım bir varlığı toprağa veriyorum, siz kalkmış...

SESLER : Üstad'a dil uzatarın ağzını yırtarız. Bom! bom! bom!

AA Üstad, siz ne diyorsunuz bu işe?

SES "Yaşamak güzel şey be kardeşim!"

AA Güzeldi de... affedersiniz ne demeye çekip gittiniz bu dünyadan. "Yaşamak güzel şey..." güzel şey, güzel şey... güzel şey... İyi!

SES "... güzel şey be kardeşim!"

AA Bakın: İçimden ne dedim, duydunuz!

(*Gülümser.*) Uuuh! Ne öfke, ne öfke. Akif'in ipek sakalları tir tir. Nâzım'ın mavi gözleri çakmak çakmak; ola ki, aklımdan geçeni bağışlanmaz küstahlık söylediklerinden ikisi de! Amma dedim; sataşmayın bana. (*Yeri kazımaya çalışır bir süre. Soluklanır, terini siler.*) Sen de biliyorsun bu işi kıvıramayacağımı. (*A'nın kulağına:*) Sıktın. Hadi artık diril! İsa'dan da bencil değilsin ya! Hadi benim canım, ciğerim, kuzum, tosunum, nazlarıma. Çok sıkılıyorum bak, biliyorsun edemem sensiz. Beni sen eğlendirebilirsin, yani beni ben eğlendirebilirim ancak. Kendi sesimi duymaktan usandım, doğru. Ama başka seçeneğim var mı? Eğer salt kendi sesimi duyabiliyorsam duyamıyorum demektir. Sen beni duyabiliyor musun? Duyamıyorsun değil mi? Öyleyse ses nedir bilmiyorsun.

SESLER : Yuuu! Ne demek istiyor bu adam! Biz buraya laf salatası dinlemeye gelmedik. Kapatın şu perdeyi! (*Şangırtılar, teneke çalma sesleri vb.*)

AA : Gördün mü cancağızım, seyirci Godot'yu biliyor, beklemeyi sevmiyor. (*A ağır ağır doğrulur. Uzun uzun esner. Alnını uğuşturur. Gözlerini açar, şaşkınca bakınır. AA, A'nın davranışlarını sevinçle izler. Birden bakışları donuklaşır. Korkuyla haç çıkarır, haykırır.*) Tanrım! Bir yanlışlık yok ya! Bu çocuğun babası ben miyim? (*Işık yavaşça kararır: Bir quadrille müziği*)

TABLO 2

(Işık)

(AA ile A müziğin eşliğinde iskemlerin çevresinde dönerler. Müzik kesilir. İkisi de oturamazlar, iskemle devrilir, gülüşürler. Müzik başlar, gene oturamazlar, iskemle devrilir. Üçüncü kezden sonra.)

- A Hadi ben oturamıyorum, sen niye oturamıyorsun?
AA Sen niye oturamıyorsun?
A Oturamıyorsun sen niye?
AA Sözcükler yer değiştirisin.
A Hiç değilse.
AA Oğlum benim!
A Babbam!
AA Amma benziyoruz birbirimize, hünk demiş...
A Aynı yaştayız üstelik.
AA Ben durup bekledim seni.
A Ben de yetiştim sana.
AA Keşke yetişmeseydin.
A Keşke beklemeseydin.
AA Tıpkılaşıyoruz, benzemekten öte.
A Tıpkılaştık bile.
AA Tıpkılaşmayalım.
A Nasıl?
AA Bilmem. Ne de olsa oğlumsun. Vardır bir yolu yordamı belki.
A (Pantolonunu sıyırır, atar, altından kısa pantolon çıkar. AA'nın boynuna atılır) Babam benim!

- AA Oğlum! (*Kucaklaşırlar*)
A Beybaba? şaka şaka, baba?
AA Efendim oğlum.
A Sen benim babamsın değil mi?
AA O nasıl sız?
A Sen benim babam olacağına, ben senin baban ol-
saydım ya!
AA Ne çabuk sıkıldın.
A Ama biz anlaşıyoruz.
AA Kim demiş.
A Deneyelim istersen.
AA (*Düşünür*) Sen bu gün sütünü içtin mi?
A Nasıl "evet" demezsin?
AA Doğru. şaşırtıcı değil. şaşmıyoruz. şaşırmak bize
yasak.
A Düşünmek, gülmek, sevişmek de!
AA Yanlış. Bence biz ortasından başladık işe. Başlangı-
cın başından başlamalıyız.
A : Devenin başı! Kızma. Başlangıcın başının da başı
derken... (*Delirirsin anlamına bir işaret yapar.*)
AA : Bozguncu, fesat, kaypak.
A : Çözüm meraklısı salak.
AA : Önce zaman vardı anladın mı? (*A havaya, çevresine
bakınır.*) Her zaman ve her yerde.
A Bir ucu var mı tutulacak?
AA Her an başlangıçtır, tutabiliriz.
A Tut getir öyleyse.
AA Gelmiyor.
A Bırak gitsin.
AA Gitmiyor.
A (*Zıplar. Havada bir şey yakalayacakmuşçasına kollarını
savurur. Sonra bir sinek tutmuş gibi bir avcunu sımsıkı
kapatır.*) Tuttum! Tuttum! Kıpırdıyor.
AA Ha ha hay! Yaşsa sen! Sakın bırakma. Aman dikkat,
aman ha!
A Çok güçlü, debeleniyor. (*Kıkırdar*) Hı hı hı! Gıdıkla-
nıyorum.

- AA Sıkma o kadar -. Ezilecek. Dur ben de yardım edeyim. *(İki elini A'nın yumruğu üzerine kapar. A her yanı gıdıklanmışçasına sesler çıkarır. AA ile itişirler)* Tepinmesene be! Yahu dur! Ay delireceğim. Tanrım bana güç ver, ya kaçıracak ya öldürecek. Aslanım, yavrum, bir tanem ne olur yapma, tuttun bırakma. Bak elim elin üstünde. Hanımış benim oğlum! Gılı gılı gılı gılı! Korkma evladım kaçamaz, sık dişini. Bana aktar diyeceğim ama... hava gibidir cıva gibidir o, hop uçar kayar gider... öf bee! *(A'ya bir tekme savurur.)*
- A Of anam yandım! *(Uğunur, sızlanır ama yumruğunu açmaz. AA ile birlikte çömelirler.)*
- AA : Oh oh oh! Hele ki erkekliğin öldü.
- A : *(Apiş arasını uğuşturarak)* Eşşoğlueşek!
- AA : Estağfurullah. Kriz geçti ama değil mi?
- A : Geçmedi, oturamıyorum.
- AA : Neden sonuç ilişkisi. Demin açıklayamıyordun. Demek ki neymiş?
- A Elinin körü!
- AA Yapışık kardeşler gibiyiz. Yoruldum ben çok. Numarayı bırak. Dayanılmaz değil. *(Otururlar)*
- A : Ne yapacağız şimdi biz bunu?
- AA : Anam! dedin.
- A : Öyle öğretmişler.
- AA : Senin anan yok. Öyle diyorlar, şey doğmuşsun sen.
- A Bana da öyle geliyor. *(Susar)* Tüh aklım karıştı. Neyse. Yani ne olacak? Hep duracak mıyız biz böyle?
- AA : Öbür ucu da gerek.
- A : Başka kimse yok. Ayrılabilirsek belki...
- AA : Güvenemem sana.
- A : Ben de sana. *(Sol elini yumruk yaparak havaya kaldırır)* Tek yumruk, tek yürek, tek kafa! Tartışmaya gerek yok, yeter de artar bile.
- AA : Budur işin doğrusu, doğrunun değişmez yöntemi.

- A : Öyleyse ne yapılması gerekirmiş? (*Bakıştır, birlikte doğrulurlar.*)
- AA Kalkılması gerekirmiş! Ve dahi durmamak, anladın ya, çekmeye başlamak gerekirmiş. Haydi yisa! Heyyamol!
- A Öbür elini de koy yumruğumuzun üstüne.
- AA Birlikten ne doğar?
- A Nerede çokluk...
- AA Haydi yisa! Heyyamol! (*Yüzleri seyirciye dönüktür. Yisa! Heya! diyerek kürek çeker gibi, sahne arkasına dek gider, dururlar.*)
- A Görünmedi ucu?
- AA Nasıl buluruz ortasını iki uç olmayınca?
- A Gidecek yer kalmadı artık, dayandık kaldık duvara.
- AA Var gücünle dayan arkana. Dayanalım.
- A Ama yıkılır.
- AA Mutlaka. Yeter ki zorlanalım. (*Zorlandıklarını belli eden sesler çıkarırlar. Sonunda ikisi birden arkalarına devrilir. Bacakları havaya kalkarken ışık kararır.*)

TABLO 3

(Işık)

(Koro: "Daha dün annemizin kollarında yaşarken..." şarkısını bu dizesini hızlı tempoyla üç kez söyler.

AA ile A iskemlenin iki yanına sırtlarını vermiş, bir elleri çenelerinde dinlerler.)

A kısa pantolonlu.

AA soyunur, o da kısa pantolonla kalır.

Bu kez AA ile A anılan şarkının "Şimdi okullu olduk, sınıfları doldurduk..." dizesini yayık yayık, uyumsuz bir sesle üç kez söyler, susarlar.)

- AA : Olmadı.
A : Saçmaladık.
AA : Sesimiz terbiyesiz.
A : Hayır şaşırdık.
AA : Belleğimiz bilinçsiz.
A : Önlük alamadık. Çantamız yok.
AA : Olsa da boş.
A : Büyümeden büyüdük.
AA : Sonrayı önceye, önceyi sonraya aldık.
A : Bozmamalı sırayı, koşmamalı tersine.
AA : Üşürsek?
A : "Türk hiç yılar mı?"
AA : Öyleyse soyun, soyunalım.

(Kısa pantolonlarını, gömleklerini de çıkarırlar. Kolları bacakları açık, bebek tulumlarıyla kalırlar, seyirciye karşı

ayaklarını havalandırarak, yuvarlanarak, anlamsız, neşeli sesler çıkarırlar. Derken (A – “ŞİRR!”) der ve şirretçesine haykırmaya başlar.)

- AA : Agu, gıgı, mı-gı, ko-ku, mı-dı, su-gu, a-ha, bo-ku!
(A susmaz. AA çaresiz kalmışçasına:) Patır patır patır patır! Oooh! Patır patır patır patır! I'ııh! (AA burnunu tutar önce, sonra o da avazı çıktığı kadar kadar haykırmaya başlar. Birlikte bir süre bağırışır, birden susarlar. AA yanındaki kocaman emziği A'nın; A yanındaki kocaman emziği AA'nın ağzına tıklar. Bir süre “cok cok” emdikten sonra, ağızlarındaki emzikleri fırlatır, doğrulurlar.)
- A - AA : (Birlikte) İpin ucunu kaçırdık.
- AA : Ne kaçtı avucundan görebildin mi?
- A : Sinek sanırım.
- AA : Öldürseydik bari.
- A : Öldürmekle bitmiyor ki!
- AA : Çoğalıyorlar mı?
- A : Bilmem.
- AA : Biz çoğalıyor muyuz?
- A : (Düşünür) Galiba. Ama biz miyiz çoğalan?
- AA : Ne demek biz?
- A : Biz? Biz, siz, onlar değil demek.
- AA : Yürüyor mu?
- A : Kim?
- AA : O.
- A : Ha o mu? (Düşünür) Değişmiyor.
- AA : Duruyor.
- A : Durmuyor.
- AA : Açıkla.
- A : Perondasın. İki tren yan yana. Pencereden bak. Vagonlara. Düüt! Biz gidiyoruz. Katarın sonu geldi. Aaa o ne! Biz değilmişiz giden.
- AA : (Kafasını kaşır.) Öbür vagondakiler ne düşünüyorlardı acaba? Farkında mıydılar?
- A : Bilmem. Ben öteki trende değildim.
- AA : Varsay.

- A Olmuyor. Beni hep bu trene bindiriyorlar.
- AA Zorla mı?
- A Hiç düşünmedim. Bin diyorlar, biniyorum, o kadar.
- AA Çoğalsak çoğalsak ne kadar çoğalırız?
- A Önemli mi?
- AA Öyleyse "o" öldürmüyor bizi?
- A Doğru.
- AA Ne demek doğru?
- A Yanlış değil demek.
- AA Öldüremiyor.
- A İstemiyor. İsteyemiyor da... (*Düşünür*) Çarpışmıyoruz ki!
- AA : Bir çarpışsak
- A : Ne olacak?
- AA : Doğru yanlışı götürür.
(*A kollarıyla büyük bir daire, AA baş ve işaret parmaklarıyla bir daire yapar.*)
- A Kocaman bir sıfır.
- AA Küçücük bir sıfır.
- A Küçük sıfır büyük sıfırın içinden geçer ama, büyük sıfır, küçük sıfırdan geçemez.
- AA Sevin de kimseye söyleme.
- A Şu basit avuntuyu olsun çok görmesek birbirimize?
- AA Pöh! öyle olsun. Sıkıldım. Kalk.
- A Tut elimden.
- AA Doğrul. Becer bu işi. Tek başına.
- A Saçma. İkimiz de kalkamayız. Tutarsan elimden tahteravalli oynayabiliriz.
(*AA bir elini uzatır, A da uzatır. Biri doğrulurken öteki çömelir. Üçüncü kezden sonra çöküp kalkmayı sürdürerek konuşurlar.*)
- AA : Birlikte küçüldük.
- A : Küçülebildiğimiz kadar.
- AA : Gidemedik daha geri.
- A : Düştük, rezil olduk.
- AA : Böylesi iyi. İn, çık. Olduğun yerde.
- A : Konuşmasak?

- AA : Konuşuyor muyuz?
A : Haklısın.
AA : Hızlan. Haklısın dedin! Kötü belirti!
(Soluk soluğa çöker, kalkar, sonunda oturakılırlar. Bir süre öfkeyle bakışırlar birbirlerine. Sonra el ele tutuşarak ayağa kalkarlar güçlkle. Kafaları birbirlerinin omuzlarında; çatılmış iki iskambil kâğıdı görünümü alırlar; açık bacakları titremektedir.)
- A : *(Ağlamaklı:)* Korkuyorum.
AA : *(Ağlamaklı:)* Korkuyorum.
A - AA : *(Birlikte:)* Korkuyoruz.
A : Böyle devam edemeyiz.
AA : Devam edemeyiz böyle.
A : Çözülelim, kopalım birbirimizden.
AA : *(Bağırır:)* Bırak beni pısırik.
A : *(Bağırır:)* Asıl sen beni bırak ödle.
AA : *(Yalvarır, inler:)* Ne olur, rica ederim, lütfen, ayağının altım öpeyim...
- A : Baba.
AA : Efendim oğlum.
A : Yaşamak istiyorum ben. *(Şiddetle aksırır)*
AA : Çok yaşa oğlum.
A : Sen de gör baba.
AA : Peki yavrum.
(Birbirlerine sımsıkı sarılır, sırtlarını sıvazlarlar sevgiyle. Işık kararır.)

TABLO 4

(Işık)

(AA'nın sırtında bir papaz cübbesi. A bebek kılığında, iskemlede oturmakta. Ortada kafesli günah çıkarma penceresi.)

- AA (Kulağını pencereye vererek:) Hazır mısın oğlum, seni dinliyorum.
- A (Titrek!) Hazırım aziz peder. (Susuş)
- AA Konuş evladım, rahatla. Düşün ki, Tanrı'nın huzurundasın. O sadece duyduğunu unutmak için dinler. Hüküm vermez, bağışlar. Ben genel vekili, yeminli çevirmeniyim, o ancak yürek gözünün görebileceği yüce Yaradan'ın. Baş veririm, sır vermem. Sanık da sensin yargıç da. Biz sana salt can verdik, akıl verdik, gerisini sana bıraktık. Kural koydun, kural bozdunsa, o yüzden gündüzün gece, halin gülmece, bilmeden düzmece, boynun kıldan inceyse biz ne yapalım?
- A Haklısınız aziz peder ama... şey... daha pek küçüğüm ben, küçük bile değil bebeğim de...
- AA Daha iyi ya! Bunda yerinecek, üzülecek ne var? İşi başından sıkı tutuyorsun demek. (Parmağını sallar:) Seni gidi yaramaz.. Daha dillenir dillenmez ha! E, anlat bakalım ne haltlar karıştırdın parmak kadar boyunla, pek merak ediyorum doğrusu.
- A Anlatacağım, anlatmasına da, bir küçük müşkülüm daha var. Bilmem ki nasıl söylesem?

- AA : O kadar mı zor?
- A : Zor.
- AA : Allah Allah! Anımsıyorum da bu göz neler gördü, neler işitti bu kulak. Senin kadar utangacma rastlamadım.
- A Birkaç örnek verseniz? Yüreklenirdim belki.
- AA O, yoo, olmaz. Ant verdim konuşamam. Dinlemek benim görevim.
- A : Duyduklarınız size kalsın. Gelenler ne biçim şeylerdi, bunu da mı açıklayamazsınız?
- AA : *(Duraklar)* Biçim? Ne ifade eder, neye yarar biçim? Nedir örümcek, yarasa, devekuşu, papağan, tilki, öküz? "Yanılmaktan kaç" buyruldu. Onun için hoşgör evladım, tanımlamak bile bana yasak.
- A : Sizin de kurallarınız az buz değil. O yasak bu yasak...
- AA Bunlar kural değil ki çocuğum. *(Kekeler)* Buyruk. Buyruk? Nedir buyruk? Tersini akla getirmeye bile olanak bulunmayan birtakım şeyler, şeyler yani... şey neyse o.
- A Neyler?
- AA Şeyler efendim işte! Oo, sıktın artık ama sen. Sorgu yargıcı mısın nesin? Bir alay bekleyen var sırada. Seninle mi uğraşacağız akşama kadar. Ne diyeceksen de, çık git rica ederim.
- A : Ama aziz peder..
- AA : Aması maması bu.
- A : Eh, ne yapalım günah benden gitti. Hoşça kalın. *(Gitmeye davranır.)*
- AA : Dur çocuk! Günah benden gitti demekle günah senden gitmez. Burası dingo'nun ahırını değil. Günah çıkarmadan şuradan şuraya adım atamazsın, sonra...
- A Sorumlu olursunuz.
- AA *(Kafasını kaşır, derin derin soluklanır:)* Oof of! *(Kendi kendisiyle konuşur gibi)* Şu Tanrı'nın işlerine de akıl sır ermiyor. Besbelli şu çocuğun dozu kaçmış. Ger-

- çi fazla akıl kendine zarar ama, bize de yazık.
(A'ya:) Orası öyle.
- A Ya... O nedenle kızmayalım aziz peder. Yanılmıyorsam sinirlenmek, öfkelenmek de size yasak.
- AA (Sinmiş:) Ben kızmadım ki... Sen yokuşa sürüyorsun her şeyi oğlum. Sabırla, efendiliği elden bırakmadan dinlemeye çalışıyorum seni, sen kalkıp... Neyse, suçlamayalım artık birbirimizi olmaz mı? Tanrı'nın gücüne gider. Evet, neydi müşkülünüz sevgili yavrum?
- A Müşkül de diyebiliriz, merak da.
- AA İki çok farklı kavramlar değil mi?
- A Kuşkusuz. Sırasını şaşırdım diyelim.
- AA Meraktan sonra gelecek müşkül öyle mi?
- A A'ha!
- AA Aha'yımsı! Pek âlâ, buyur evladım. Merak da bir günah konusu olabilir.
- A Sinirlenmek yok ama.
- AA Tamam yavrum, söyle, aaa!
- A Hani kızmayacaktınız?
- AA (Bağırır, tepinir:) Kızmıyorum! Sinirlenmiyorum! Bağırmiyorum! Bundan daha sakın nasıl olunabilir canım! Tanrım sana sığınıyorum, sen bana acı, güç ver. İllah lillah aşkına, hadi konuş çocuk, çatlatma adamı!
- A Biraz beklesek aziz peder? Bakın mosmor oldu suratınız.
- AA (Cebinden bir büyük ayna çıkarır, yüzünü inceler.) Bir şeyim yok geçti.
- A Tansiyon kaç?
- AA Küçük mü, büyük mü? (Birden:) Sen doktor musun?
- A Olurum belki.
- AA Ol da öyle konuş.
- A Siz mucizelere inanmaz mısınız?
- AA Nasıl yani?
- A "O" doktor muydu?

- AA : Kim?
- A : Tanımıyor musunuz?
- AA : *(Duraklar:)* Tanıyorum tanımısına da...
- A : Adını getiremediniz.
- AA : Hay ceddine rahmet.
- A : Söyleyivereyim mi ben?
- AA : *(Sertçe:)* Söylemesen ne çıkar? Gırtlığına basan mı var?
- A : Şu ölüyü diriltmek hikâyesi canım!
- AA : *(Başını eğerek, dizüstü gelir, haç çıkarır. Latince birtakım dualar okur. Gözleri büyümüş:)* Efendimiz başışlayın beni!
- A : Hoppalaa! Kalkın ayağa rica ederim. Delilerle işim yok benim.
- AA : *(Büyülenmiş gibi bakarken:)* Demek dirildiniz! Yeryüzüne indiriniz! Tanrım ne mutlu bana. Demek ilk kez bana göründünüz!
- A : *(Alaycı)* Nerede fakirhane?
- AA : *(Dönüp eliyle göstererek:)* Şuracıkta. Hemen şurada.
- A : İyi, hemen git söyle, bir horoz kessinler.
- AA : *(Kalkar, telaşla gitmeye davranır.)* Başüstüne efendimiz.
- A : Kızartmaya gerek yok.
- AA : Suyuna pilav falan?
- A : İstemez. Açım, çünkü çok açım.
- AA : *(Yazıklanmış.)* Ah Tanrım, şu işe bak, efendimiz açmış, meğer çok açmış.
- A : *(AA uzaklaşırken, fırlar önünü keser, omuzlarını tutup birkaç kez sarsar)* Aziz peder, aziz peder ne oluyorsunuz canım? Şunun şurasında tatlı tatlı konuşuyorduk, sırası mı keçileri kaçırmanın. *(Yüzünü hafif hafif tokatlar. Sonuç alamayınca, bir koşu gider, bir bardak su getirir. AA'nın yüzüne çarpar.)*
- AA : Ne oluyor, ne var?
- A : Hiç hiç. Bayıldınız üç çeyrek.
- AA : Ama ayaktayım.
- A : Bazı insanlar ayakta da bayılır.

- AA : Yaa! Ayıldım mı ben şimdi?
- A : Herhalde. Sorduğunuza göre.
- AA : Ben gene aziz pederim değil mi?
- A : Ben de günahkâr kulunuz.
- AA : A iyi, çok iyi. Yerimi alayım öyleyse ha?
- A : Sorulur mu, tabii.
(*Önden gider, ayakta bekler.*)
- AA : Oturun oğlum. (*Yüzünü sıvazlar*) Düş müydü gerçek mi? Karar veremiyorum. Etkisi altındayım hâlâ.
- A : Başka bir gün geleyim isterseniz.
- AA : Hayır hayır iyiyim. (*Birden şakacı.*) Haydi sor sor sor sor!
- A : (*Alkışlar.*) Haşşöyle, bravo!
- AA : (*Ciddileşir.*) Sululuğun da bir sınırı vardır evladım. Odacı odacılığını, bakan bakanlığını bilmeli. Buyrun sizi dinliyorum.
- A : (*Düşünür. Ağzının içinde bir şeyler geveler, tavana bakar.*) Çok duyarlı olduğunuz bir sorun da... Biliyorum saygısızlık ama... Saygıyla merak da birbiriyle pek bağdaşmaz sanırım. Ne dersiniz, öğle değil mi aziz peder?
- AA : (*Bıkkın.*) Öyledir zaar.
- A : Hazreti İsa efendimiz... (*Duraksar.*) Kuşkusuz, her şeyden önce büyük bir adam... (*AA gözlerini devirmekle yetinir.*) "Adam" sözümden alınmadınız ya! Hatun diyemedim elbet, eşyanın tabiatına aykırı düşerdi. Erkek adam desem temelli yakışsız kaçardı belki, ne bileyim? Uzatmayayım, efendime söyleyeyim, melek gibi adam ayrıca. *Maria Magdalena* söylentisi var birazcık ya, eh olur artık o kadarı. Onu bile kurtarmış bulunduğuna göre. Sözüünü etmek en azından insafsızlık. Gerçi bizde de çıkıyor böyle erkek adamlar, lakin hem milyonda bir, hem bu sıradan insanları efendimizle karşılaştırmaya kalkışmak tövbe büyük günah. Onun için, ne olur ne olmaz, peşin peşin özür dileyeyim de. Evet,

ne diyordum? Efendim kafamı kurcalayan sorun şu kısaca. Acaba diyorum, efendimiz de sözgelimi, hani kullarına örnek olsun diye, şu günah çıkarma hücrelerinden birine girdi mi? Girdiyse arz ettiğim gerekçeyle mi, yoksa bizim bilmediğimiz kutsal bir nedeni mi var?

AA (Gülümser) Ne kadar döndürdünüz dolaştırdınız lafı. Ben de pek zor bir soruyla karşılaşacağımı sanıp bayağı kaygılanıyordum. Alt tarafı çocuksunuz ne olacak.

A (Şaşırmış) Kıyameti koparacaksınız sanmıştım. Demek üstelik...

AA (Babacan:) Tanrı'nın bildiğini kuldan niye saklamalı. Sağır sultan duyduktan sonra bunun nedenini, niçinini.

A : Yaa!

AA : Ya! Anladın mı şimdi bilgisizliğinin kertesini.

A : Kavrayamadım daha.

AA : Kavrarsın kavrarsın, hele biraz daha büyü.

A : Ne olursunuz aziz peder, sizce basit olabilir ama, lütfen bırakmayın büyüyeceğim zamana bu soru'nun yanıtını. Ola ki büyüyemem, güdük kalırım, sonra gözlerim açık gider.

AA Hele şu sabırsıza bak. Kim dedi açıklayamam diye sana. Tasalanma sevgili yavrurum, öyle bir aydınlatacağım ki seni, gözlerin faltaşı gibi açılacak.

A (Birden telaşlı:) Aman aziz peder, durun bi dakika! Şeyler geldi de aklıma...

AA : Neyler?

A : Buyruklar, yasaklar. Zor durumda kalmayasınız, kelleniz gitmesin sakın?

AA Vallahi, onu ben değil, İsa'ya yardım etmeyen Tanrı düşünsün.

A : Öyle müii!

AA : Öyle ya. Ne ki benim kellem.

A : E aşkolsun yani. *Ivanhoe* solda sıfır kalır yanınızda.

AA : Tanımıyorum, kim bu herif?

- A Ayıp ettiniz, ünü dünyayı tutmuş bir şövalye, bir kahraman. Şimdi oynamıyor pek sinemalarda.
- AA Sizin yok mu o dediğiniz adam gibi kahramanlarınız?
- A Çook! Sayayım mı?
- AA Ne sayacaksınız, tanımam ki!
- A Haklısınız. *Ivanhoe*'yu tanımadıktan sonra.
- AA Nedir bunların ortak özellikleri? Pek mi yürekliler?
- A Orasını pek bilemem, ama bileklerine diyecek yok.
- AA Anlıyorum. Ee, konudan uzaklaştık, vaz mı geçtin yoksa öğrenmekten?
- A Asla aziz peder, bana bir kelime öğretenin kulu kölesi olurum.
- AA : Bak bu sözü söyleyenin kim olduğunu biliyorum. Gerçi eksik, öğretilen kelimenin ne olduğu daha önemli ama, olsun, pek zırva bir öğüt değil gene de.
- A Kim bu zat aziz peder, pek merak ettim.
- AA (*Gülümser*) Aklınca köşeye sıkıştırıracaksın beni. Seni gidi çapkın.
- A İnanın öyle bir art niyetle sormadım.
- AA Söyleyeyim de kapışsınlar değil mi?
- A Kapışmak mı? Kim kiminle? Ne diye?
- AA Anlamazdan gelmesene canım. (*Göğü göstererek*:) Bizimkiyle sizinki.
- A (*El çırpır*:) Sizinkiyle bizimki. Bir önerim var.
- AA Nedir?
- A Aralarına girelim, barıştıralım.
- AA Olmaz!
- A Neden?
- AA Biz barışmış gibi görünebiliriz belki, ama onlar barışmış gibi bile görünemezler!
- A : Bakın bu gelmemişi hiç aklıma.
- AA : Aldanma, kanma. Ben kendimi olabildiğince hoşgörebilirim; seni? Eh işte işime geldiği kadar!
- A : Buna hoşgörü denmez ki!
- AA : Ne yapalım, her şeyin bir sınırı var.

- A : (*Asık suratlı:*) Görelim bakalım kendinizi kaç metre hoşgörebiliyorsunuz.
- AA : Onu duyunca anlarsın.
- A : Biliyorum ağzım açık kalacak!
- AA : O da bir şey mi, kafan tavana vuracak.
- A : (*Başını kaldırır bakar*) Tavana. Neyse aziz peder, çok uzatmayın da hikâyeyi.
- AA : (*Öksürür:*) Ne de olsa o da insan...
- A : Kim?
- AA : Ne çabuk unuttunuz?
- A : A evet, *İsa*.
- AA : Dinlemeyecekseniz anlatmayayım.
- A : Dinliyorum efendim, bakmayın dalgınlığıma.
- AA : İlle de açıklayın diye ben yalvarmadım herhalde.
- A : Tamam aziz peder, kabul ben kaşındım, devam lütfen.
- AA (*Söylenir:*) İştah mı bıraktınız adamda. (*Birden canlanır, güler:*) Kolay değil inanmak Tanrı'nın oğlu olduğuna.
- A Değil mi efendim.
- AA (*Sinirli*) Kesmeyin sözümü. (*A boynunu büker. Peki, konuşun anlamına bir işaret yapar.*) Fukaranın kafasını kurcalamış durmuş bu mesele yıllarca. Sonunda derdini söylemeyen derman bulamaz demiş, yalın ayak başı kabak vurmuş kendini dağlara taşlara, kan revan içinde varıp diz çökmüş zamanın ünlü bir manastırının ünlü başrahibinin önünde.
- A (*Yapmacık.*) Vay vay vay! Ne demiş başrahibe?
- AA (*Öfkeli:*) Limon sıkmasana lafıma. Anlatıyoruz işte... (*Başını iki yana salladıktan sonra:*) Demiş ki başrahibe: "Ey yüce rahip, derdim büyük. Anamı Ulu Tanrının gebe koyduğuna bir türlü aklım ermiyor. Bir hergele var ara yerde muhakkak, ama kim? Bir bilsem, tepeleyip keratayı, temizleyeceğim namusumu."
- A (*Kendini kaptırmuş:*) Ne şaşırmıştır kimbilir yüce başrahip.

- AA Şaşırarak ne söz. Protokolü falan unutup fırlamış hücrelerinden, kapanmış efendimizin ayaklarına. "Aman efendimiz" demiş, "ne yapıyorsunuz. Tanrı Tealâ Hazretleri bir duyarsa bu dediklerinizi sizi un ufak eder. Aklınızın alamayacağı öyle bir ceza-ya çarptırır ki, Dünya durdukça anlata anlata bitiremez insanoğlu. Yalvarırım hatta yakarırım atın şu korkunç kuşkuyu yüreğinizden, işlemeyin günahların en büyüğünü, kutsal bedeniniz de, ruhunuz da ölümsüzdür ve bu ayrıcalık yalnızca size tanınmıştır."
- A (Çokbilmiş:) Tabii Tanrı bu. Her yerde hâzır ve nâzır. Duymaz mı? Duymuş bu konuşmayı ve...
- AA Orası öyle de, pek anlayamamış. İnsanlara dağıttığı akla sınır tanımamasının... (Duraklar, A'ya gözlerini dikerek) gülme! o sınır başka, bu sınır başka.
- A : (Hoşgörülü:) Anlıyorum efendim, geçelim.
- AA : Ne diyordum? Ha, tanımamasının cezasını o da çekiyor tabii. Binlerce dil türetmiş Beni Âdem durur mu?
- A Beni Âdem?
- AA İnsanlar yani. Gene de oğlu'nun böyle bir kuşku- nun pençesinde kıvranacağına inanabileceği pek sanılmıyor; efendimiz, içinde saklamayı başarabilseydi inançsızlığını, babası "bunalım geçiriyor evladım" der, bağışlardı oğlunu diyor, bu konunun ıçığını cıçığını çıkararak bazı bilginler.
- A Teologlar.
- AA Evet onlar. Kim ne anladı yani şimdi? Ukala! (Duraklar, hafifçe kıkırdar) Ben de âdem bâdem diyorum ya ara sıra, neyse...
- A : Anlıyorum efendim, geçelim, evet?
- AA : Çoğunluğun vardığı sonuç ise... şöyle: Yüce rahip, yüze gülücü, arkadan vuran bir hain. (Duraksar) Hain bu, alından vuracak değil ya! Öhhem! Yememiş, içmemiş, efendimizin yerini alır, koltuğuna da otururum deyip gammazlayıvermiş. Ulu Tanrı'ya

durumu. Ulu Tanrı'mızdır, dökmüş düşünmüş, hem de bir ölümlüye, o denli kutsadığı oğlu'nun kuşkusunu açığa vurmasını nasıl bağışlasın? Bağışlanabilecek suç mu bu?

A Elbette değil. Haklı Yüce Tanrı.

AA O her zaman haklıdır ve haklı olmak yalnız ona özgüdür.

A Kuşkusuz. Şey... ondan mı efendimiz ruhunu teslim ederken, "Tanrım! Neden bana yardım etmedin!" diye sitem etmiş.

AA Herhalde.

A Gene de sabırlı, soğukkanlıymış da yanıt vermemiş. Ya kaçırıverseydi ağzından suçunun ne olduğunu? Bereket susmuş da değil mi... Yoksa hâlâ insanların büyük çoğunluğu Hazreti İsa Efendimiz'in Tanrı'nın oğlu olduğuna inanırlar mıydı?

AA : (Ciddi:) İnanırlardı!

A : Yapmayın aziz peder, nasıl olur? (Elini alınına vurur.) Aptal! Anlasana! Korkularından açamıyorlar ağızlarını. İnanmak zorundalar.

AA (Güvenli:) Herkes inanmak zorundadır.

A (Sakin:) Ben inanmıyorum işte. Hadi beni inandır.

AA (Alaycı:) Ben inanmıyorum işte. Hadi beni inandır.

AA (Alaycı:) Korkunun ecele faydası yoktur oğlum.

A (Sinirli:) Karamaça! Başka kozunuz yok zaten.

AA (Alaycı:) Doğru, yok, ama düşün, daha etkilisine gerek var mı?

A (Bağırır:) Böbürlenmeye hakkınız yok. Bir can değil mi, öderim borcumu; biter gider.

AA (Kıs kıs güler:) Bu ne öfke. Acelen ne yavrum. Sana hemen, bu gün öde diyen kim.

A (Sırtır:) Gevşetme yöntemi. Takside bağlanıyoruz şimdi de. Faizleri ne yapalım peki? Dağ gibi üstümüze yıkılan, biriken faizleri.

AA (Bıyıkaltı:) Ee, gülünü seven...

A Dikenini ayıklar!

- AA Kolay değil ayıklamak, katlan evladım sen en iyisi, katlan!
- A *(Düşünür, başını eğerek:)* Başka ne yaptım ki bugüne kadar?
- AA *(Usanmış:)* Amaan! Yetti artık. Chopin'in ağzından kan gelecek şimdi. Kendi marşım söylemek de bize düşecek! *(Chopin'in ünlü ölüm marşını mırıldanır.)* Beğendin mi yaptığımı, ne güzel dertleşiyorduk şunun şurasında.
- A *(Zorlama:)* Haklısınız aziz peder, disko'ya gidelim. *(Kolkola girerek çıkarlarken ışık kararır.)*

TABLO 5

(Işık)

(AA ile A atlet fanila, jimnastik donu ile, dışarıdan öttürülen düdüğün temposuna uyarak arka arkaya sahneye girer, koşar adım iki tur atar, dururlar. Düdük susar. Soluk alıp verme hareketleri yaparlar. Düdük yeniden öttürülür. Yan yana, beden hareketlerini sürdürürlerken:)

- A Bu düdük hiç susmayacak mı?
AA Bilmem.
A Dışarıdan yönetilmek hoşuma gitmez.
AA İçeriden?
A Onu da sevmem.
AA Kim yönetecek peki bizi?
A Kendimize ne olmuş?
AA Bırakmazlar.
A Yapmayalım.
AA Neyi?
A Dediklerini.
AA Elimizde değil.
A Kim demiş. İşte ben durdum. (Durur)
AA (Hareketlerine devam eder.) Ben duramıyorum. Sen de durma, bana kalırsa.
A Neden!
AA Sıkılırsın.
A Beni yalnız bıraktın.
AA Yakınma. Uy bana.
A Uyumsuzum, zorla mı?

- AA Onlar isterse...
- A Susarlar.
- AA Ara sıra.
- A Yıkılmadan az önce.
- AA Sanırım.
- A (*Çaresiz kalmışçasına kollarını kaldırır. AA'ya katılır, aynı hareketleri bir iki kez daha yaptıktan sonra:*) Ben yıkılıyorum!
- AA Yalancıkıktan.
- A Ne bilecekler?
- AA Olmaz, anlarlar.
- A Anlarlar ha!
(*Düdük biraz sonra birden susar*)
- A - AA : (*Birlikte*) Oh be dünya varmış!
- AA : Dedim sana.
- A : Az daha...
- AA : Yıkılacaktık.
- A : Sevinelim değil mi?
- AA : Evet, izin çıktı.
- A : Nasıl sevineceğiz peki.
- AA : Bilmeyerek.
- A : Neyi?
- AA : Sevinmeyi.
- A : Uzun ettin. (*Susuş*) İpin ucunu...
- AA : Anladık anladık, sağlık olsun.
- A : Hoca'yı küçümsedik.
- AA : Hayır, bilmeden onun yolunu tuttuk.
- A : Eğlenmekten başka çare yok.
- AA : Bastığımız yer Dünya'nın ortası.
- A : Belki evrenin de...
(*Yanyana durur, ayakuçlarını dikkatle incelerler.*)
- AA Demek burası. Az öte git. (*Birlikte giderler.*) Şurası da olabilir. (*Birkaç adım atarak durup bakışırlar.*) Şurası da.
- A Herkes bu oyunu oynayabilir.
- AA Oynuyor zaten. Evrenin merkezi kendi sanıyor.
- A Dalga geçmek en iyisi.

- AA Gülersen, güldürürsün. Hadi önce sen gül.
A (Uzun uzun sırtır.) E gülsene, niye somurtuyorsun?
AA Buyrukla gülünür mü canım?
A Zorla kendini.
AA Olur. Zorlayalım bakalım. (Birlikte zoraki gülmeye çalışırlar. Derken içtenleşir, çok güldürücü bir söz işitmiş, ya da bir şey görmüşçesine giderek katıla katıla gülmeye başlarlar. Sonra ne dedikleri anlaşılmaz bir şeyler söyleyerek, keserler gülmelerini.)
A (Gözlerini kurularayarak:) Ne oldu bize böyle? Neye güldük o kadar?
AA Hiç. Hiçbir şeye.
A Buldum! Demek ki bir şeye değil, hiçbir şeye gülünüyor.
AA Galiba. Daha doğrusu bulaşıcı bir hastalık.
A Bereket öldürücü değil.
AA Oysa ciddiyet?
A Aman Allah korusun. Tutulmaya gör. Antibiotik, mantibiotik...
AA Para etmez, doğru tahtalıköye.
A Dört kolluyla.
AA Üstünde de seccade.
A Bayrak olacak değildi ya!
AA Doğru. Biz şehit sayılmayız.
A Öf be! Değiştirelim konuyu. Ardımızda bir alay sözde acılı kalabalık. İçim karardı.
AA Körebe oynasak?
A Bayat.
AA Birdirbir?
A Belim ağrıyor.
AA Karı kocalık?
A O oyun değil, kepazelik.
AA Altmış altı?
A Ya bağlandığımız yetmedi mi?
AA Bana bak!
A Baktım.
AA Sağa bak! (A Susar.) Sola bak!

- A (Kanıksamuş:) Biliyorum, biliyorum. Bıktım senin bu espri merakından. Bari duyulmadık bir şey yumurtlasan.
- AA Ama yanıldın bu sefer. (A başını çevirir.) Merak ediyorsun eminim.
- A Hiç bile.
- AA İşine bak, demeyecektim.
- A Öyle mi? Ne diyecektin peki?
- AA Hiçbir şey. Otur, zırlı zırlı ağla diyecektim.
- A Aman iyi, ağlayalım neye yarayacaksa. Ahmak! (Sırtını döner.)
- AA Darıldın mı? (A'nın yüzünü kendine çevirir, Gözlerine dikkatle bakar.) Sen çabuk yetiştin bana, olmaz.
- A Ne sen bekledin, ne de ben koştum.
- AA Yerimizde saydık desene.
- A Zekâ yaşımız sıfır.
- AA Geri zekâlı bile değiliz.
- A Doğuştan.
- AA Hiç mi umut yok?
- A Yok.
- AA (Döşemeyi yumruklayarak:) Duydunuz ya komşular!
- A Komşular uyuyor, rahatsız etme.
- AA (Birden coşkulu:) Gerçekten aptalsın sen. (Parmaklarını şıkırdatarak göbek atar:) Yaşasın! Kurtulduk! Kurtulduk dostlarımız, kurtulduk.
- A Sen delirdin galiba.
- AA Ne delirmesi şaşkın. Kurtulduk diyorum anlasana.
- A Kimden kurtulduk söylesene be adam?
- AA Kimden olacak, umuttan. Düşünsene onun kadar sinsisi, ikiyüzlü, avutkan, adamı afyon yutmuşa döndüren başka bir güç var mı şu dünyada? Gösterbilir misin umutsuz yaşamasını kıvrabilen bizden başka tek insan?
- A Sahi yahu, doğru.
- AA Hadi öyleyse sen de kıvır! Kıvır, kıvır, kıvır, aşağıdan, yukarıdan... (Işık kararır.)

TABLO 6

(Işık)

(AA gene papaz, A bebek kılığında iskemlesinde. Günah çıkarma penceresi.)

- AA : Gene mi siz?
A : Ben hep buradayım bir yere gitmedim ki!
AA : Gidemediniz.
A : Anlıyorum.
AA : Güzel. Nasıl buldunuz açıklamalarımı?
A : Gülünç. Şey bağışlayın ilginç. Siz beklemediğim kadar açık sözlüymüşsünüz sayın rahip.
AA (Kaşları çatılır:) Sayın rahip?
A Sevmediniz. Ben de içerliyorum ama, azizlikten sıkılmışsınızdır belki diye düşünmüştüm de.
AA Olabilir. Tasalanmanıza gerek yok benim adıma.
A Pekâlâ aziz peder.
AA Teşekkür ederim. Evet, merakınızı giderdik sanırım. Şu müşkülünüzü de çözelim de gönül rahatlığıyla işimize bakalım... Buyrun oğlum sizi dinliyorum.
A Müşkül yerine rica diyebilir miyim?
AA Şu kavram kargaşasından ne zaman kurtulacağız bilmem ki! İnsan şaşkına dönüyor. Neyse "rica" diyelim peki, neymiş ricanız?
A Sanırım yadırgamayacaksınız. Artık içim rahat. En çetrefil soru'nun yanıtını kolayca verebildiğinize göre...

- AA Uzatmayınız, evet?
- A Efendim, malumunuz olduğu veçhile, evâmir-i aşere terkibiyle bilinen...
- AA Ne demek, malum, terkip, veçhile, evâmir, haşere?
- A Haşere değil efendim aşere.
- AA Her neyse işte, anlamadım.
- A Haklısınız, yeni kuşaklara anlatmak güç bunları.
- AA Bırak şimdi kuşağı muşağı! Türk Dil Kurumu'na curnallarım sonra seni, düzeltirler.
- A Neyi?
- AA Yazdığın fıkraları.
- A Ben fıkra yazmıyorum ki!
- AA Daha bebedsin, ola ki yazmaya kalkışsın da... benden uyarması.
- A Sağolun.
- AA Evet?
- A Bildiğiniz gibi on buyruk tamlamasıyla bilinen...
- AA Gene mi buyruk. Hiç duymamıştım.
- A Duymazdan gelmeyesiniz?
- AA (Sinirli:) Oruçlu ağzımı bozdurma şimdi benim. Günahım kadar sevmem şu Musa'yı. Buyrukları da vız gelir bana.
- A Size vız gelmesi doğal da, bana pek vız gelmiyor.
- AA Neden?
- A Ben arkasız, zavallı bir vatandaşım. Kendimi güvenceye almam gerek. Yoksa yaşatmazlar bir dakika beni, şu güzelim dünyada.
- AA Yaşamak insanın en doğal hakkıdır. Doğdun madem yaşayacaksın. Hem tüm anayasalar bunu böyle yazar.
- A Ne zamana kadar?
- AA Ölünceye kadar elbet.
- A Orası öyle de bırakmıyorlar ki, doğru dürüst ölüm.
- AA Sen kendini öldürmek istiyorsun anladım. Büyük günah. Günahların en bağışlanmazı.
- A Ya başkasını öldürürsem?

- AA O daha büyük günah. Sakın ha! Öldürmeyeceksin. Öleceksen kendi kendine öl, kimsenin bir diyeceği olamaz. Ama kendini ne kendine karşı, ne başkalarına karşı kullanamazsın.
- A Diyelim sırtıma bir bıçak salladılar, o zamanda mı?
- AA Ona ne şüphe. Dönüp göğsünü göstererek, "şuraya da vurun ne olur!" diyeceksin.
- A Canım adam kudurmuş, bıçağı sokuvermiş işte. Daha da ölmemişsin. İlle de "şu işi tamam et" demenin bir anlamı var mı? Bu da bir çeşit bencillik değil mi? Ben paçayı kurtarayım da gerisi ne olursa olsun.
- AA Her koyun kendi bacağından asılır.
- A Demek sizin atalarınız da, bizim atalarımız gibi düşünüyorlarmış.
- AA Keselim tartışmayı. Sınırlı aklımızın kavrayabileceği hikmetler değil bunlar. Öldürmeyeceksin işte o kadar.
- A Bireysel olarak güvence istemekte haklıymışım demek. Başka?
- AA Ne başkası?
- A Başka ne yapmayacağım?
- AA (Kızgın) Sen say! Ben anımsamaktan hoşlanmıyorum.
- A Doğru, *Musa'yı* sevmediğinizi söylemişsiniz.
- AA (Bağırır:) Sevmiyorum zorla mı?
- A Bulsanız bir kaşık suda boğarsınız.
- AA Boğarım!
- A İnsanın dokunulmazlığı oldu mu, işte böyle rahat konuşur. Kızmayın aziz peder, benim istediğim de bu.
- AA Dokunulmazlık.
- A Aşağı yukarı.
- AA Boğma özgürlüğü.
- A (Güler:) Yok efendim, o kadar da değil, konuşma özgürlüğü.
- AA Konuş be çocuğum! Dilersen bağır, çağır sana karışan mı var?

- A Var! Hem de nasıl. Bırak konuşmayı, mırıldanamazsın bile. O da bir şey değil, ağzın sımsıkı kapalı da olsa kafanı sallaya sallaya yürüyemezsin sokaklarda.
- AA Yaa, vah vah! Peki neden?
- A Kafasını sallayan adam, neden sallar?
- AA Ne bileyim, *Parkinson* hastalığı vardır belki.
- A Bilemediniz.
- AA Peki neden?
- A Bir şeyler düşünüyordur da ondan.
- A E, ne çıkar bundan?
- A Çok şey çıkar. Onun için düşünmeyeceksin!
- AA Bu buyruğu anımsayamadım.
- A Yok ki böyle bir buyruk!
- AA Yoksa ne demeye ortaya atıyorsun be çocuk.
- A Hani belki vardır diye düşündüm de.
- AA Düşünme!
- A Bakın siz de düşünme, buyuruyorsunuz.
- AA Öf, bunaldım yahu! Evladım, yavrum, ne olur kısa kes. Rican neyse söyle de ötekilere gelsin sıra. Ama çattık belaya ha!
- A Peki aziz peder, yormayayım sizi artık. Gerçi daha birçok buyruk var, onlardan da söz etsek iyi olurdu ya, düşünüyorum da pek de önemsenecek şeyler değil geri kalanı, vazgeçebiliriz.
- AA (*Meraklı:*) Gene de sen say. Aklımızda olsun.
- A Unuttuysanız bozmayayım keyfinizi?
- AA Olsun, olsun! Hep keyif, hep keyif, doğrusu bir an geliyor insan her gün keyiflenmekten de bıkıyor. Hani ne derler...
- A Anlıyorum. Anlıyorum dedimse sözgelimi. Geri kalanı... efendime söyleyeyim, yanılmıyorsam, yalan söylemeyeceksin, hırsızlık etmeyeceksin, zina etmeyeceksin vesaire vesaire. Bir şey değil yani...
- AA Yoo, bak bu zina etmeyeceksin önemli.
- A Haklısınız üstünde pek durulmamalı!
- AA Tehlikeli, çok tehlikeli!

- A : Ucu...
- AA : (Haç çıkarır:) Aman sus sus duymasın, çarpılırız o saat!
- A : Düşünmeyelim en iyisi.
- AA : Evet, düşünmeyelim.
- A : Biz yalnız yaşamaya bakalım.
- AA : Yaşamaya bakalım.
- A : Ot gibi, kaya gibi, ağaç gibi.
- AA : Kuzu gibi. (Yumuşak) Kuzularım benim...
- A : Çobanımızın bizi gütmesine bırakalım kendimizi.
- AA : Öyle yapalım.
- A : Öyle yapalım da, gene de kendimizi güvenceye almayı savsaklamayalım.
- AA : Düşünmedikten sonra gereği var mı?
- A : Var aziz peder var. Neme gerek, gerçekçiliği elden bırakmamalı, dünya hali bu, herkes papaz olamaz ki!
- AA : Çıkar bakalım dilinin altındaki baklayı.
- A : Şey aziz peder. Biliyorsunuz daha şimdiden üniversiteye girmek, cennetin kapısından geçmek kadar zor. Gülmeyin. Geçiyorlar da ne oluyor diyeceksiniz. Karıştırmayın artık o kadarını. Neyse, hele ben büyüyünceye kadar, değil mi efendim, sanırım ilk okula kapağı atmak bile düş haline gelecek...
- AA : Sen de okuma, okuyup da ne yapacaksın?
- A : Ben de öyle düşünüyorum. Bir zenaat tutayım diyorum en iyisi. Yalnız zenaat deyip geçmemeli, kolay değil, yetenek ister. Tanrı vergisi. Bakıyorum da bizim sülalenin erkekleri arasında çivi çakmasını bilen bir Allah'ın kulu dahi çıkmamış. Agop'un kazı gibi düşünüp durmuşlar hep. Yani tüketici bunların tümü. Üretime dönük değil uğraşları.
- AA : Zor. Senden de pek umutlu değilim. Soyun bozuk. Ters anlama, elverişli değil yani.
- A : Doğru. Kör eşek yem yemez elinden derler a, o misal. Ne yapsam acaba?

- AA : Bilmem. Benim aklıma hünk deycilik geliyor.
- A : Onu herkes beceriyor. Ben de yaparım elbet. Daha özgün olsun hiç değilse, el becerisine dayansın tutacağı iş.
- AA (*Kafasını kaşır.*) Daha özgün, daha saygın? Buldum galiba. En iyisi... sen cellat ol sevgili yavrum. Bir iki derken alışırsın. Hem heveslisi az, hem diploma gerekmez.
- A (*Sevinçle:*) Aklımdan geçeni nasıl da bildiniz aziz peder. Şaştım vallahi. Yoksa siz de cellat mıydınız daha önce?
- AA (*Alçakgönüllü:*) Tam değil. Onun gibi bir şey. Benzeri işler. Bireysel değil, kitlesel işlevler, görevler bunlar, istem dışı, bilerek, isteyerek sayılmaz.
- A Engizisyon yargıçlığı, haçlı seferlerinde komutanlık, soykırımlar falan mı?
- AA (*Dik dik bakar:*) Bu konuyu deşecek miyiz? Karışmam, kalkamazsın sonra altından.
- A Keşke bilerek, isteyerek olsaydı değil mi? (*Alaycı:*) Üzülmeyin. Kimse kimseye, öncülüğü kaptırdık diyecek kadar enayi değil!
- AA (*Nutuk atar gibi:*) Artık uygar bir dünyanın eşit haklara sahip, onurlu üyeleriyiz biz. Geçmiş karıştırmamızın ne yararı var? Eğer suçlu aramaya kalkarsak ohoo, bunun ucu...
- A : Anlıyorum efendim.
- AA : Anlamak zorundasın.
- A : Tamam dedim ya, aziz peder.
- AA : (*Gözdağı verircesine:*) Haa, ona göre. (*Olağan sesiyle:*) Evet, ne diyordum?
- A Cellatlık diyordunuz efendim.
- AA Nasılsa araçlıktan kurtulamıyor insan. O itibarla bana sorarsan cellatlık daha somut, daha doyurucu, daha iç rahatlatan bir iş dalıdır.
- A : İyi ki de böyle bahaneler var.
- AA : Bahanesiz yaşanmaz ki çocuğum.
- A : Orası öyle de, gene de, hani ne derler, sinek pis de-

ğil mide bulandırır, kendi adınıza olsa neyse, başkaları adına öldürmek? Daha zor değil mi? Bilmem ne düşünüyorsunuz bu konuda?

AA Vallahi o kadar incesine aklım ermez. Gerçek şu ki, asılan olmaksızın asan olmayı yeğlerim ben.

A Onbaşılık da etmiş miydiniz bir zamanlar?

AA (Pişkin:) Uydurmadır, inanmayın, dehamı küçümsemek, sözde alay etmek için çamur attılar bana.

A Önceden izin almış mıydınız?

AA Kimden?

A (Göğü göstererek:) Kimden olacak?

AA Anladım. Buyruk veren O. Ayrıca izne gerek var mı? Vardır diyenler de çıkmadı değil ya, ben o konuda değildim.

A Hâlâ mı?

AA Pek emin değilim!

A Gördünüz mü? Neyse üzülmeyin. Nötron bombasını da bulduk nasıl olsa.

AA Değil mi ama...

A Gene de bireysel kaygımı anlayışla karşılayacağınızi umarım.

AA Benden beklenen yardıma bağlı.

A Saçma biliyorum. Hele cellatlığı seçtikten sonra. Gene de ne bileyim ben, özel bir belge verilse elimde, bu kadar tedirgin olmayacakmışım gibi geliyor bana.

AA Tasalanmayın. Öyle belge melge aramazlar. İlmek takacak bir el, tekme atacak bir ayak yeter de artar bile.

A İçim rahat değil aziz peder. Ne deseniz boş. Onun için şu işi sağlama bağlasak daha iyi olmaz mı? Baksanıza her şeye karşın siz de "pek emin değiliz" buyurdunuz.

AA : İyi güzel de, bilmem ki nasıl bir tepki gösterirler? Böyle bir başvuruyla karşılaştıklarım hiç sanmıyorum.

A Elçiye zeval olmaz. Bir deneyin hatırım için ne olur. Tüm sorumluluk bana ait.

- AA (Düşünür:) Bakmışsın, beni asma görevi sana verilmiş. Yoo tontonum, o kadar uzun boylu değil.
- A : Yalvarırım ne olur.
- AA : Yok, yok. Ben canımı sokakta bulmadım. Hem Tanrı'yla kulu arasına girmek doğru değil. Kurda boyunun niye kalın demişler, kendi işimi kendim görürüm de ondan demiş.
- A Herkes kuzu da ben mi kurdum yani?
- AA Görünüşe göre öyle.
- A Demek bana yardımcı olmayı kesin olarak reddediyorsunuz. Ama bakın söylemesi benden, sonra pişman olmayın da...
- AA O neden?
- A Bir kere genel vekillik görevinizi yapmadığınız için, en azından bu kutsal görevinizden atılabilirsiniz. Çünkü Yüce Tanrı bana neden damdan düşer gibi huzurlarına çıkmak zorunda kaldığımı soracaklardır kuşkusuz. Ben de ne yapayım, açıklayacağım elbet uzlaşmaz tutumunuzu. Haksız mıyım?
- AA Yaa!
- A Oysa, olur a, bir eşref saatine denk geldi de, diyelim onay'ını alıverdik Yüce Tanrı'nın, siz de hemen, "Ey yeri göğü Yaratan! Madem bu onayı vermek lütfunda bulundunuz, benim için de eski tarihli bir olur vermenizde ne sakınca olacak?" diyerek, metnini önceden hazırladığınız başlıklı kâğıdı imzalarına sunar, böylece geçmiş bütün akıl almaz eylemlerinizin karakaplı defterden silinmesini, cennette adınıza bir parsel ayrılmasını sağlayabilirsiniz.
- AA Ya imzalamazsa?
- A İmzalar, imzalar, işi başından aşkın.
- AA Evet, yabana atılacak gibi değil öneriniz.
- A Ona ne şüphe.
- AA (Duraksar, düşünür, sonunda:) Eh ne yapalım, battı balık yan gider. Deneyelim bir kere.
- A : (Sevinçle:) Sağolun aziz peder. Bu iyiliğinizi hiç unutmayaacağım.

- AA : Acele etmeyin teşekkür etmekte. Bakarsınız apar topar kovulurum huzurdan. Kovulsam hadi neyse, ya bir de göz kırparsa Azrail Aleyhisselâm Hazretlerine?
- A : Sanmam, sanmam.
- AA : İnşallah.
- A : Korkmayın, arkanızda ben varım.
- AA : (Sinirli:) Ha-ha-ha!
- A : Olanca içtenliğimle haykırır, "her zaman papaz pilav yemez, rica ederim, ben *Barabbas* kulunuzun canını alın bu sefer de" derim, umarım yumuşar yüreği.
- AA : (Umutsuz:) Bakalım, bakalım. Yaşayan görür. (Susar) Başım ağrıyor evladım. Herhalde başka bir dileğiniz yoktur, lütfen çıkın hücrenizden. Bana kalırsa ileride işleyeceğiniz günahlar bile bağışlandı. Amin!
- A : Çok sabırlı davrandınız bana aziz peder, bir dakikanızı daha rica etsem? Emin olun artık bu son.
- AA : Tam bir dakika ama. Elif geçse dayanamam.
- A : Söz. Tam altmış saniye, bir salise fazla değil.
- AA : Evet, nedir sorunuz?
- A : Efendim, benim şu koskocaman dünyada tek dostum var. Tek diyorum ya, dünyaya değişmem. Karun gibi de zengin ama, öylesine cömert, fukara babası, nazik, yardımsever, kibar bir adamdır ki, anlatamam.
- AA : Anlatma, konuya gel.
- A : Her zaman olduğu gibi, geçen gün de kapısını çaldım. Hoşbeşten sonra, sıkılarak biraz sıkışık olduğumu, aybaşına kadar elli lira borç verip veremeyeceğini sordum.
- AA : Eee?
- A : Kırk yıllık dostum demesin mi, "vallahi veririm vermesine ya, kusura bakma senetsiz iş yapmıyorum artık. Bir de yüzde bin faiz rica edeceğim." Apıştım kaldım.

- AA Ne var bunda şaşacak? Dostluk başka, alış veriş başka.
- A Öyleymiş aziz peder, ben de yeni uyandım.
- AA Günaydın. E, bana ne bundan?
- A *(Ceplerini karıştırır, bir kâğıt çıkarır.)* Senedi hazırladım da efendim. Bir göz atar mısınız şuna, bir yanlışlık yapmayayım.
- AA Ben papazım oğlum, ne anlarım senetten sepetten?
- A Siz yardım toplamıyor musunuz?
- AA Topluyoruz?
- A Öyleyse nasıl anlamazsınız?
- AA O da doğru ya. Gözlüklerim yok yanımda. Sen oku. Oku da varsa yanlışın, düzeltelim.
- A Topu topu dört sözcük efendim.
- AA *(Azarlar:)* Anladık, oku.
- A *(Öksürür, tane tane:)* "Türk öğün, çalış, güven."
- AA Hepsi bu kadar mı?
- A Bu kadar.
- AA Senet doğru olmasına doğru, sağlam olmasına sağlam ama... *(Duraksar:)* Bana kalırsa... *(Ellerini dua eder gibi bitiştirir:)* "Tanrı Türk'ü korusun" evladım, "Tanrı Türk'ü korusun!" *(Işık kararır.)*

Perde

2. PERDE

TABLO 1

(Işık)

(A kısa pantolonlu, okul formalı. Sahnenin ortasında bağdaş kurmuştur. AA kravatlı, gözlüklü, savruk giyimli. İskemle A'nın karşısında uzakça bir yerde. AA ayağı takılarak girerken A ayağa fırlar.)

- AA : Günaydın çocuklar. (A susar. AA iskemleye yönelirken) Günaydın dedim, duymadınız mı? (Sınıfın boşluğunu yeni ayırmış gibi:) Aa, nerede bunlar? Yoksa boykot mu var? Söylesene oğlum, niye girmedi derse arkadaşların?
- A : (Gözleri donuk, sesi titrek:) Öldüler öğretmenim.
- AA : Nasıl öldüler?
- A : Basbayağı, sapır sapır.
- AA : Yaa, vah vah! Bir sen mi kurtuldun olup olacağı?
- A : Evet öğretmenim, maalesef.
- AA : Doğru, maalesef.
- A : (Ağlamsı:) Keşke ben de ölseydim.
- AA : Ya, iyi olurdu. Hiç değilse bir sınıfım eksilirdi. Ne bu canım efendim, altmış yetmiş kişilik sınıflar. Panayır yeri gibi bir uğultu bir patırtı. Akla hayale gelmedik yaramazlıklar... Kimi grav grav, parabelum patlatır, kimi el bombası savurur. Bizim zamanımızda öyle miydi ya, çok çok kâğıttan uçaklar uçuşurdu havalarda... Buna karşılık değişmeyen şeyler de var kuşkusuz. Aynı yâveler. Aksak Timur'un filleri, Deli İbrahim'in yediği herzeler...

Neyse ki, ben tarih hocası değilim. Anadilimizi öğretiyorum sözde. Failâtun failâtun mefâilun!

(Dışarıdan mantar tabancaları patlatılır, sahneye maytap, çata pat türünden şeyler atılır. AA bunları bir yandan söndürmeye çabalarken söylenmesini sürdürür.)

Buyrun işte! Sen gel de ders yap. Müdüre şikâyete kalksam, otorite kuramıyor der, sicilimi bozar, sille tokat girişsem... *(Güler:)* sıkıysa giriş. Oğlum ne ayakta dikilip duruyorsun, oturağın, şey, yerin yok mu senin?

A Yok öğretmenim.

AA Nasıl yok çocuğum, bütün sıralar bomboş, otursana birine.

A *(Arkasına bakar:)* Efendim ben sıra mıra göremiyorum, yanılmış olmayasınız?

AA *(Cebinden bir büyüteç çıkararak gözlüklerinin önüne tutar:)* Hay Allah, sıraları da kaldırmışlar. Bari bir iskemle verseydiler sana.

A Öteki sınıflara dağıtmışlar efendim.

AA İskemleleri mi?

A Hayır sıraları. Bir iskemleleri varmış, o da gördüğünüz gibi size ayrılmış.

AA Bu sınıfa bir tek iskemle dahi ilave edilemiyor ha, yazıklar olsun!

A Ne yapsınlar efendim, ödenekleri bitmiş. Bir öğrenci için de iskemle alnamaz ya, günah, savurganlık olur.

AA Hadi be sende! Ukalâ dümbeleği!

A *(Ellerini dizlerine vurarak:)* Düm tekâ düm tek, düm tekâ düm tek...

AA Bana bak alırım ayağımın altına şimdi seni.

A Tüm tekâ, düm tek...

AA Kırarım kemiklerini bak ha!

A *(AA başına dikilip kötü kötü bakmaya başlayınca önce susar, sonra kısık sesle "düm tekâ..." demeye devam eder.)*

AA Burası Devlet Konservatuvarı Türk Klasik Müziği

konser salonu değil, anladın mı? O kadar meraklıysan gider orada icrâyı san'at eylesin. (A susar.) Otur! (A bağdaş kurarak oturur.) O ne biçim oturuş öyle? Burası mahalle mektebi mi? Bir rahlesi eksik, benim kafamda da sarık. Tövbe Yarabbi! Kalk! (A kalkar.) Şimdi saygı duruşuna geçeceğiz. (Duraksar:) Bana bak doğru söyle, öldüler mi, döküldüler mi?

A : Dökülerek öldüler efendim.

AA : Sapır sapır.

A : Evet.

AA : Tamam, anlaşıldı. Hadi bakalım. (Komut verir gibi:) Haz'rol!

A : (Parmak kaldırır:) Bir dakika öğretmenim...

AA : Bir dakika çok. On beş saniye yeter. (Saatine bakar:) Zaten on beş dakikamız gevezelikle geçti. Evet, hazır mıyız?

A : Hazırız öğretmenim.

AA : (Kendi sesiyle:) Tiiiii! (Kızlı erkekli öğrencilerin gülüşme sesleri. AA yüzüne sinek konmuşçasına ağzını burnunu oynatır, fısıltıyla:) Hay münasebetsiz hayvan hay! (Dayanamaz suratına bir şaplak atar. A kıkrıdar.) Saygı duruşunda gülünür mü terbiyesiz! (Saatine bakar:) Tamam, bu iş de bitti. (Yumuşak:) Artık derimize başlayabiliriz değil mi evladım. Yas tutmakla geçirilecek vaktimiz yok. "Ölen ölür..."

A : (Çevresine bakınır:) "Kalan sağlar bizimdir."

AA : Aferin! Neyse, çıkar bakalım defterini kalemini...

A : Bu gün sıra bende değil efendim.

AA : Anlamadım.

A : Öğretmenim, biz beş arkadaş düşündük, taşındık...

AA : Eee?

A : Dedik ki yazık şu babalarımıza, babalarımız bir kooperatif kursa...

AA : Ne kooperatifi?

A : Defter kalem tüketim kooperatifi.

AA : Güzeel! Sonra?

A : Sonrası kuruldu kooperatif.

- AA Sonuç?
- A Kuruldu da öğretmenim, gene de baş edemediler, beşimize ayda birer kalem, birer defter almaya ancak yetti paraları. Biz de ne yapalım, ortaklaşa kullanıyoruz. Hem üzülmeysin benim belleğim çok iyidir.
- AA Yılmayın. Ortaklaşa kullanmayı benimsemek bile... (Sağına soluna kulak verir, sesini kısarak:) Laf aramızda, büyük bir başarıdır, değil ki uygulamak... Sevindim, pek sevindim. (Arkasını döner.)
- A Sevinciniz kursağınızda kalmaz inşallah.
- AA (Yüzünü çevirir, sinirli:) Pis provokatör ne olacak.
- A Kim? Ben mi? Güldürmeyin Allah aşkınıza.
- AA (Şaşmış) Değil misin yani?
- A Ben o dediğinizden olsam, daha ne isterim.
- AA Al bakalım bundan da beş paralık. (Söylenir gibi:) Kimbilir ne sandı sersem... (Sırtını döner, eliyle havayı tarazlarken:) Eee, nerede bu meret kara tahta?
- A (Alaycı:) Havaya yazıverin öğretmenim ne olacak.
- AA (Döner, azarlayacakken vazgeçer, gülümser:) Haklısın çocuk. Silinip gittikten sonra değil mi? Ne kalacak geriye?
- A Tahta öğretmenim.
- AA Yalnız tahta mı?
- A Anladım öğretmenim, kara tahta.
- AA Aferin. Neyse gene de biz görevimizi yapalım da...
- A Balık...
- AA Karıştırma şimdi balığı. Balık senin kadar alık değildir.
- A Yanına yanaşılmıyor zaten.
- AA Öyleyse? Sus da beni dinle. Eweet, bugünkü dersimiz "takılar" çocuklar, kulağınızı açın, "takalar" değil, ta-kı-lar. Takılar... (A parmak kaldırır) Gene ne var?
- A Ben biliyorum öğretmenim, anlatayım mı?
- AA Ben öyle ikide bir adamın gözüne gözüne parmağını sokanlardan hoşlanmam. Otur bakayım yerine. Şey, dikil ayakta.

- A Ama öğretmenim, vallahi biliyorum. O kadar basit ki. *(Başını yukarı kaldırarak hızlı hızlı:)* Takılar esasında üçe ayrılır. Yabancı takılar, karma takılar, yerli takılar. Yabancı takılar...
- AA : *(Şaşmış:)* Sen nereden öğrendin bunları?
- A : Oho, öğretmenim, o da bir şey mi, biz daha neler biliyoruz. Sade bilmekle kalmıyoruz, eylem de koyuyoruz.
- AA *(Bıyıkaltı:)* Eylem koyuyorsunuz ha? Nereye? Kavanoza mı?
- A : Kavanoz kafalılara.
- AA : Ne tür eylemler mesela? Özür dilerim örneğin?
- A : En basiti arsenik tozu. Karıştırdık mı çorbalarına... tık!
- AA : Tamam. İyi, çok iyi. Peki, kırmış o kavanoz kafalılar?
- A : Saymakla bitmez ki. İsterseniz sayayım birkaçını.
- AA : Eni konu merak ettim. Say bakalım.
- A : *(Başını kaldırır, önce mırıldanır, sonra konuşmaya başlar:)* 'İst' ekiyle yapılan yabancı kökenli takılardan bazıları şunlar olup, bunlar çoğal/dıklarında, onlara: a-sadistler, be-egoistler, ce-.....
- AA : Çıkar aradan şu elif, be, cim'leri be çocuğum.
- A : Padişahım çok yaşa. Şey, öğretmenim. Ne-ne-neydi?
- AA : Nüdistler, nihilistler.
- A : Tamam, bırakın arkasını artık bana...
- AA : *(Gülümser:)* Peki, peki...
- A : *(Hızlı hızlı:)* Feministler, ümanistler, mazohistler, oportünistler, illüzyonistler, siyonistler, fütüristler, kalvinistler, moralistler, pesimistler, egzistansiyelistler, fetişistler... *(Kekeler)* Ko-ko'lar, fa-fa'lar... falan *(Susar).*
- AA : *(Alaycı:)* Niye kestin? Hepsi bu kadar mı?
- A : Oho, daha yığınla var.
- AA : Biliyorsun niye saymıyorsun? Söylediklerin pek dişe dokunur şeyler değil. Hem ko-ko'lar, fa-fa'lar deyip beni atlattığını da sanma. *(A sağa sola bakınır:)* Yoksa korkuyor musun?

- A : (Kaçak:) Ben size hepsini sayarım demedim ki!
- AA : Hadi oradan mızıkçı sen de.
- A : (Kızmış:) Kışkırtmayın, sonra karışmam ha.
- AA : Bırak palavrayı şimdi. Korkuyorsun sen.
- A : (Yürekli:) Ne korkacağım. Ölümünden öte köy var mı?
- AA : İyi ya işte. Madem o kadar yüreklisin, sayıver bit-sin gitsin.
- A : (Burnundan solur, hemen şeytanca gülümser:) Sorun o değil öğretmenim, sorun başka.
- AA : Ya! Neymiş acep?..
- A : (Ciddi:) Şimdi öğretmenim, say say diye üstüme va-rıp duruyorsunuz ama, ötekileri de saymaya kalk-sam, bakarsınız bir ikisini unutuveririm, alınurlar.
- AA : (Güler:) Ay aman, ne incelik bu böyle.
- A : Tabii. Örneğin siz. Alınmadınız mı? On beş yaşın-dayken "Zurna" dergisinde yayınlanan "Sarışın Kokot" adlı şiirin yazarı olarak almamışlar diye si-zi, ünlü eleştirmen feşmekân beyin hazırladığı on bin sayfalık edebiyat antolojisine.
- AA : Doğru, kudurdum. Ad gerekmez, ağzı leş kokan o şıllık karının iki satırlık manzumesini bile almışlar da o antolojiye, beni es geçmişler. Yani illet oluyo-rum. Ne sanıyor bu herif kendini be! Bir elime ge-çirsem sıkıvereceğim boğazını.
- A : Yapmayın, değmez. Adam yerine koyarlar da son-ra...
- AA : (Ellerini uzatarak:) Görüyor musun nasıl zıngır zın-gır elim ayağım.
- A : İsterseniz konu değiştirelim.
- AA : Hayır. Tam tersine, üstüne üstüne gideceğiz bu fe-sat yuvalarının. (Kuşkulu:) Anlayalım arkadaş. Sen kimlerdensin?
- A : (Sakin:) Ademoğullarıdanım.
- AA : Saçmalama. O saymadıklarının içinde sen de var-sın. Açıklamak gelmiyor işine.
- A : (Miting kürsüsündeymiş gibi:) Aziz vatandaşları-ıım. Biiiz... politikaaa... Ortaasyadaan. Ey Tarık.

- Nereden gelmiş... Sokmayacağız... Neredeee durmuşsun.
- AA : Allah belanı versin, anlaşıldı, konuşmayacaksın. Gene de, 'takılar' ders programına alındığından bir tek örnek vermeden geçemeyiz. Tartışma yok kabul, ama dediğim gibi sade suya da olsa... Evet, nerede kalmıştık?
- A Karma takılarda efendim. Bakın bu takıları bilmiyorum. Siz anlatın.
- AA : İşin hoşu benim de aklıma gelmiyor. Bir teki bile.
- A : Geliyor, geliyor da açıklayamıyorsunuz.
- AA : Doğru. Daha doğrusu bu zamanda 'açıklamak' tuhaf kaçıyor. Yardımcı olsan ne çıkar sanki bana?
- A : *(Acımış:)* Çalışayım öğretmenim.
- AA : *(Yılışır:)* Bana bir kambur verir misin lütfen?
- A : *(Gülümser:)* Üç maymun kuralı geldi aklıma.
- AA : *(Sinirli:)* Bu ne biçim yardımcı olmak bana? *(Bağırır. Emir kipi.)* Bayağlaşma!
- A *(Sakin:)* 'Aklımda' demeyi unutmayınız efendim.
- AA *(Abartarak:)* Pek âlâ biliyorsun ki, hepimizin göğsünü gere gere yandaşı olabileceği tek seçeneksiz seçenek, bu.
- A : Lades.
- AA : Aklımda.
- A : Geçmiş ola.
- AA : Haklısın dilim sürçtü.
- A : Sıkıldınız mı?
- AA : Sıkıldım ya. Gel koyalım şunun adım da rahatlayalım.
- A Olmaz. Bir kere ölü bir terim. Yerli takılar arasına alınalı yıllar oldu.
- AA Olsun, hemen söyleyelim de kurtulalım.
- A Asla öğretmenim. O kadar istiyorsanız siz söyleyin.
- AA *(Sabrı taşmış:)* Ama neden? Neden, 'sen de katılmıyorsun yaşamı savunmaya?'
- A : Katılmam öğretmenim. *(Tepinerek:)* Katılmam işte, katılmam işte, kafamı kesseler katılmam.

- AA Gerekçe isterim. Sana *Lavoisier* yasasını öğrettim. Gerekçee? (*A tepinir*) (*AA gülümser*) Anladım, sen birini seviyorsun. Kim?
- A (*Parmağıyla AA'yı gösterir:*) Herhalde şu değil.
- AA (*Parmağıyla A'yı gösterir:*) Öyleyse bu.
- A Hayır.
- AA Peki, kim canım.
- A (*Ağlamaklı:*) Biliyorum, dilimin ucunda, söyleyemiyorum.
- AA (*Duraksar, yumuşak:*) Doğru. Zorla güzellik olmaz. Söylemeyelim öyleyse.
- A Söylemeyelim. Biz bile duymamış olalım. Kendimizi bile zorlamayalım.
- AA Ârif olan anlar.
- A İlle de anlatmak zorunda değiliz. Kimse de ârif olmak zorunda değil.
- AA (*Sevinçle:*) Oh be! Ne güzel şey özgürlük.
- A Siz de mi öğretmenim?
- AA Ben de *Sezar*, ne olmuş?
- A Alın da hayrını görün, tepe tepe kullanın, benden paso.
- AA (*Pis pis düşünür:*) Biraz da haksız ol be çocuk, ne olur.
- A : (*Avutucu:*) Olur öğretmenim, çalışırım... (*Susar. Birden canlı:*) Öğretmenim sizi biraz neşelendireyim mi?
- AA : (*Dalgın:*) İyi olur.
- A : Yerli takılara geçelim. Ci'li, cu'lu, çü'lü, çu'lu takılara.
- AA : (*Güler:*) Bakıyorum yerlisinden yana kaygın yok.
- A : Ne de olsa mal bizim. Bizim mallarımız.
- AA : (*Keyifli:*) Açık açık söyleyelim gitsin ha?
- A : Hatta bağıra çağıra.
- AA : Çağıra bağıra.
- A : Hadi bakalım öyleyse, varan bir: Nurcu'lar.
- AA : Vurguncu'lar.
- A : Şakşakçı'lar, eyyamcı'lar, kaçakçı'lar.

- AA Tefeci'ler, dümenci'ler, yiyici'ler.
A Bölücü'ler, dövücü'ler, sömürücü'ler.
AA Dızdızcı'lar, kapkaççı'lar, haraççı'lar.
A İstifçi'ler, aracı'lar, karaborsacı'lar, lüpçü'ler, fırsatçı'lar.
AA - A . : (*Birlikte:*) Kafatasçı'lar, şeriatçı'lar, ıskatçı'lar, üçkâğıtçı'lar, bataklı'lar, göbekçi'ler, fııldakçı'lar, yağcı'lar, (*Birbirine dönüp:*) tamam şimdi iyice haykır, POLİTİKACI'LAR, YALANCI'LAAAR. (*Işık kararır.*)

TABLO 2

(Işık)

(AA ile A aynı kılıkta)

- AA (Asık suratlı:) Çok ödün verdik.
- A Kolay mı güldürü yazıyoruz.
- AA Güncel konular geçicidir, kalıcı olamayız.
- A Öyle bir sıkıntın mı var?
- AA Ne gibi?
- A Kalıcı olmak gibi.
- AA Doğru dürüst bir oyun yazsaydık keşke. Çağdaş tiyatrosu ilkelerine uygun.
- A Ağlatı falan mı?
- AA O daha tehlikeli. Ağlatayım derken bakarsın, oyunun, ne diyorlar ona, en gerilimli yerinde basar kahkahayı millet, oyuncular ne halt edeceklerini şaşırırlar.
- A Tam cuk oturdu, seyirci yıkacak tavanı şimdi diye beklersin, tıss! Ses soluk çıkmıyor kimseden. Güldürü daha güç bence. (Susuş) Sorun o değil galiba. Tepki kurallarını bilmek gerek, yoksa nafile.
- AA : Kuralı muralı kim dinliyor kardeşim. Baksana eloğlu nasıl alıyor kokuyu.
- A : (Alaycı:) Sen de kendine bahane arıyorsun galiba.
- AA : (Acıklı:) Doğal değil mi? Vur ki, vurmasınlar.
- A : Sevmedim. Yakıştıramadım sana. (Fısıldar:) Seni sa-

- vunuyorum anlasana. Hiç değilse davul zurna sokmadın sahneye.
- AA Hiç değilse.
- A Epik, seyirlik, absürd diye yutturmaya kalkışma da, ne yaparsan yap, benden sana izin.
- AA : Orası belli olmaz. Daha beter numaralara kalkışabilirim.
- A : Sen öyle san. Bak nasıl sırtıp duruyor seyirci toyluğumuza.
- AA : Sırtıp mırıtıp demesene canım.
- A : Affedersin, ağzımdan kaçtı.
- AA : Patavatsız. Unuttun galiba daha ilk perdede yuhalandığımızı. Dua et çürük domates yağmadı kafamızza.
- A : Bulsalar salça yaparlar.
- AA : *(Zorlama:)* Kah-kah-kah! *(Susuş)*
- A : Buldum, buldum.
- AA : *(Parmak hesabı yapmaktadır:)* Yirmi iki gün var aybaşına.
- A : Yutturmaya kalkışma dedim de, aklıma geldi...
- AA : Şu oyunu bir oynatabilsek...
- A : Plak şirketleri sıraya girer.
- AA : Üç beş bine razıyım çoktan.
- A : *(Ellerini uğuşturur:)* Neden olmasın?
- AA : Aç ayı oynamaz birader.
- A : Bir başarsak, en güçlü, en etkili yapıtları verebiliriz o zaman.
- AA Gelecek aya Allah kerim.
- A *(AA'yi dürtükler:)* Bir tuttu mu köşeyi döndük gitti. Vallahi tutar mı tutar. Şişş! Buldum diyorum, dinlesene.
- AA Köşeyi dönmek. Kim uydurduysa boynu altında kalsın. Ha, ne buldun?
- A : Gömü.
- AA : Nerede?
- A : *(Kafasını gösterir:)* Burada.
- AA : Con Ahmet'liği bırak. Şakanın sırası değil.

- A Hor görme. Bu ülke Con Ahmet'ler sayesinde kal-
kınıyor.
- AA : "Keh-küh-köh!"
- A : (Kızgın:) Koh-koh-koh!
- AA : Sesin ince, gitmiyor.
- A : Mevlide iyi gider, kuşkun olmasın.
- AA : Bu ha, korkunç buluşun. Kapı kapı dolaşıp... Sen
çok yaşa e mi?
- A Neden, beğenemedin mi?
- AA Beğenemedim elbet. Sana gelinceye kadar...
- A Her eve lazım. Hediyesi...
- AA Öğrenmeyen kalmadı artık, para mı verecekler üs-
telik.
- A Dakka başı gerekli.
- AA Deterjan mı?
- A Alay etme.
- AA Kiminle?
- A Kendinle.
- AA Kendimle de alay edemezsem...
- A Başkasıyla nasıl edebilirsin değil mi? Bencil, küstah!
- AA Hadi bari oku.
- A Küstüm.
- AA Kimsemiz yok. İyi akıl. Ciddi söylüyorum. Sırayı
şaşıyoruz zaten. Önce ölsek mevlidimiz okunma-
yacağına göre, biz de önce mevlidimizi okur, sonra
ölürüz.
- A Biz hele kö... (AA gözlerini devirir.) şey, ceplerimizi
dolduralım da bak nasıl okuyorlar.
- AA Bilirim ne okuyacaklarını.
- A Duyamayız ki, üzülme.
- AA Uzatma.
- A Seven de var, sevmeyen de.
- AA Anladık, ne çıkar bundan?
- A Çok şey.
- AA Onun için mi öldürüyor gençler birbirlerini?
- A Analar, babalar, bacılar, kardaşlar, dedeler, nineler
seviyorlar mı?

- AA Galiba.
- A Neyi?
- AA Ağlamayı.
- A Onun için mi kanlı bıçaklı herkes birbiriyle? (*Susuş*)
- AA (*Sesi titrer:*) Benim de ağlamak geliyor içimden şimdi... Hadi bari oku.
- A (*Tizden, bilinen makamıyla başlar:*) "Allah adın zikredelim evvelâ..." (*hemen keser.*)
- SESLER : Günah, günah. Halkın manevi hisleriyle alay ediyor bunlar. Tiyatroda mevlid okunur mu? Din elden gidiyor Allah'ını seven vursun. (*Gürültüler, bağrıışmalar.*)
- SESLER : Oyun bu canım Allah Allah. Susun da seyredelim. (*Polis düdükleri, patırtılar, gürültü yavaş yavaş diner.*) (*AA ile A burunlarını çeke çeke, usul usul ağlaşırlar. Ceplerinden birer büyük mendil çıkarıp birbirlerinin gözlerini kurularlar, kucaklaşarak sırtlarını sıvazlarlar.*)
- AA Ooh! Rahatladım çok şükür.
- A Ooh! İçim açıldı hele ki...
- AA Gördün ya sökmez.
- A Aptal. Öyle değil ki! Dolmuş müziği yapacaktım ben, yap plak, doldur kaset, dinlesin millet... bütün dolmuşlarda, taksilerde, radyolarda, televizyonda... her Allah'ın günü... (*AA bu sırada A'nın ağzını kapamaya çalışmaktadır. Sonunda başarır.*)
- AA (*Eli A'nın ağzında:*) Çıldırдың mı sen. Postu deldiriyorduk daha demin... (*A boğuk boğuk bir şeyler söylemeye çabalar.*) Sus, gebertirim. Ağzını açmayacak-sın. (*A başıyla doğrular.*) Ben söz vermeden, anladın mı, konuşmak yasak. (*A onaylar*) (*Elini A'nın ağzından çeker.*) Hay sivri akıllı hay!
 (*A sırtır.*) Bir sen kaldın sanki açıkgöz. Duymuyor musun yer gök feryat, hıçkırık. (*A korkudan titrediklerini belirten mimikler yapar.*) Tabii ya! Korkmasalar... mevlid neymiş ki... milli marşımızı bile...

- A (AA'nın üstüne atılır, ağzını kapar.) Delirdin mi sen? Paçayı zor kurtardık daha demin. Sus, kırarım kafanı. (AA'nın ağzından elini çeker. Karşılıklı gülüşürler.)
- AA Tutamıyor insan canım kendini.
- A Onu bunu bırak da, şu Süleyman ne akıllı adammış meğer. Kılına dokunamıyorsun, aradan bilmem kaç yüz yıl geçmiş.
- AA Demagog'larm ağababası ne sandın!
- A Dilimin ucuna kadar geliyor ama... bilmem ki sor-sam mı?
- AA : Sorma.
- A : Ama ölüyorum meraktan.
- AA : Hınzırlık etme şimdi. Bilmezlikten gelip beni zor durumda bırakmak istiyorsun.
- A (Boynunu büker:) Ne dersin? Herkes anladı mı acaba?
- AA Anlayan, anlamayana anlatsın.
- SES (Pir Sultan Abdal'dan:) "Kalsın benim davam, divana kalsın."
- SESLER : KALMASIN, KALMASIN! (Işık kararır.)

TABLO 3

(Işık)

(A üstbaş perişan, yüzleri görülmeyenlerce itilip kakılarak sahneye girer, yığılır kalır. AA sırtına melek kanatları takılmış, etekleri yerleri süpüren bir cübbeyle girer. Sahne arkasından mübaşir bağırır: "Sanık ayağa kalk!" A doğrulmaya çalışırken gene yıkılır. Sonunda ayakta durabilmeyi başarırsa da hep düşecekmiş gibi sallanır.)

- AA : (Yargıç kürsüsünün gerisindeki iskemlesinden doğrularak:) Mahkeme-i Kübrâ huzurundasın oğlum. Ne sallanıp duruyorsun? (Sahne dışından: "Açlıktan efendim, açlıktan.") Neden? Kimi kimsesi yok mu bunun? (Sahne dışından: Soysuz sopsuz efendim.) Peki dolunay yardım etmiyor mu? (Sahne dışından: Doymuyor efendim doymuyor.) Bir koca somun yetmiyor demek? (Sahne dışından: Yetmiyor.) Gebersin öyleyse. (A'ya) Bana bak doğru dur, yoksa bir direğe bağlatırım seni. Koca bir somun. Millet bir dilim ekmeğe muhtaç. Küfrân-ı nimet diye buna derler. Sallanmasana be! Başım döndü, Allah kahretsin. (İçeriye:) Şunu durdurun yoksa açamayacağım duruşmayı. (Sahne dışından: "İçeri gelelim mi efendim?")
- A (Birden sallanmasını keser:) Üzülmeysin sayın yargıçım, durabilirim artık, kendime geldim.
- AA Dalga mı geçiyordun benimle deminden beri?
- A Estağfurullah, nerede olduğumu çıkarmaya çalışıyordum.

- AA : Dedik ya, görkemli sesimizle. Kulakların sağır mı?
A : Kalmasın. Kalmasın diyorlardı da... (Üzgün:) Demek kalmış.
- AA : "Kalmaz mazlûmun âhı yerde, ölüm âsûde bahar ülkesidir bir rinde."
- A : Affedersiniz, kimin bu dizeler sayın yargıcım?
AA : (Öfkeli:) Ne bileyim, adını unuttum. Madrid büyük elçisiymiş galiba bir zamanlar. Niye sordun?
A : Biraz karıştırdınız sanırım. İlk dizeyi kim yazmış, ne zaman demiş ona kimse aldırılmaz, her haksızlığa uğrayan bilir, söyler de, ikincisini benim diyen babayiğit söyleyemez.
- AA : Öyle! Babayiğitti. Bir oturuşta üç hindiyi yer idi. Sözü sohbeti hoş idi. Velhasıl karnı tok, sırtı pek idi.
- A : Oh, oh, oh! O-le!
AA : Ey! Ey! Dur bakalım. Ne bu cıvıklık. Edebiyat fakültesi mi burası?
A : Çocukluk işte, özür dilerim. Buyrun sizi dinliyorum.
AA : Ne demek sizi dinliyorum?
A : Basbayağı sayın yargıcım, ne demek olacak?
AA : Burada ben konuşurum, sen dinlersin anladın mı?
A : Ben de sanmıştım ki, siz konuşacaksınız ben dinleyeceğim, yanlış anlamışım bağışlayın.
AA : Kulağını iyice aç, bir daha yanlışlık istemem.
A : Başüstüne.
AA : (İçeriye:) Nerede bu tutanak yazmanı? (Sahne dışından: "Zabit kâtibi mi efendim?") Üç milyar ışık yılı geçti, bunlar hâlâ zabit kâtibi diyorlar, gel de çıldırma. (İçeriye:) Benim bildiğim o kâtip mi diyorsunuz, ne diyorsanız işte o, yargıç gelmeden alır yerini. Bu şapşal hep böyle yapıyor, aylığı otuz bin lira diye seslenmiyorum ama, bir dahaki sefere vallahi, tallahi astıracağım keratayı. Çabuk bulun gönderin şunu. (Sahne dışı konuşmaları: "Ne yapacağız? Dut gibi sarhoş, horul horul uyuyor." – "Ben de-

dim ama, bu kadar içirmeyin kaldıramıyor diye.” – “Şarap ama, tekel şarabı değil, kalite şarap kardeşim, kaçır-maya gelmez.” “Ay kevser mi verdiniz gene bu ada-ma.”) – (AA bağıırır:) Hadisenize, göndersenize şu salağı. (Sahne dışından: “Efendim başı ağrıyormuş da biraz. Başkasını göndersek?”) (AA içeriye:) Olmaaz! Alıştım ben onun tak-tuk, tık-mık yazmasına. Öte-kiler tırr! uçuyorlar, yetişemiyorum arkalarından. (Sahne dışından: “Ne yap-sak ki?” – “Bir kova su başın-dan aşığı ayılır belki.”)

- A Aman yargıcım yazık değil mi zezeme?
- AA Sen karışmasana.
- A Bizimkiler bir şişe zezem için milyonlarca döviz harca-yıp taa Kâbe'lere kadar gidiyorlar da...
- AA (Öfkeli:) Gitmesinler efendim. Gelmeyi gözleri alı-yorsa, buraya gelsinler. Burada ibâdullah, sebil!
- A Dövize de gerek yok.
- AA Sebil dedik ya... Ha, nedir o döviz?
- A Yabancı parası efendim. Dolar, mark, frank, sterlin falan...
- AA Peki, sizin paranız yok mu?
- A Vaar, var da...
- AA Eee?
- A Yok gibi bir şey! Hafif. Böyle, tüy gibi, bıraktın mı düşüyor.
- AA Ağır yapın, bırakmayın, düşmesin.
- A Düşse gene iyi. Havalanıyor, atmaca olsan nafile. Yakalaman olanaksız.
- AA Yabancı dediklerin ne yapmışlar peki? Taştan mı paraları?
- A : Yoo, onlarınki de kâğıttan.
- AA : Niye düşmüyor onlarınki öylese?
- A : Resim meselesi.
- AA : Nasıl yani?
- A : Ara sıra düşer gibi olunca birlik ve beraberlik ruhu içinde el ele, kol kola resim çektiriyorlar. Sonra on-lar paralarının içine tank, top, tüfek, uçak, traktör,

füze, fabrika, zırlı gibi ne bileyim aklınıza ne kadar ağır şey gelirse bunların resimlerini gizlemişler, bizimkiler başak, fındık, fıstık, tütün, limon, zerdali, karpuz gibi hafif şeyler.

AA : Yaa! Peki sizin ressamlarınız yok mu?

A : Vaar!

AA : E, bilmiyorlar mı o ağır dediğin nesnelere resimlerini yapmayı?

A : Onların daha çok elma, armut resmi yapmaya yatkın elleri.

AA : Burs verip yollasaydınız yabancı ülkelere?

A : Onu da denedik sayın yargıcım, pek bir yararı dokunmadı.

AA : Neden?

A : Çoğu geri dönmedi. Arada sırada gelip başkentimizin moda salonlarında sergi açıyorlar, o kadar.

AA : Dönerler?

A : Söylemesi ayıp kimi içkiye vurdu kendini, genç yaşta ölüp gitti. Kimi de çatık kaşlı köylü resimleri yapıp nafakasını çıkarmaya çabalıyor.

AA : Abartıyorsun. Ben sizin yeni paralarınızı gördüm. Bayağı göğüs kabartıcı resimlerle süslenmiş. Köprüler, barajlar, gemiler...

A : Doğru da efendim, onları da borç harç başkaları yapıyor. Hem öyle gördüğünüz kadar çok değiller, avunuyoruz işte.

AA : O değil de galiba, ötekiler bela.

A : Hangileri?

AA : Tank, top, tüfek falan diye sayıp döktün ya...

A : Ya, sormayın.

AA : Merak ettim, ne işe yapıyor bunlar?

A : Birbirimizi öldürmeye.

AA : Maşallah, yetmiyor demek, salgınlar, depremler, su baskınları, açlık.

A : Bilmem, herhalde.

AA : Almayın efendim siz de o resimleri, sizi zorlayan mı var?

- A Ben de öyle düşünüyorum, ama kazın ayağı öğle değil.
- AA Nasıl?
- A *(Kaz gibi paytak paytak yürümeye, bakınmaya başlar.)*
İşte böyle.
- AA Maskaralığı bırak da, soruma cevap ver.
- A *(Ciddileşir:)* İstersek almayalım mı. Yoksa ham! diye yutarlarmış bizi.
- AA : Kim?
- A : Başkaları.
- AA : Onlar başkaları değil miymiş?
- A : Değillermiş zâhir.
- AA : Öz be öz dayılarınız, amcalarınız?
- A : Akrabadan da öte.
- AA : Can ciğer, kuzu sarması.
- A : Tam buyurduğunuz gibi.
- AA : İyi ya madem öyle, bedava verseler ya, niye alıp götürüyorlar aşınızı, ekmeğinizi?
- A Biz onurlu insanlarız sayın yargıcım, hediye kabul etmeyiz. Onlar bir mi veriyorlar, biz yirmi veriyoruz.
- AA Tabii cömertliğinizden.
- A Bilmem ki, herhalde.
- AA Çaresizlikten olmasın sakın? Üzümlerle incirle bitiyor mu bu iş?
- A Bitmiyor galiba. Bir büyüğümüz, daha anasının karnındaki çocuklar bilmem kaç yüz bin lira borçlu doğacaklar dediğine göre.
- AA Siz ona aldırmayın. Borç yiğidin...
- A Alay etmeyin sayın yargıcım, iş bildiğiniz gibi değil.
- AA : Bombok!
- A : Hay ağzınızı öpeyim.
- AA : Siz bu akılla giderseniz daha da...
- A : Aman susun, susun...
- AA : Dua et ki burası sözüm ona mahkeme.
- A : *(Şaşmış:)* Siz de yargıç değilsiniz?

- AA : Baksana tavana.
- A : (*Bakar:*) Bir şey göremiyorum.
- AA : Göremezsın tabii. Ama 'O' bizi görüyor.
- A : (*Korkmuş:*) 'O' mu? 'O' orada mı?
- AA : Orada ya! Bugünlerde canı sıkılıyor da...
- A : Biraz eğlendirin beni, buyurdu.
- AA : Öyle. Ama güven olmaz, şaka maka derken çekin ipe şu iti deyiverir. Onun için...
- A : Bozuntuya vermeyelim.
- AA : Vermeyelim.
- A : Sürdürelim oyunumuzu.
- AA : (*Ciddi:*) Sürdürelim. (*İçeriye:*) Nerede hâlâ bu tuta-nak yazmanı? (*Sahne dışından:* "Geliyor efendim, şim-di. Gir içeri, hadi be. Dik dur, belli etme.") (AA sahneye bir girmişçesine:) Ooo buyrun. Nerede söndürdünüz feneri beyefendi? Efendim? (*Sert:*) Geç otur yerine, çabuk. Tamam mı, hazır mısın? (*A'ya*) Âdetidir, ko-nuşmaz. İyi de eder. Ben yeterince konuşuyorum zaten. Yaz evladım. Sanığa kimliği soruldu. (*Arada, efektle tuş sesleri verilir.*) Babanın adı? (*A gözlerini in-dirir, susar.*) Anlaşıldı belli değil. Parantez aç. Açtın mı? İyi. "Piç" de içine. İçine içine, dışına değil. Evet, ananın adı? (*A, başını eğer, susar.*) O da mı bel-li değil!
- A : Efendim bir söylentiye göre...
- AA : Söylentilerle işimiz yok. Bize gerçek bir ana lazım. Gökten zembille inmedin ya...
- A : Zembille değil ama, sepetle galiba...
- AA : Şu hikâye. Dereye bırakıldın. Üstüne bir kâğıt iğne-lendi. Sepet yüzdü, batmadı, sazlıklara takıldı. Bir balıkçı buldu seni. Adem koydu adını.
- A : Bir de kurt masalı var.
- AA : Onu geç. Çok kalabalık.
- A : O kâğıt cebimde. İsterseniz vereyim.
- AA : Ver bakalım. (*A çıkarır, uzatır*) İslanmış okunmuyor. İmza yerinde... "Me" mi o?
- A : Bilmem! Okumam yazmam yok.

- AA Me-mee? Ne olabilir? Hadi bakalım çık işin içinden.
- A : Ben sezer gibi oldum ama, bilmem ki söylesem mi?
- AA : Sakın ha! (*Sus işareti yapar:*) Sonra seni ben bile kurtaramam.
- A (*Gülümser:*) Anlaştık.
- AA Ben duymadım, sen de söylemedin.
- A Tamam, tamam da, gene de bir ad yazdırmak gerekmez mi tutanağa?
- AA O kolay, atarım. Mahmure derim, Mücellâ derim, Müzeyyen derim, ne bileyim bulurum artık bir şey...
- A Mâlûme de fena değil.
- AA O da olabilir tabii. Evet, en uygunu bu. Dikkat de çekmez. Yaz evladım, babası belli değil, parantez içinde "piç", Mâlûme'den doğma... Doğum kaç? (*A başını eğer, susar.*) O da mı belli değil!
- A : Ne diyeyim bilmem ki?
- AA : (*Kafasını kaşır:*) Doğru. Hapı yuttuk. Hay Allah ne yapsak?
- A (*Marşı bestesiyle söyler:*) ... "Tarihten önce vardık, tarihten sonra varız..."
- AA Nedir bu?
- A Marş sayın yargıcım.
- AA Anladım da, ne gereği var şimdi marş söylemenin?
- A Hiç. Belki işimize yarar diye düşündüm de...
- AA Tarihten önce vardık? Pöh! Aptallığın da bir sınırı vardır. Ne biliyorsun var olduğunu, tarih yoksa o zaman?
- A : Değil mi ama!
- AA : (*Oflar, puflar:*) Büsbütün kördüğüm oldu her şey. Yani ne demek istiyorsun? Sen de mi vardın tarihten önce?
- A Efendim bu tarih kim?
- AA Ne yapacaksın öğrenip de?
- A Kim olduğunu bilirsek, ona sorarız biter, gider.
- AA Kim olduğunu bir bilsek. Bilmiyoruz ki!

- A Bir bilene soralım.
- AA Sanmam o da bilmez.
- A Kim?
- AA Ben yarattım diye şişinip duruyor ama... Kim kimi yarattı orasını Allah bilir.
- A Demek gene 'O' bilir.
- AA Bilir dedimse sözgelimi.
- A Çok üzülüyorum, başınıza ne işler açtım.
- AA Bana çözüm gerek. Üzülmeğe çare değıl.
- A Bir önerim var efendim, uygun görürseniz.
- AA (İsteksiz.) Neymiş?
- A Atalım efendim.
- AA Neyi?
- A Anlatamadım. Uyduralım yani.
- AA Neye göre, nasıl uyduralım oğlum. Bu anana ad bulmaya benzemez.
- A Sıfır desek?
- AA Olmaz ki!
- A Neden?
- AA O zaman doğmamış olursun.
- A Büyümemiş de?
- AA Kuşkusuz.
- A Ölmemiş de?
- AA Elbette.
- A Babam için belli değıl, dediniz rahatça.
- AA O başka.
- A Bu da başka olsun ne çıkar?
- AA Olmaz.
- A Neden?
- AA Doğmamış adamı ben nasıl yargılarım?
- A Öyle ya... Bir BİR diyebilsek sorun kalmayacak. Ah, bir BİR diyebilsek...
- AA Diyemiyoruz işte. Kilitlendik kaldık.
(Terini siler, pofurdar. Bakışlırlar bir süre. AA yumruğunu kürsüye vurur:) Bu burada biter. Ben seni yargılamam. Görevsizlik kararı veriyorum. Yaz kâtip, aman neyse yazman.

- A Aman sayın yargıcım yalvarırım, ben sizin gibi yargıcı bir daha nerede bulurum. Lütfen beni siz yargılayın.
- AA İlle de yargılanman gerektiğini de nereden çıkarıyorsun?
- A Ben çıkarmadım efendim. Çıkaran çıkarmış. O tarihten beri de herkes yargılanacağı günü bekliyor.
- AA "Kalmış" diye niye üzüldün öyleyse?
- A Efendim bekliyor dedimse, herkes kendi payına bekliyor demek istedim, başkaları için beklemek istemezler.
- AA Duydum, KALMASIN, KALMASIN diye bağıştıklarını. (Susuş.) Darılma ama sen de pek...
- A Ahmağım değil mi?
- AA Estağfurullah, safsın sadece. (Susuş:) Ama yanıldıkları bir şey var.
- A Neymiş?
- AA Ben seni yargılayamadıktan sonra, onları hiç yargılayamam.
- A Neden? Onların doğum günleri belli. Neden yargılamayacakmışsınız?
- AA Düşünsene! Seninki belli olmayınca onlarınki nasıl belli olur?
- A Özür dilerim anlayamadım efendim.
- AA Zararı yok. Günü gelince anlarsın.
- A Peki şimdi ne olacak?
- AA Ne olacak, ister istemez birbirlerini yargılayacaklar.
- A Tabii, beni de başkaları yargılayacak.
- AA Kuşkusuz.
- A Ya yanılırlarsa, yanlış hüküm verirlerse?
- AA Hüküm vermek diyorsun. Hüküm vermek zaten yanlıştır. Az yanlış, çok yanlış demiyorum, dikkat et. Tümünden yanlıştır.
- A Öyleyse hüküm vermesinler.
- AA Pek emin değilim ama, sanırım sadece hayvanlar hüküm vermezler.
- A Kurtuluş yok ha?

- AA : Öyle, zorunlular buna.
A : Ben de mi?
AA : Ona ne şüphe. Senin ne ayrımın var onlardan?
A : Yok mu?
AA : Var mı sanıyordun?
A : Sanıyordum, galiba.
AA : Onlar da teker teker öyle sanıyorlar kendilerini.
A : *(Kötü kötü düşünür:)* Peki şart mı başkalarını yargılamak? Kendi kendilerini yargılasalar?
AA : Engel yok elbet. Engel yok da sonuç aynı kapıya çıkar.
A : Öyle de yanlış, böyle de desenize.
AA : Korkarım doğru.
A : Çok şükür bir doğru yakaladık.
AA : Evet. Avunabiliriz.
A : Bitti mi sorgulama?
AA : Bitti sayılır. Küçük bir işlem kaldı yalnız.
A : Onu da rica etsem? Geç kaldım da...
AA : Hay hay evladım, şimdi. Yaz yazman. Ohoo, uyumuş bile. Neyse sonra yazdırırım ben. Sizi daha fazla bekletmeyelim. Buyrun, gidebilirsiniz...
A : Gizli mi? Sakıncası yoksa son sözünüzü de öğrensem?
AA : Aman efendim ne gizli olacak. Basit. Söyleyeyim. Gereği düşünüldü: Sanığın mahkememizde yargılanmasına olanak bulunmadığı kanısına varıldığından usul yarasının 4820. maddesi uyarınca görevsizlik kararı verildi. Bu nedenle dosyanın yeterli uzunlukta bir ipe bağlanarak görevli mahkemeye sunulmak üzere aşığıya sarkıtılması için kapı dışında bekleyen mübaşire gerekli talimat verildi. *(Işık kararır.)*

TABLO 4

(Işık)

(Kanatları çıkarılan yargıç AA yerindedir. A sanık bölümünde. Yukarıdan bir ipe bağlanan dosya yavaş yavaş iner, yargıcın kürsüsüne konur. Yargıç ipi çözer. İp çekilir. Yargıç dosyayı pat patlar. Ortalığı toz duman büür. Yargıç üfleyerek, elleriyle kollarıyla dumana dağıttıktan sonra iğreniyormuşçasına yüzünü buruşturarak dosyayı karıştırmaya başlar. Başını kaldırır.)

- AA : Çok kirli bir dosya...
- A : *(Alaycı:)* Kapağını bile açmamışlar.
- AA : *(Sert:)* Size sormadım. Onu demek istemedim.
- A : Ne demek istediniz acaba?
- AA : Sorulmadıkça konuşmayın. *(Sayfaları biraz daha karıştırır, başını sallar:)* Karar eksik mi ne? *(A'ya)* Avukatınızın savunmasına eklenecek bir sözünüz var mı?
- A : *(Dik:)* Avukatım olduğundan haberim yok.
- AA : *(Kendi kendine:)* İddianame... tanıkların tutarlı ifadeleri... bilirkişi raporları... adli tıp raporu, humm, kafadan çatlak değil, ceza ehliyeti tam... evet, fotoğraflar, elektronik dinleme aygıtlarıyla yapılan saptamalar... güzel, sanığın içten itirafları... *(A'ya:)* bir şey mi dediniz?
- A : Hayır, mırıldandım.
- AA : Bir daha mırıldanmayın. Ne geldiyse başınıza o mırıldanmak yüzünden geldi. Hoş artık kolay ko-

- lay mırıldanamazsanız ya! Evet, son söz savunmanın. Buyrun sizi dinliyorum.
- A (Bıyıkaltı:) Hüküm belli değil mi?
- AA (Gözlerini belirtir:) Hüküm açıklandığı zaman açıklanmış olur. Açıklanmadıkça açıklanmış demek değildir.
- A Artık kolay kolay mırıldanamayacağımı belirttiniz de yanılmıyorsam.
- AA Ne demek istiyorsunuz? Yargıcı red isteğiniz reddedildi. Bakın tavanlara kadar dosya dolu, kıpırdanacak yer yok. Sizinle mi uğraşacağız? Çabuk olun, dışarıda yığınla bekleyen var.
- A (Kendi kendine:) Bu sözü biri daha söylemişti ama, kim?
- AA Biliyoruz. Onun adı da var dosyada.
- A Rica etsem söyler misiniz? Bulacağım diye günlerce uyukum kaçar sonra.
- AA Merak etmeyin, artık kaçmayacak. Bol bol uyuyacaksınız.
- A Sonsuza dek.
- AA Hiç uyanmamacasına.
- A Hüküm henüz belli değil tabii.
- AA Hâlâ konuşabildiğinize göre.
- A Doğru.
- AA Evet?
- A Savunmama başlamadan önce bir dilekte bulunabilir miyim zâtîâlinizden?
- AA (Sinirli:) Ben zâtîâliniz değil, yargıcım. Böyle köhne, ağdalı, çağdışı sözcüklerle adam kandıracağınızı sanıyorsanız, aldanıyorsunuz.
- A (Terbiyeli:) Bağışlayın efendim.
- AA Bağışlayamam. Yetkim yok. Son dileğinizi de ben sormam, başka biri sorar.
- A Başka bir yetkili.
- AA Elbette.
- A Siz sadece hüküm verebilirsiniz, gerisine karışmazsınız.

- AA Karışmam, karışmam.
- A Ama ben son dilek demedim ki, bir dilek dedim. İsterseniz sondan bir önceki dilek diyelim?
- AA : Bırakın laf ebeliğini. Uzatmakla ne geçecek elinize?
- A : Hiç.
- AA : Hiçse, hiç için değer mi?
- A : Bence değer.
- AA : Bence değmez.
- A : İnatlaşmasak?
- AA : (*Bağırır:*) Biz diyemezsin sen anladın mı? Tekil kullan.
- A : (*Sakin:*) Ben bile diyemem dahası. "Ben" demek size özgü bir haktır, öyle değil mi?
- AA : Kelime oyunlarına gerek yok. Beni sinirlendirmeyin, yoksa... beter olursunuz.
- A Beterin beteri?
- AA Olabilir, bilmezlikten gelmeyin.
- A Bir daha ağzımı açmayacağıma namusum üzerine söz veririm diyecektim efendim.
- AA Bitti mi?
- A Eğer siz bitti diyorsanız, bitti demektir.
- AA (*Ciddi:*) Savunma hakkı kutsaldır. Devam edebilirsiniz.
- A Etkisi olmadı mı efendim?
- AA Olmadı, olamazdı. Olamaz.
- A Su istemek için bile?
- AA Laf anlayan beri gelsin.
- A Zavallı analar, babalar...
- AA Ne olmuş analara babalara?
- A "Buu!" demesin de "su" desin bebekleri diye ne çileler çekerler.
- AA Açtınız, daha doğrusu açar gibi yaptınız. Kapatırsa, açmanın özrü olamaz.
- A Hep açık, tastamam açık mı tutmalıydım ağzımı?
- AA Hele ki anladınız! Ya açık, yani apaçık, ya kapalı, yani sımsıkı kapalı. Açık gibi de olamaz, kapalı gibi de.
- A : İkisinin ortasına izin yok. (*Kendi kendine:*) Adam haklı. Biz de bulamamıştık ipin ucunu, ortasını.

- (AA'ya) Peki efendim, bundan böyle buyurduğunuz gibi yaparım, söz.
- AA : (Gülümser:) Yağma yok. İş işten geçti.
- A : (Şakacı:) Doktor ne yerse yesin, dedi.
- AA : (Hoşgörülü:) Ha şunu bileydiniz.
- A : O halde, sizi yormayayım daha fazla. Savunmam bu kadar. Buyrun sizi dinliyorum.
- AA (Yumuşamış:) Biraz daha konuşabilirdiniz yani. (Satine bakar:) Evet, üç dakikayı geçmemek koşuluyla. Arkadaşlar kaş göz işareti yapıyorlar da, kusura bakmayın.
- A Reklamlar değil mi?
- AA (Sıklmış:) Rica ederim... Haber saati geldi de...
- A Laf aramızda benim de dört gözle beklediğim tek program o.
- AA Neden? Çok mu ilginç buluyorsunuz.
- A Hayır. Çok saçma.
- AA (Çekingen:) Politika yapmayalım lütfen.
- A Yapmayalım efendim, susalım.
- AA Anlaştığımızı sevindim.
- A Ben de.
- AA (Sıkıntılı:) Eveet... yazık ki dostluğumuz uzun sürmeyecek. Gelelim karara... İnanın bizim meslek dünyanın en zor mesleğidir. Pek sık olmasa da kalem kırdığım günler, sabahlara kadar uyku girmez gözüme. Dön babam dön. Sizden iyi olmasın eşim de sinirlenir haklı olarak.
- A Eşiniz? İkiz misiniz?
- AA Ne münasebet, karım yani.
- A Peki neden? Ona ne oluyor?
- AA Dönüp duruyorum ya, tabii o da uyuyamıyor.
- A Bir kalem yüzünden değer mi aile saadetinizi bozmaya? Uyuyun efendim rahat rahat.
- AA Nerede bizde kardeşim, öylesine manda yürek. Eloğlu...
- A : Besbelli sizinki serçe yüreği. Kimbilir nasıl çırpınıyordur deli gibi. Evet eloğlu diyordunuz...

- AA (Bozulmuş:) Bana bakın, ben alaya gelmem, şakadan anlamam ha!
- A Rica ederim, ne haddime. Ne kadar yufka yürekli olduğunuzu belirtmek istemiştım.
- AA Duyarlı insanım elbette. Ama görevimi yaparken taş gibiyimdir. Anlaşıldı mı!
- A Çok iyi anladım. Siz devam buyrun lütfen...
- AA (Babalanır:) Haa! İşte o kadar. Evet, ne diyordum?
- A Eloğlu diyordunuz.
- AA Siz o oylamada bulunmuş muydunuz?
- A Hangi oylamada?
- AA Canım hani... (Parmaklarıyla üç işareti yapar) o oylamada?
- A O oylamada? O oylamada? O oylamada?
- AA (Sabırsız, üç işareti yineleyerek:) Canım, nasıl anlamazsınız, Allah Allah.
- A : (Gülümser:) O davanın yargıcı siz miydiniz yoksa?
- AA : (Yerinden sıçrayarak:) Hayır! Asla! Yemin ederim!
- A : İnandım, tasalanmayın ama...
- AA : Aması ne?
- A : Olabilirdiniz.
- AA : Olamazdım, olmak istemezdim, olmazdım.
- A : (Alaycı:) Öyle konuşmayın. Oldunuz varsayalım. "Siz olsaydınız ne yapardınız?"
- AA Çekilirdim. Bakmazdım o davaya. Hiç değilse çekimser kalırdım.
- A (Soğuk:) Sağ olun. Öğrenmek istediğimi öğrendim.
- AA Anlamadım.
- A Önemli değil. Boşuna yormayın kafacığınızı. Buyrun okuyun kararınızı, verin hükmünüzü artık, bıktım.
- AA (Bir süre şaşkınca bakınır: Tavana dıker gözlerini. Elini kolunu nereye koyacağını bilemez. Kürsüden iner, "Allah kahretsin." anlamına mimiklerle dolandır sahnede. Sonra derin derin soluklanır. "Aman ne yapalım, bana ne!" gibilerden birkaç hareket yaparak gider, kürsüye çıkar. A bu sırada hiçbir davranışta bulunmaz. AA'yı izle-

mez, dimdik durur. AA dosyayı acele acele karıştırır, aradığını bulamaz. Üstünü başını yoklar, ceplerini tersine çevirir, astarlarını dışarı çıkarır, cübbesiyle silkelenir, sonunda öfkeyle bağırır:.) Nereye gitti bu namert karar. (A'ya kuşkuyla bakarak) Yoksa sen mi sakladın.

A Ne diye saklayayım? Nasıl olsa vardır birkaç kopyası.

AA Öyle ya.

A Telaştan göremediniz belki. Bir daha baksanız şu dosyaya?

AA Haklısınız, bakayım. (Ağır ağır karıştırır sayfaları. Birden yumruğunu indirir.) İşte burada. Hay Allah nasıl da göremedim. Uuh, pek de uzun. (Sayfaları çarçabuk çevirir, son sayfanın numarasına bakar:.) Tam kırk bir sayfa.

A : Kırk bir kere maşallah.

AA : Kim okuyacak şimdi bu kadar zırlıyı. (Yanına yöresine bakınır.)

A Bardak mı aradınız?

AA Ya!

A Getireyim. (Birkaç adım atar, döner:.) Sürahi de gerekmez mi?

AA Hele bardak bulun da.

A Dolu mu olsun?

AA (Öfkeli:.) Yok, boş.

A Ağzına kadar mı demek istemiştin.

AA (Alaycı:.) Üç parmak yeter.

A (Yürürken, döner:.) Emin misin?

AA (Sinirlice:.) Ne demek emin miyim.

A Üç parmak dediniz de.

AA Dedim ne olacak?

A Su?

AA Hayır konyak.

A (Sırttır:.) İyi giderdi hani.

AA Defol. Defol karşımdan. (A koşarak uzaklaşırken ardından bağırır:.) Nereye gidiyorsun be adam, öyle elini kolunu sallaya sallaya?

- A (Durur:) Su istediniz ya!
- AA Sen sanıksın, nasıl çıkarsın buradan?
- A (Ciddi:) Öyle ya haklısınız.
- AA Geç yerine serssem.
- A (Ağır adımlarla sanık bölmesine gelir. AA ile bakışır. A acımuşçasına.) Bana kalırsa susuz zor olacak. (AA dik dik bakar.) Mübaşiri çağırırsanız?
- AA Tasası sana mı düştü. İnat değil mi, ben de susuz okurum. (Kısa susuş)
- A Şey... bir önerim var efendim, izin verirseniz...
- AA Neymiş?
- A Madem kararlısınız, bari atlaya atlaya okusanız?
- AA Olmaz. Yüksek sesle, bir sözcüğünü bile atlamadan okumak zorundayım. Sonra usulden bozarlar.
- A : Demek çaresiz, siz okuyacaksınız, ben dinleyeceğim.
- AA : Dinlemek zorunda değilsiniz. Dinler gibi yapabilirsiniz.
- A Çok sağ olun. Şey... arada bir şekerleme de...
- AA Elbette. Ayakta becerebilirdiniz...
- A Alışığım, o kolay!
- AA İyi öyleyse. (Boğazını temizler) Dinleyin, okuyorum. (A buyrun işareti yapar, gözlerini yumar.) Eee. Gereği düşünüldü. Mır mır mır mır... Sanığın yalnızca düşünmekle yetinmeyip, düşüncelerini sözcüklere dahi aktarmak suretiyle alenen mırıldandığı elektronik aygıtlarla saptandığından ve, mır mır mır mır...
- A : Bir dakikanızı rica ediyorum.
- AA : Karar okunurken yargıcın sözü kesilmez.
- A : Önemli ama.
- AA : Nedir, çabuk söyleyin.
- A : Bittiğinde beni uyandırır mı olur mu?
- AA : Hele bir hüküm fıkrasına gelelim, görürüz, uyardırmaya gerek var mı, yok mu?
- A Belki yanınızda kalem yoktur diye düşünmüştüm de...

- AA (Ceplerini yoklar, bulamaz.) Sahi yanıma almayı unutmşum.
- A Bende var. (AA'ya uzatır:) Gerçi okumam yazmam yok, ama başkalarına lazım olur diye bulunduruyorum yanımda.
- AA (Kalemi inceler:) Ama bu kurşun kalem.
- A İyi ya! Nasıl olsa kıracaksınız. Bari yük olmayalım devletin bütçesine.
- AA (Kalemi kırar, fırlatır:) Devletin bütçesi senin üç kurşluk kalemine muhtaç değil, anladın mı?
- A Kuşkusuz efendim. Bana da ihtiyacı yok. Özür dileirim.
- AA Budala! İt! (Birkaç kez oturup kalktıktan sonra:) Nerede kalmıştık? Allah kahretsin... hah, tamam... saptandığundan ve, mur mur mur mur... 1532 yılında *Sir Thomas More* adında vatan haini bir casusla *Paris'in Picadilly...* bir yanlışlık var galiba burada ya neyse... evet *Picadilly* alanında buluşarak UTOPIA adlı eserimizi pek beğendim demek istediği; mur mur mur mur... bir ara *Adam Smith, Malthus* gibi ne idüğü belirsiz yabancıların yapıtlarıyla ilişki kurarak aklını bozmaya yel-tendiği; mur mur mur mur... daha sonra Papa tarafından afaroz edilen *Karl Marx* adında iri yarı, sakallı bir Hint fakirine... (A'ya:) Gerçekten fakir miydi bu adam?
- A : Bu Almanların pek fakiri yoktur efendim.
- AA : Ya! Alman mı bu zıpır?
- A : Evet. 1897 doğumlu. Münih Akademisi'nde eğitim görmüş. Kantatlar, koro eserleri, konçertolar bestelemiş. Ben pek severim.
- AA Ben anlamam. Anlamadığım için de sevmem. Bu herifin adı, İkinci Mehmet değil anladın mı? Kime yutturuyorsun?
- A (Kendi kendine:) Zayıflamamak. O kadar kolay değil. (AA'ya:) Haklısınız efendim. Yalan söyledim.
- AA Sana soran oldu mu? Lâhavle. Teşekkür ederim. Kaynakça rica edeceğim. Acelesi yok. Oyundan

sonra görüşürüz. Eveet! Saruğın lafı ağzına tıkkıldı. Kararın okunmasına devam olundu. Hint, Hint bestecisine... şey ulan, ne haltsa be, aaa, çekilmek üzere bizzat sanık tarafından kaleme alınmış olup, güya kim ne bilecek diyerek ve fakat uzmanlarımız tarafından deşifre edildiğinde Esperanto'ca olduğu... Allah Allah ne diller var şu dünyada... evet olduğu der'akap, yani hemencecik anlaşılan bir bağıllık telgrafının taslağını yemek masasının üzerinde unutmak gafletini... tamam, gaflet ve dalâlet içinde ve fakat kim? Devam ediyorum, satır karıştı efendim, önemli değil, hımm, nerede kalmıştık, evet, güvenlik, doğru, güçlerinden esirgemediği; mır mır mır mır... kurduğu tek kişilik örgütüyle, demek teşkilât değil, örgüt, işte şimdi hapı yuttun kardeşim, anayasa kitabını plastik tanklar desteğinde devirmeye yönelik broşürler bastırıp dağıtmayı aklından geçirdiği; mır mır mır mır mır mır... kuşkuya yer bırakmayan çok kesin kanıtlarla kanıtlandığı gibi, mır mır mır, yeryüzünde hatta uzayda geçerli her türlü manevi değer yargılarıyla dahi, '*Ne efsunkâr imişsin ey didâr-ı hürriyet / Esîri aşkın olduk gerçi kurtulduk esaretten*' dizelerini okuyarak ve sosyo-güldürü aduu taktığı sahne yazısının evindeki tül perdesi arkasına gizlenerek aklınca eğlenmeye kalkıştığı; mır mır mır... sübuta erdiğinden ve den, ve dan, ve den, ve dan... (*A ayakta, uykulu, sallanarak dinlerken ışık kararır.*)

TABLO 5

(Işık)

(A, elleri arkasından bağlı. İskemle. Ası ipi tavandan sarkmakta. AA, siyah takım elbise, siyah kelebek kravatlıdır. Elinde evrak çantasıyla hızla sahneye girer.)

- AA (Ağzı kulaklarında:) Merhaba. Nasılsınız beyefendi?
A (Asık suratlı:) İyiyim efendim. Siz?
AA Çok şükür, turp gibiyim.
A Gözleriniz ıslık ıslık, yanaklarınızdan kan damlıyor. Umarım esaslı bir uyku çekmişsinizdir.
AA Ben infaz savcısıyım. Karıştırdınız galiba.
A Fark ediliyorsunuz.
AA (Giyimine çabucak göz atar. Gülümser, hemen ciddileşir.) Saygı gereği. Böyle önemli günlerde üstüme başıma çok dikkat ederim.
A Başkaları da gelecek mi? Gazeteciler falan?
AA Size bağlı. İskemleye çıktığınızda nutuk atacaksanız hiç değilse birkaç kişilik bir topluluğun hazır bulunmasında sayısız yararlar vardır. (Susuş) Malum a eski deyimle marifet iltifata tabidir. (Susuş) İsterseniz ben çıkayım, kendi kendinize bağırıp çağırın. (Susuş) Özür dilerim, ben çok dinledim de kanıksadım artık. İlginç şeyler söyleyeceğinizi sanmıyorum. (Susuş) Bence ciğerlerinizi adamakıllı şişirip bir kez YAŞASIN! diye haykırsanız çok bile. (Susuş) Tatlı canınızı niçin üzeceksiniz değil mi?

(*Saatine bakar.*) Kararsızlıktan hiç hoşlanmam. En kötü karar, kararsızlıktan iyidir. Evet, ne diyorsunuz dostum?

A Cellat da mı gelmeyecek?

AA Sevimsiz bir terim. İnfaz memuru demek istiyorsunuz. O da size bağlı. Ben kurallara pek önem vermem. Sonuca bakarım. Hem sizin gibi dünya çapında bir düşünüre izin verin de bu kadarcık saygıyı çok görmeyelim.

A Eksik olmayın da... Bırakın çapını, düşünür olduğumu bile bilmiyordum. İlk kez sizden işitiyorum.

AA Yapmayın üstad. Ölümün eşiğinde bile bu ne incelelik, bu ne tevâzu. Dosyanızı baştan aşağıya okudum, inanın çarpılmışa döndüm. (*A şaşkın şaşkın bakmaktadır. AA birden A'nın arkasına geçerek, bağlı ellerine sarılır.*) Bırakın da o mübarek ellerinizden öpeyim. (*A'nın ellerini öpmeye çalışır, çekişirler.*)

A Rica ederim, rica ederim, alışık değilim ben böyle gösterilere. (*AA ile itişirler.*)

AA Allah aşkınıza esirgemeyin bu son iyiliği benden. (*İki büküm olur, A'nın yumruklarını şapırtıyla öperek başına götürür. Doğrulduğunda ağlıyormuşçasına yapay sesler çıkarır. Titrek bir sesle:)* İnanın... (*Yüreğini gösterir:)* Şuram sızlıyor. Nasıl yanıyorum bilemezsiniz. (*A sırtını döner.*) Eminim çok değil beş on yıl geçmeden, bütün alanlara altından heykelcileriniz dikilecek, caddelere, sokaklara adınız verilecek, okullarda, devlet dairelerinde, evlerde, direklerde resimlerinizin, dev büyüklüğünde posterlerinizin asılmasını zorunlu kılan yasalar çıkarılacak.

A (*Acımtrak, alaysı:)* Bütün bu dediklerinizin gerçekleşebilmesi için her şeyden önce benim asılmam gerek öyle mi?

AA Yazık ki öyle.

A Hani şu sözleri kim duysa güle oynaya gider ölümüne. Doğrusu aşkolsun, yaman oyuncusunuz.

- AA (Alınmış:) Oyuncu mu? Ayıp ettiniz üstad. Sizin karşınızda perende atmak? Aklımın ucundan bile geçmedi. İçtenliğimden kuşkulanmanız için inandırıcı bir neden yok. Kim tanıklık edecek ileride bir gün, size taptığıma, size ilk iman edenin benden başkası olmadığına? Şurada başbaşayız, var mı bir üçüncü kişi?
- A Olsa zaten açamazdınız ağzınızı.
- AA (Bir eliyle tavanı göstererek:) Yukarıda Allah var. Unutmayın.
- A Hadi çanım siz de. Sizde işini Allah'a bırakacak göz var mı?
- AA (Sinirlice:) Zorum neydi yani, elinize ayağınıza düşecek? İçimden geldi o kadar. İster inanın, ister inanmayın.
- A İnanırım inanmasına da... Gene de pis bir koku direğini kırıyor burnumun. Benden ne istediğinizi anlıyorum bay savcı, üzülmeyin. O çantamzdaki aygıt yaramaz işinize. Kanıt sayılmaz. Güvenmeyin ona. Bireysel güvenceniz için gene ben yardımcı olabilirim size.
- AA (Utlanmış, çantasına bakar bir süre:) Okuması yazması yoktur demişlerdi de...
- A (Gülümser:) Var mı, yok mu birlikte göreceğiz. Haydi davranın, koşun, kâğıt, kalem getirin bana.
- AA : (Telaşla ceplerini yoklar; yan cebinden orta boy bir defter çıkarır:) Kâğıt yerine şu benim not defterime yazsınız?
- A : Hay hay. Hem, daha sağlam olur. Ha, kalem, kurşun kalem olmasın da.
- AA : Ah üstadım ah. Bilseydim, bir altın kalem atıverirdim çantama. Kusura bakmayın... benim şu... (İç cebinden çıkarır.) ucuz, ama mürekkep damlatmayan dolma kalemimle... buyrun efendim. (Defterle birlikte A'ya uzatır:) İdare ediverin artık.
- A (İskemleye otururken:) Neyle yazacağım? Ağzımla mı?

- AA : *(Elini alınna vurarak:)* Kafa mı bırakıyorlar insanda. Tabii değil mi, çözeyim üstadım çözeyim. *(A'nın elle-rini çözer, bir koşu gider çantayı getirir, dizleri üstüne oturtur. Defteri ortasından açar, çantanın üzerine özenle yerleştirir, kalemü A'nın eline tutuşturur, saygıyla bekler.)*
- A : Kime sunacaksınız bu belgeyi?
- AA : Yerine göre efendim. Zamanı gelince. Siz o kısmı boş bırakın. Ben gerektiğinde sayfayı koparır, ma-kineyle doldururum. O kısım önemli değil.
- A : Bir nüsha yeter mi?
- AA : Yeter üstadım. Gereklikçe fotokopi çektiriveririm.
- A : Güzel. Ne yazayım istiyorsunuz?
- AA : *(Sırtır:)* Zâtınız bilir efendim, artık ne münasipse.
- A : *(Düşünür. AA'ya diker gözlerini bir süre. Kısacık gü-ler.)* İçimden ne yazmak geliyor biliyor musun? *(AA'nın omzuna bir yumruk atar.)* Alnından öpülecek adamsın yani, olursa bu kadar olur.
- AA : *(Yılışır:)* O sizin teveccühünüz efendim.
- A : *(Sert:)* Bırak şu Osmanlı ağızlarını, adam gibi konuş.
- AA : Başüstüne efendim.
- A : Yağ çekme, çanak yalama, el etek öpme.
- AA : Başüstüne efendim.
- A : Başüstüne efendim deme.
- AA : Başüstüne efendim.
- A : Allah beları versin. Ne yılışık herifsin be!
- AA : *(İstifini bozmaz.)* Versin efendim.
- A : *(Sakin:)* Sen görürsün gününü. Dinle bakalım. Aç kulağını da iyi dinle. *(Kalemü bir yana bırakır, yüksek sesle:)* Ey cemaati müslimin. İsteği üzerine, aklım başımda olarak iş bu belgeyi kendisine verdiğim taşkafa... dünyanın en namussuz, en alçak... *(AA, A'nın üzerine atılır, boğuşmaya başlarlar. Çanta düşer, iskemle devrilir. A bağırmaya devam eder:)* Çirkef... ha-yâsız... goygoycu... ölü soyucu... çıkarıcı... köpek, hin oğlu hin... *(AA sonunda A'yı bir yumrukta devirir. Yerde kıpırtısız yatan A'ya birkaç tekme savurur. A'nın çözüük ellerini arkasından sımsıkı bağlar.)*

(*Suluk soluğa:*) Kalleş. Seni adam yerine koyanda kabahat. (*A yüzüstü döner. Ağzının kenarından kan sızmaktadır.*) Dua et patlatmadım kafanı. (*A inler.*) Asıl sen, tarihsel bir fırsat kaçırdın dümbük. Öyle de geberecektin, böyle de. Bari yüreklendireyim, kendini bir bok sansın şu fukara da, altına etmeden, yalvarıp yakarmadan, küçülmeden, başı dimdik gitsin taşlı tarlaya, dedim. Ama nerde ettiğim iyiliği anlayacak beyin sende. Cellat yok mu diye soruyordun. Var. Hem de âlâsı. Görseñ dudağın uçuklar. İstedi mi öyle cart! diye bırakmaz adamı ölesin. Sanatının doruğuna çıkmış, boru mu bu. Şöyle burgaca kapılmış gibi döne döne, kıvrana kıvrana, inim inim inleyerek nalları dikeceksin. Ben de puromu tüttürüp, zevkten dört köşe seyredeceğim seni. (*Cebinden bir puro çıkarır, yakar, dumanlarını savurur. A önce homurdanır, sonra huçkırır gibi sesler çıkarır. AA, A'yı bir süre iğrentiyle izler, sonra yavaş yavaş acır gibi bir takır takırır:)* Ağlıyorsun değil mi? Nerede kaldı deminki kabadayılık? Bunlar hep böyledir işte, sonunda... hadi ağzımı bozmayayım, kesilmiş süt gibi dibe çökerler. (*A homurdanır.*) Hı, ne var? Hayır efendim hayır, yumuşamayacağım. (*A'nın çevresinde bir iki kez dolanır. Sonunda dayanamaz.*) Öf sıkıldım artık yeter. Bitsin bu oyun. Cellat! (*A anlaşılmaz sesler çıkarır, sızıldanır. AA, A'nın yanına gider, çömelir.*) Söz mü? (*A başıyla evetler.*) Ağzını açmayacaksın. Yiğitçe, erkekçe öleceksin. (*A onaylar.*) Bak eğer gene saçmalarsan günah benden gitti, kapının önünde bekliyor adam. Adam dedimse, adam azmanı. İki letmem teslim ediveririm, tamam mı? (*Ellerini ovuşturur:*) Böyle ölüm dostlar başına. Bir trafik kazasına kurban gitsen daha mı iyi? Kahvede pişpirik oynarken tırt! tarayırseler otomatik tabancalarla da, pisi pisine canın çıksa? Ya da bir yerine inme inip yıllarca sürünerek ölümü kurtarıcı gibi beklesen? Şipşak, te-

miz ve kesin olacak seninki! Bir tekme, tamam. Dahası bu işi deneyen kaçık bilgine göre demesi ayıp, hani bir kadınla yatıyormuşsun gibi, için bayıla bayıla gidiyormuşsun öte dünyaya. Söz demek. Pek âlâ... (A'yı kollarından tutar, kaldırır ayağa. A'nın yüzü anlamsızdır. Bacakları titrer bir zaman. Sonra sakinleşir. AA'nın kaldırıp düzelttiği iskemleye doğru, düzgün, ağır, güvenli adımlarla yürür, iskemlenin yanında durur. Tavandan sarkan ipe doğru başını kaldırır.) Tabii kendin takmak istiyorsun. (İp kendiliğinden A'nın boynu hizasına iner. AA, A'nın arkasına geçer, ellerini çözer. A ilmeği boynuna geçirir, iskemleye çıkar, ellerini arkasına götürür. AA yeniden bağlar. İp yeterince yukarı çekilir. A başını kaldırır, gözleri kapalıdır, dudaklarını oynatır.) Konuşmak mı istiyorsun? (A gözleriyle evetler?) Ağzını bozmak yok ama. (A kabul anlamında başını sallar:) Olur, peki. İzin verdim, efendice birkaç laf edebilirsin. Sonunda YAŞASIN diye de bağır, zararı yok.

A (Başını tavana kaldırır, kısıkça bir sesle:) Tanrım! duyuyor musun beni? Sağ ol. Dileğimi yerine getirdin. Kendimi kendim yargılayabildim. Kendi hakkımdaki kararı kendim verebildim. Hükmümü BEN temyiz etmedim. Beni yargıladıklarını sananlara kızmadım, kin tutmadım. Kimseden bağış dilemedim. Şimdi de kendi özgür istemimle kendimi yok edebileceğim. (AA'ya) Bu kadar sayın savcı. Kalın sağlıcakla, sizin olsun güzelim dünyanız. (İskemleyi tekmeleyerek boşluğa atlarken ışık kararır. Karanlıkta iskemlenin devrildiği, birinin yuvarlandığı duyulur. Işık açıldığında A sahneden çıkmış, boynunda ipiyle AA yerde, kıpırtısız yatmaktadır.)

AA (Birden doğrulur, ayağa fırlar. Boynundaki ipi yoklar:) Hay Allah, şu işe bak. İp kopmuş. (Bir süre şaşkınca bakınır. Sonra yerdeki iskemleyi yakalayarak olanca gücüyle yere vurur. Yumruklarını havaya kaldırarak tavana doğru, büyük bir öfkeyle haykırır:) Beni kandırdın!

Ne biçim Tanrı'sın sen! Sana yıllarca insanca rica ettim, yalvardım! Beni benden başkasına, dahası beni bana kul etme, dedim! Bu muydu sonunda yapacağın bana! Eh, alacağın olsun! Ben de bir daha inanırsam sana, dünyanın en aşşığılık yarattığı olayım! *(Birden dizüstü gelir. Gözleri dolu doludur. Spot lambası yüzüne çevrilir. Başını yeniden yukarı kaldırarak titrek bir sesle:)* "Tanrım neden yardım etmiyorsun bana!" Neden bırakmıyorsun beni kendimi öldüreyim? *(Başını önüne eğerek, olağan sesiyle:)* Biliyorum akıldan kuşkulananmak; akli sınırsız saymak kadar akla inanmak. *(Üstüne basarak:)* İ-NAN-MAK. *(Yenik:)* Ama yetmiyor işte. Değil ölümlülük acısı. Değil ölümsüzlük tutkusu. *(Gülümser, mırıldanır gibi:)* "Yaşamak güzel şey be kardeşim." Öyle mi dersin? Sen de vurmadın mı hiç başını taşlara? Savrulmadın mı ölü bir yaprak gibi boşluklarda? İnançsızlık korkusu mu yoksa böyle söyleten? *(Yüksek sesle:)* KOR-KU MU? *(Susuş)*

Haklısın, haklı olduğun kadar da haksızsın, gök gözlüm, koca ozan, büyük usta. Yaşamak, güzelse de, değilse de yaşamak... *(Sesi fısıltıya dönüşür:)* Ama nasıl yaşamak?..

(Spot söner)
Perde

Vüs'at O. Bener'in İpin Ucu Oyununda Ezgisel Akış

Ayşegül Yüksel

Vüs'at O. Bener, iki oyunu *Ihlamur Ağacı* ile *İpin Ucu* arası-
na tam on yedi yıl koymuş. Bu süre içinde, Bener'ce tiyatronun
iç devinimini belirleyen 'hesaplaşma' olgusunun daha çeşitli
katmanlarda anlatım yolu bulduğu, daha karmaşık boyutlara
açıldığı görülüyor. *Ihlamur Ağacı*'nda, aile içi ilişkilerinin kıska-
cında yakalanan hesaplaşma, *İpin Ucu*'nda, insanı biçimlendi-
ren çeşitli etkenlerin belirlendiği değişik zaman-uzam düzlem-
lerinde sürdürülüyor. 'Öfke'nin doruğuyla 'dinginliğin' sıfır
noktası arasında dönüp dolaşan duygu grafiğinde bir deği-
şiklik görülmemekle birlikte, dünyada ve toplumda on beş yıl
daha çok yaşamışlığın getirdiği birikimin yazarı daha alaycı bir
duyarlığa ulaştırdığı görülüyor. Alaycı tutumun koyulaşmasıyla,
İpin Ucu, dalga geçmenin kelebek uçarılığıyla acı çekmenin
kurşunsu ağırlığını içiçe yansıtan alışılmış dışı bir bireşimde
kotarılmış; bu bireşim, taşlama ya da kara güldürü anlayışını
aşan, belki 'kara-fars' deyimiyile nitelendirilebilecek bir drama-
tik biçimde anlatım buluyor.

İpin Ucu en genelde, insan bilincinin, akıl ve mantık gücüyle
ulaşılabilceği 'düşünsel özgürlük' ile dünya-toplum düzeni

içinde yaşama zorunluluğunun getirdiği 'düşünsel tutsaklık' arasında çırpınışının öyküsüdür; kendi düşünsel yeteneğiyle yaşamın gerçeğini ve anlamını belirlemeye çalışan insanın onurlu başkaldırısı, başkaldırısı içindeki sonsuz yalnızlığı onun trajik yönünü, dünya-toplum düzeninin kısıtlayıcı kurallarıyla özdeşleşen insanın, kişisel çıkarlarını kollama yolunda 'uydu-laşması' da onun gülünç yönünü belirler.

İpin Ucu, elli yaşlarında dinç bir adam olarak tanımlanan AA ile AA'nın 'kendini ikileştirme' yoluyla ürettiği bir bakıma ayrıştırdığı A'dan oluşan iki kişilik bir oyun. Yazar oyun boyunca AA'nın karşısına A'yı koyarak, insanın kendi kendisiyle hesaplaşma sürecini dile getiriyor. Ancak, çatışan bu iki 'ses' bireysel düzeyde bir hesaplaşma değil; söz konusu olan, insan aklının ve mantığının sınırsız gücüne olan inancın, dünya-toplum düzeninde temel anlayışları ve yaklaşımları belirleyen etkenler karşısında sınanmasıdır. Oyunun olay örgüsü, AA ve A'nın çeşitli kimlikler ve konumlar içinde gerçekleştirdiği bir dizi 'soru-yanıt' oturumundan oluşur. Her oturum, tepeden inme kurallara göre biçimlenmiş yaşam anlayışının sürekli sorguya çekilme sürecini içerir. Yasakların ve kuralların mantığıyla bir türlü uzlaşamayan arı insan mantığının alaycı başkaldırısı her oturumun temel hareket noktasını oluşturur; özde tartışılan 'yaşam' ve 'ölüm'dür; tartışan ise 'aklıncı yaşamak ve ölmek' isteyen insan.

İpin Ucu, dört ayrı 'oyun' düzleminde biçimlenmiştir: (1) Oyun kişisi (kişileri) ve seyirci arasında kotarılan oyun. Seyirciden gelen tepki, oyun kişisinin (kişilerinin) bu tepkiye yanıtı. (2) AA ve A'nın kendi aralarında oynadıkları oyun. (3) AA ve A'nın başka kişilikleri yansılayarak sergiledikleri oyun. (4) AA ve A'nın seyirciye sundukları oyun (İlk üç tür oyunun toplamı). Her bir düzlemde yer alan 'oyun oynama' süreci içinde, oyun kişilerinin zaman zaman öteki düzlemlere geçişler yapıp geri döndükleri görülür. 'Açık biçim'i ve 'göstermecî' anlatımı belirleyen tüm bu özellikler, yazar-seyirci ilişkisini oyun boyunca canlı tutma amacını güder.

İki perdelik bir oyun olan *İpin Ucu*'nun ezgisel akışı üç ayrı türde on bir tablodan oluşturulmuştur: (1) AA'mn tek ba-

şına konuştuğu sahneler (X). (2) AA ve A'nın kendi kişilikleri içinde söyleşime girdikleri sahneler (Y). (3) AA ve A'nın, söyleşim düzenini değişik kimliklere bürünerek sürdürdükleri sahneler (Z). Bu üç tür tablo ardarda sıralandığında şöyle bir görünüm verir;

Tablo Türü	X	Y	Y	Z	Y	Z	Z	Y	Z	Z	Z	X
Tablo No.	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	5'in
Perde	I						II					

Bu çizelge aşağıdaki verileri içermektedir:

1. Oyun X türünde iki, Y türünde dört, Z türünde altı tablodan oluşmaktadır.

2. Değişik türde tabloların sıralanış biçimi;

a. Oyunun, AA'nın tek başına konuşmasıyla başlayıp, tek başına konuşmasıyla bittiğini, oyunun başıyla sonunun katlanabilirliğini (X türündeki tablolar),

b. AA ve A'nın kendi kişilikleri içinde oynadıkları bölümlerin (Y türündeki tablolar) önce ardarda geldiğini, oyunun başka kimliklere bürünülerek sürdürüldüğü bölümlerde (Z türündeki tablolar) ise, bu bölümler arasında ardarda gelmeksizin seyrekleşerek yer aldığını,

c. AA ve A'nın, söyleşimleri başka kimliklere girerek sürdürdükleri sahnelerin oyun zamanı içinde gitgide sıkıştığını ve oyunun sonuna doğru iyice yoğunlaştığını (ZZZ) göstermektedir.

Bu tablo düzeni Vüs'at O. Bener'in oyun malzemesine ve seyircisine yaklaşımındaki çeşitli özelliklerini belirler.

Oyunu başlatan ve noktlayan X türündeki sahnelerin ilkinde (Birinci Perde, Tablo 1), Nâzım'ın 'Yaşamak güzel şey be kardeşim' dizesine ters düşen bir tavır içinde ölümü yaşama yeğleyen, ama 'kendini öldürme' girişimi başarıya ulaşmayan, yaşama ölüm arasına sıkışıp kalmış AA'nın, düşüncesinde kendi kendisiyle kavga etmesini sağlayan ikinci sesini (A'yı) uyandırarak, yaşamayı sürdürme çabası sergilenir; oyun sonunda (İkinci Perde, Tablo 5'in sonu) ise serüven yaşanmış, 'akıl doğrultusunda' yaşama savaşında 'öldürülme'yle yüzyüze gelmenin de en az 'kendini öldürme' denli anlamsız olduğu görülmüştür. AA'nın, boynundaki 'ucu' kopmuş 'ip'le sahnede -tıpkı oyunun başında olduğu gibi- tek başına yer aldığı son tablonun kısacık son bölümünde, yaşama karşı alaycı tavrın -en azından o an için- eridiği, Nâzım'ın 'Yaşamak güzel şey be kardeşim' seslenişine daha bir içtenlikle kulak verildiği görülür. Ancak, bu dostça seslenişi akıl yoluyla değerlendirebilmek için gerekli soru, yanıtını oyun ötesinde arayacaktır: 'Ama nasıl yaşamak?'

Y türündeki dört tablodan ilk ikisi 'ön oyun' (Birinci Perde, Tablo 2 ve 3), öteki ikisi de (Birinci Perde, Tablo 5; İkinci Perde, Tablo 2) 'ara oyun' niteliği taşır. İlk tabloyu izleyen ve ardarda gelen Y türündeki iki tablo (ön oyun), aynı kişilik içinde kavga eden iki ayrı sesin (AA ve A'nın) 'ölümü yaşama yeğleme' nedenini seyirciye açıklama yolunda yaptıkları hazırlığı sergiler. Yaşanacaklar, bireysel bir serüvenin belirli 'zaman' ya da 'uzam'ıyla sınırlı değildir. (Gerçekten de, bu tabloları izleyen Z türündeki sahnelerde anlatılanların, özel bir kişinin serüveni olmadığı görülür.) Z türündeki tablolar arasında seyrekleşerek, (ZYZZZZZ düzeni içinde yer alan) öteki iki Y türündeki tablo (ara oyun) ise hem oyunu sürdürür, hem de bir önceki tabloya yorum getirme, oyunun gidişini ve seyircinin tavrını denetleme işlevi görür.

Vüs'at O. Bener, 'giriş' ve 'ön oyun' niteliği taşıyan XXX tablolarında, oyun kişilerinin tavrına, düşünce düzeyine, söyleşim biçimine, yaptığı tiyatronun türüne, dokusuna, tınusına, yazarın seyirciye, seyircinin yazara karşı tavrına, tepkisine ilişkin bir dolu 'ipucu' vererek, oyunu seyirciye, seyirciyi oyuna hazır-

lar. Bu tabloları izleyecek olan Z türündeki tablolarda ise katı kurallara koşullanmış bir dünyaya ve insanı ezen toplum düzeyine ilişkin 'ipuçlarını', 'ipin ucunu' kaçırmadan iletme çabasını sürdürecektir.

Z türündeki bölümler oyun kişinin (kişilerinin) yaşamdan ölüme yönelişini açıklayan sahnelerden oluşur. Bu tablolarda A ve AA 'sorgucu' ve 'sorgulanan' konumundaki kişilerin kılıklarına bürünerek insanlık ve toplum düzenindeki gerçekleri deşerler. AA'nın papaz A'nın günah çıkaran bebek (kurallarla çarpıtılmamış mantığıyla dünyaya akıl erdirmeye çalışacaktır) görünümünde olduğu ilk tabloda (Birinci Perde, Tablo 4) dinsel inançların mantıksal temeli irdelenir, yalvaçların 'mucize'lerinden, Tanrı'nın 'İsa'nın babası' olduğu konusuna dek, dinsel inançlara temel olarak belenmiş tüm mantık dışı olgular sergilenir. Tartışma, dinsel 'inanç' etkeninin düşünceyi sınırlamadaki belirleyiciliğini vurgulayan şu sözlerle noktalanır:

- A : ... Yoksa hâlâ insanların büyük çoğunluğu Hazreti İsa Efendimiz'in Tanrı'nın oğlu olduğuna inanırlar mıydı?
- AA : *(Ciddi)* İnanırlardı!
- A : Yapmayın aziz peder, nasıl olur? *(Elini alınma vurur.)* Aptal! Anlasana! Korkularından açamıyorlar ağızlarını. İnanmak zorundalar!

(Birinci Perde, Tablo 4)

Y türündeki 'ara oyun'u izleyen Z türündeki ikinci tablo (Birinci Perde, Tablo 6) ise düşünme yeteneğinin körleştirilmesi yolunda, Hıristiyanlığın baskı kurma döneminde başlayan 'kıyım'ın (Engizisyon mahkemeleri, Haçlı Seferleri, soykırımlar) batı dünyasında Hitler olayından nötron bombasına dek ulaştığı boyutları sergiler. Masallara inanmakla başlayan 'mantık-dışı'na boyun eğme, her türlü masala inanmaya, her türlü kıyımaya boyun eğmeye alıştırmıştır insanı...

İlk perdenin bu son tablosunun sonuna doğru, egemen batı dünyası karşısında ayakta durmaya çalışan tam gelişmemiş, yoksul bir ülke -Türkiye- gelir gündeme. Bebek kılığındaki A

'Türk, öğün, çalış, güven' anlayışında karar kılmaya çalışadursun, papaz AA onu inancım kölesi, umarsız kul görünümünde donduruyor:

AA : ... 'Tanrı Türkü korusun' evladım, 'Tanrı Türkü korusun!'

(Birinci Perde, Tablo 6)

Bireye, topluma, egemen batı dünyasına ilişkin belirlemeler, gittikçe 1970'ler Türkiye'sinin güncelinde yoğunlaşmaktadır.

İkinci perde 1970'ler Türkiye'sinin eğitim-öğretim ortamına açılır (Z türündeki üçüncü tablo) (İkinci Perde, Tablo 1). Ölüm gençler arasında kol gezmektedir. Bu kez AA öğretmen, A öğrencidir, 1970'lerin siyasal-toplumsal-ekonomik ortamı bağlamında, eğitim anlayışımızın ve ilişkilerimizin söz güldürüsü yoluyla çok çarpıcı bir biçimde irdelendiği bu tablo, amacı insanca yaşama yolunda düşünmeyi öğretmek olan 'eğitim' eyleminin, yaşanan siyasal-toplumsal-ekonomik kördüğüm içinde gençleri düşünme yasağı ve ölümle yüzyüze bırakan bir karabasana dönüşümünü dile getirir.

Bu tabloyu izleyen Y türündeki tablodan (İkinci Perde, Tablo 2) sonra gelen Z türündeki son üç tabloda (İkinci Perde, Tablo 3, 4, 5) 'yargılama' olgusu irdelenir. Bebek kılığındaki vatandaş A, önce melek kanatlı yargıcın karşısına çıkar. Mantığı yeryüzüne özgü kurallarla ve yasalarla çarpıtılmamış olan melek yargıç; 'uygar' batı dünyası ile dostluğunu bire üç vere vere sürdüren bu yoksul, sömürülen ülke insanının yeryüzünde edindiği 'kuzu' mantığına akıl erdiremez; ana adı ve doğum tarihindeki belirsizlik (!) nedeniyle A'nın dosyası yeryüzüne yollanır. Melek yargıç insanın ancak kendi tarafından yargılanabileceğini savunur; ademoğlunun ille de başkaları tarafından yargılanma tutkusuna bir türlü akıl erdiremez. (Aslında her türlü yargılamaya eleştiri getirilmektedir.) Göktekiler yerdekileri değil, yerdekiler göktekileri şaşırtmaktadır artık...

A'nın davası yeryüzünde -kaderci anlayışa uygun biçimde- görülür; suçlu, 'düşünme' eyleminde bulunmuş olmaktan

yargılanır ve ölüm cezasına çarptırılır. Giyimine olduğu denli çıkarlarına da özen gösteren İnfaz Savcısı'nın tanıklığında ölüme giderken bir tek özgürlük tanınır A'ya: 'Yaşasın!' diye bağırma özgürlüğü. Haksızlıklara karşı direnişin idam eşiğinde alınan son solukta simgeleştiği bu son söz, yarattığı 'ironi'nin bilincinde bile olmayan İnfaz Savcısı tarafından soğukkanlılıkla önerilir. 'Mantıkdışı'nı 'mantık' bellemiş bir düzende, ölüm cezası da gülünç, yavan, ucuz kılınmıştır. AA oyununun başında dile getirdiği ölme isteğini haklı çıkarmıştır seyirci karşısında. Yağlı ip, içinde yaşanamayacak denli 'mantık-dışı'na çıkmış dünyayı terketmek için bir araçtır yalnızca; A ilmeği boynuna geçirir, iskemleye vurur tekmeyle, ip kopar, AA yere düşer; ölmemiştir. (A ise ortada yoktur artık.) İnsan varolan koşullar içinde ne akli doğrultusunda yaşayabilmekte ne de akli doğrultusunda ölebilmektedir. AA yaşamla ölüm arasında sıkışıp kalmıştır. Oyun X türündeki daha önce irdediğimiz son sahneyle noktalanır (İkinci Perde, Tablo 5'in son bölümü).

İpin Ucu, dünyayı akıl yoluyla algılayıp açıklamaya, aklıyla sevmeye, aklıyla inanmaya yönelen insanın, 'mantık-dışı'na çıkmış bir insanlık düzeninde yaşadığı serüvenin öyküsüdür. 'Yüzey'de yansıyan –insana, topluma, dünyaya yönelik yüzlerce ayrıntıyı temellendiren– duyarlık, 'derinliğine' inildiğinde, düşünen insanın çıkmazına yüzyıllar ötesinden ses veren 'Hamlet' duyarlığını çağırıştırır; *İpin Ucu* boyunca, düğüm düğüm üstüne atılarak kördüğümleştirilen 'düşünme tutkusu', Hamlet'in 'yaşamak ya da ölmek' (olmak ya da olmamak) ikileminde kilitlenen 'düşünme tutkusu'yla ikiz kardeş gibidir.

Yüzeyde yansıyan ayrıntılarıyla birlikte ele alındığında ise *İpin Ucu*, düşünce özgürlüğünü koşula bağlamaksızın benimsememiş bir düzende, varolma nedeni 'düşünmek' olan kişinin, tarihsel-toplumsal-ekonomik konumu içinde yaşadığı çıkmaz için tiyatrodaki yakılmış ağıtların bir anlamda en yüreğe oturanı, bir anlamda da en güldürücü olanıdır. Vüs'at O. Bener, oyununa özgü –kara-fars deyimiyle tanımlamaya çalıştığımız– dramatik karmaşaya, söz ve hareket güldürüsünün alışılmış dışı kullanımlarını içeren bir teknikte ulaşır.

Söz güldürüsü, ilk aşamada, gündelik konuşma dilinin kalıplaşmış anlatım ve söylem biçimlerinin uzak bakış açısından değerlendirilerek kotarıldığı çeşitli bileşimlerde oluşur. Söyleşim düzeni yer yer klişe ve klişe dışı kavramların çatışmasıyla belirlenir. Bu çatışma zaman zaman arı gülmeceye;

- A : ... Karun gibi de zengin ama, öylesine cömert, fakara babası, nâzik, yardımsever, kibar bir adamdır ki, anlatamam.
AA : Anlatma, konuya gel.

(Birinci Perde, Tablo 6)

zaman zaman da yergiye;

- A : Düşünmeyelim en iyisi... Biz yalnız yaşamaya bakalım.
AA : Yaşamaya bakalım.
A : Ot gibi, kaya gibi, ağaç gibi...

(Birinci Perde, Tablo 6)

yöneler. Kimi zaman klişeyi klişeye çatıştırma yoluyla trajiğin etkisi komikte, komiğin etkisi trajikte sınıflanır:

- A : Baba!
AA : Efendim oğlum?
A : Yaşamak istiyorum ben. (*Şiddetle aksırır.*)
AA : Çok yaşa oğlum.

(Birinci Perde, Tablo 3)

Klişeyi klişeyle kırma yoluyla düşünce üretmede atasözünden marşa, slogandan dinsel buyruklara dek tüm kalıp deyiş biçimleri kullanılır:

- A : Öbür elini de koy yumruğumuzun üstüne.
AA : Birlikten ne doğar?
A : Nerede çokluk...

(Birinci Perde, Tablo 2)

Kimi zaman da dilimizde kullanılagelmiş ‘abartılı’ deyişler mantık sınavından geçirilir:

A : Tarihten önce vardık...

AA : ... Ne biliyorsun var olduğunu, tarih yoksa o zaman?

(İkinci Perde, Tablo 3)

Simgesel anlam taşıyan deyişler somut içerikleri içinde değerlendirildiklerinde gündelik konuşmada taşıdıkları işlevi yitirerek söz güldürüsüne malzeme olur:

A : (*günah çıkarma hücresinde*) Eh, ne yapalım, günah benden gitti...

AA : (*papaz kılığında*) Dur çocuk! Günah benden gitti demekle günah senden gitmez. Burası dingo'nun ahırını değil. Günah çıkarmadan şuradan şuraya adımını atamazsın.

(Birinci Perde, Tablo 4)

Gündelik konuşmada ‘iletişim’ görünümünü altında sürdürülen gevezeliğin ‘içeriksel boşluğu’ söz güldürüsünün bir başka boyutunu oluşturur:

A : Hadi ben oturamıyorum, sen niye oturamıyorsun?

AA : Sen niye oturamıyorsun?

A : Oturamıyorsun sen niye?

AA : Sözcükler yer değiştirdin.

A : Hiç değilse.

(Birinci Perde, Tablo 2)

Gündelik konuşmada anlam düşünülmezsizin kullanılan kavramlar, oyun içinde karşıtlarının olumsuz biçimiyle tanımlanarak anlam rayına oturtulur:

AA : Öyleyse o öldürmüyor bizi.

A : Doğru.

AA : Ne demek doğru?

A : Yanlış değil demek.

(Birinci Perde, Tablo 3)

Söz güldürüsü kimi zaman, söyleşim düzeninin tartışılan içerik doğrultusunda biçimlendirilmesiyle oluşur:

- AA : Sonrayı önceye, önceyi sonraya aldık.
A : Bozmamalı sırayı, konuşmamalı tersine.
AA : Üşürsek?
A : 'Türk hiç yılar mı?'
AA : Öyleyse soyun, soyunalım.

(Birinci Perde, Tablo 3)

Oyundaki hareket güldürüsü ise, 'söz' ile 'hareket'in çatışmaya girerek her iki tür güldürü ötesinde bireşimiyle kotarılmış anlama yöneliktir:

- A : Gidecek yer kalmadı artık, dayandık kaldık duvara.
AA : Var gücünle dayan arkana. Dayanalım.
A : Ama yıkılır.
AA : Mutlaka! Yeter ki zorlanalım. *(Zorlandıklarımı belli eden sesler çıkarırlar. Sonunda ikisi birden arkalarına devrilir. Bacakları havaya kalkarken ışık kararır.)*

(Birinci Perde, Tablo 2)

Vüs'at O. Bener taşlama ve yergiyi, söz ve hareket güldürüsüne ilişkin tekniklerle yoğurarak, çağdaş Türkiye ortamının iç kapayıcı görünümünü, ince bir 'alay'a yönelen soyut darbelerle çizer. Yazar oyununun kalıp kavramlarla belirlenmesini istemez. Bu nedenle, *İpin Ucu'*nu, Türk Tiyatrosunun son on yılında her oyunu tanımlamak için kullanılagelen 'epik', 'seyirlik', 'absürd' gibi kavramlarda dondurulmasına oyun içinde karşı çıkar. 'Yasallaşmış' tiyatro biçimlerinden yaptığı sapmalar; Vüs'at O. Bener'in, yasallaşmış biçimlerin tutsağı olmuş okur, seyirci, eleştirci karşısında 'yeni biçimler' sınama kaygısı içinde olduğunu gösterir. Rus biçimselci yazarı Viktor Shklovsky'ye göre, 'yeni biçim'ler, yüzeyden algılama alışkanlığımız içinde, bildiğimizi varsaydığımız, ama gerçek anlamda algılamadığımız nesnelere

gerçekte olduğu gibi gösterebilmek, 'taşı daha bir taş kılmak'* için üretilir. Vüs'at O. Bener de hem tiyatro anlatımında, hem de 'dil kullanımı' bağlamında benzer bir kaygı içindedir; yazarın, 'dil' nesnesini ilk kez görüyormuşçasına algılayarak, yapıtını 'dili daha bir dil kıлма' yolunda yoğurma ustalığı, *İpin Ucu*'na üstünde titizlikle durulması gereken bir sanat ürünü niteliği kazandırmaktadır.

1982-1983

* Viktor Shklovsky, "Art as Technique", *Russian Formalist Criticism*, Nebraska University Press (Lincoln 1965), s. 3-57.

“*Ihlamur Ağacı*’ni benzeri aile dramlarından farklı kılan, yüzey gerçeğinin altında yatan iç uyumsuzluğu ve bu uyumsuzluğun neden olduğu gerilimi, büyük olaylara başvurmadan aktarabilmiş olmasıdır.”

— Sevda Şener

“Vüs’at O. Bener taşlama ve yergiyi, söz ve hareket güldürüsüne ilişkin tekniklerle yoğurarak, çağdaş Türkiye ortamının iç kapayıcı görünümünü, ince bir ‘alay’a yönelen soyut darbelerle çizer.

(...) yazarın, ‘dil’ nesnesini ilk kez görüyormuşcasına algılayarak, yapıtını ‘dili daha bir dil kılma’ yolunda yoğurma ustalığı, *İpin Ucu*’na üstünde titizlikle durulması gereken bir sanat ürünü niteliği kazandırmaktadır.”

— Ayşegül Yüksel

Dost – Yaşamamız, Bay Muannit Sabtegi’nin Notları, Siyah-Beyaz, Mızıkalı Yürüyüş – Kara Tren, Buzul Çağının Virüsü’nden sonra, iki oyunu *Ihlamur Ağacı* ve *İpin Ucu* ile Vüs’at O. Bener yazını sürdürüyor.

N 975-08-0834-7

9 789750 808340